

Πνευματικό Κέντρο Πειραιώς
«Ο ΦΙΛΩΝ»

Ιούνιος 2025

ΤΕΧΝΗ

&

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

www.filonas.gr

Σημείωμα του Εκδότη

Αναζητώντας την **Αλήθεια** μέσα από τη σιωπή του αθέατου, εκεί που οι λέξεις δεν φτάνουν, ξεκινά κάθε προσωπικός στοχασμός. Δεν πρόκειται για μια φιλοσοφική δομή ούτε για μια θεωρητική κατασκευή· είναι μάλλον μια αίσθηση, ένα εσωτερικό τρέμουλο, κάτι που αναδύεται σιωπηλά, όπως η πρωινή πάχνη σε τοπίο μυστικό.

Το αθέατο, η μυσταγωγία της θεάς Αφαίας, αυτή η μυστηριώδης μήτρα του κόσμου και του νου, δεν είναι απλώς ό,τι διαφεύγει από το βλέμμα. Είναι αυτό που αρνείται να εκτεθεί, που επιλέγει να παραμένει κρυφό, αλλά παράλληλα δίνει τον παλμό σε ό,τι εμφανίζεται. Το αθέατο γεννά το **Γίγνεσθαι**· την εσωτερική κίνηση, την ώθηση, την αρχέγονη σπίθα. Είναι σαν μια βαθιά ανάσα πριν την έκφραση, μια μουσική σιγή πριν τον πρώτο ήχο.

Κι έτσι ξεκινά το γίγνεσθαι. Όχι σαν μια ιστορική διαδικασία, αλλά σαν ζωντανή εμπειρία: η στιγμή που το μέσα κινείται προς τα έξω, που η σιγή βρίσκει ρυθμό και ροή. Το γίγνεσθαι είναι η ζύμωση των αοράτων στοιχείων της ύπαρξης· το προανάκρουσμα της μορφής, ο

παλμός πριν τη γέννηση. Μέσα από αυτό προβάλλει το **Είναι**· όχι σαν έννοια, αλλά σαν κατάσταση αλήθειας, μια παρουσία που αναδύεται και λέει: "εδώ είμαι".

Το Είναι γίνεται έπειτα **Ον**· συγκεκριμένο, μορφοποιημένο, ένα πρόσωπο ή ένα αντικείμενο που κουβαλά όλη την προηγούμενη μυστικότητα, συμπυκνωμένη σε σχήμα. Και κάθε ον, όσο συγκεκριμένο κι αν φαίνεται, είναι σαν ένας κρύσταλλος: διαυγής στην επιφάνεια αλλά γεμάτος ρωγμές, ανακλάσεις, βάθη που δεν εξαντλούνται.

Η **Τέχνη** λειτουργεί σαν ένας καθρέφτης αυτής της μυστικής κοσμολογίας. Ο καλλιτέχνης ξεκινά από το δικό του αθέατο: τη σιωπή της ψυχής, τις μνήμες, τους κοινωνικούς φόβους, τα ανείπωτα όνειρα. Το **Γίγνεσθαι** του είναι η έμπνευση· μια ροή που δεν ελέγχεται, αλλά οδηγεί, σαν ποτάμι που γνωρίζει από μόνο του το δρόμο. Το **Είναι** της τέχνης είναι η μορφή· η σύνθεση, η φωνή, το σώμα της έκφρασης. Και τελικά, το έργο – το **Ον** – είναι αυτό που στέκεται μπροστά μας και μας ρωτά: "ποιος είσαι;"

Σε αυτό το αδιόρατο παιχνίδι αποκάλυψης και απόκρυψης, γεννιέται μια εσωτερική αρμονία. Το αθέατο δεν πολεμά το φανερό· το γεννά. Η σιωπή δεν αναιρεί τον ήχο· τον προετοιμάζει. Η έμπνευση δεν είναι εγκεφαλική· είναι πνευματική, γεμάτη δέος και αναμονή. Κι έτσι, η τέχνη δεν λείπει την αλήθεια όπως την κατανοεί η λογική. Την αποκαλύπτει, την εκμαιεύει από το σκοτάδι.

Είναι τότε που η τέχνη δεν λειτουργεί μόνο ως αισθητική πρόταση αλλά ως ιερό συμβάν. Μια μορφή τελετουργίας, όπου το φανέρωμα δεν είναι ποτέ ολοκληρωμένο, αλλά διαρκώς σε εξέλιξη· σαν ένα πέπλο που κυματίζει πάνω από ένα μυστικό που ποτέ δεν παύει να υπόσχεται. Το έργο δεν εξαντλείται στη μορφή· απομένει πάντοτε κάτι άρρητο, σαν αναστεναγμός που αφέθηκε πίσω από τη δημιουργία, σαν ίχνος που σε προσκαλεί να ξαναδείς, να ξανανιώσεις, να συμμετάσχεις.

Σε εκείνη τη στιγμή, που δεν υπάρχει ούτε πριν ούτε μετά, αλλά μόνο το τώρα της συνάντησης, το έργο τέχνης σε κοιτά κατάματα. Και το ερώτημα – ποιος είσαι – δεν είναι ερώτηση· είναι καθρέφτης. Εκεί όπου η αλήθεια δεν κατοικεί σε λέξεις ή ορισμούς, αλλά αναδύεται όπως αναδύεται το φως από το σκοτάδι. Σαν αποκάλυψη. Η Αφαία φανερώνεται εν κρυπτώ και παραβύστω..

Ίσως εδώ μπορούμε να θυμηθούμε, όχι χωρίς επιφυλάξεις, τη σκέψη του Μάρτιν Χάιντεγγερ· όχι γιατί προσφέρει μια έτοιμη απάντηση, αλλά γιατί αναγνώρισε στην τέχνη μια πύλη αποκάλυψης, έναν τρόπο με τον οποίο το Είναι αποσύρεται και προσφέρεται ταυτόχρονα. Όμως το παρόν εισαγωγικό σημείωμα δεν φιλοδοξεί να ερμηνεύσει ούτε να εξηγήσει. Θέλει μονάχα να δείξει – όπως ένα παράθυρο δείχνει τον ουρανό – ότι η Αλήθεια και η Τέχνη ίσως δεν λέγονται. Ίσως μονάχα να συμβαίνουν..

Τα Νέα του Φίλωνα

σελ 04 - 09

Καλλιτεχνικά Νέα

σελ 10 - 34

Ο Φίλωνας Προτείνει – Χορός, Θέατρο, Εικαστικά

Μουσικά Δρώμενα

σελ 35 - 47

Ο Φίλωνας Προτείνει – Μουσικές Εκδηλώσεις

Η Τέχνη μέσα από την Κριτική

σελ 48 - 49

Μουσικό Ημερολόγιο Μαΐου

σελ 50 - 59

Πολιτιστικές Δραστηριότητες και
Επικαιρότητα

σελ 60 - 73

Καλλιτεχνικά Αφιερώματα & Συνεντεύξεις
Ψυχής

σελ 74 - 120

Η Γωνιά του Βιβλίου με τις Εκδόσεις
Παπαγρηγορίου -Νάκας

σελ 121 - 122

Πανόραμα Τέχνης, Πολιτισμού και
Αισθητικής

σελ 123 - 134

Τα Νέα του Φίλωνα

Ολοκληρώθηκε με μεγάλη επιτυχία, πολλά ταλέντα και μαγικές μελωδίες ο 46ο Πανελλήνιος Μουσικός Διαγωνισμός «Ταλέντα - Βραβεία Φίλωνα» αλλά και ο 1ος Διαγωνισμός του Φίλωνα στο Λυρικό Τραγούδι. Όπως κάθε χρόνο έτσι και φέτος ο διαγωνισμός ξεκίνησε στο Εθνικό Ωδείο της Αθήνας στις 4 Μαΐου με τον διαγωνισμό της Κιθάρας. Ακολούθησε ο Διαγωνισμός του Πιάνου που διεξήχθη την Κυριακή 11 Μαΐου, στο ιστορικό Ωδείο Athenaeum (Κορινθίας 6, Αθήνα). Επίσης για πρώτη φορά ο Φίλωνας διοργάνωσε Διαγωνισμό Λυρικού Τραγουδιού ο οποίος

Με Μεγάλη Επιτυχία

Ολοκληρώθηκε ο 46ος Μουσικός Διαγωνισμός στην Κιθάρα, το Πιάνο, το Λυρικό Τραγούδι και τα Έγχορδα

πραγματοποιήθηκε την Κυριακή 18 Μαΐου επίσης στο ωδείο Athenaeum. Ο 46ος διαγωνισμός ολοκληρώθηκε την Κυριακή 25 Μαΐου στο Εθνικό Ωδείο Περιστερίου, Σαρανταπόρου 28, με τα Έγχορδα - βιολί, βιόλα, βιολοντσέλο, κοντραμπάσο.

Θυμίζουμε ότι οι ιστορικοί μουσικοί διαγωνισμοί του Φίλωνα είναι οι πρώτοι

στο είδος τους στην Ελλάδα από το 1977. Ο 46ος Μουσικός Διαγωνισμός προσέφερε πλούσιες δωρο-επιταγές στους βραβευθέντες από τον Χορηγό του Διαγωνισμού, τις Εκδόσεις Παπααρηγορίου

- Νάκα. Επιπλέον απονεμήθηκε Ειδικό Βραβείο "Μιχάλη Βούρτση" (ευγενική χορηγία των θυγατέρων του Συνθέτη Μάρθας και Βικτώριας Βούρτση) στην Σμέρδη Αθηνά για

εξαιρετική ερμηνεία έργου Έλληνα Συνθέτη) στον διαγωνισμό λυρικού τραγουδιού.

Στον Διαγωνισμό Κιθάρας η κριτική επιτροπή αποτελείτο από τον κ. Ευάγγελο Μπουντουνη, Πρόεδρο και τα μέλη κ. Βασίλη Μαστοράκη, κ. Γιώργο Γιαννόπουλο, κα Μάρω Ραζή, κ. Κωνσταντίνος Γρηγορίου και την καλλιτεχνική διευθύντρια των μουσικών διαγωνισμών του Φίλωνα κα Βικτώρια Βούρτση. Τα αποτελέσματα είναι τα εξής στις κατηγορίες:

Μικρά ταλέντα: Τρομαρας Αντώνιος, **A' Βραβείο** - A' Κατηγορία: Μασούρας Βασίλειος-Νικόλαος, **A' Βραβείο**, Νικόλαος Αναγνωστάκης, **B' Βραβείο**, Βασίλειος Κρικωνης, **B' Βραβείο**, Οδατζιδης

Αναστάσιος, **B' Βραβείο** - B1 Κατηγορία: Ορέστης Κατσαπης, **A' Βραβείο**, Νικολάου Γεώργιος, **B' Βραβείο**, Παπακωστοπούλου Κωνσταντίνα, **Αναμνηστικό** - B2 Κατηγορία: Θεριανού Μαρκέλλα, **A'**

Βραβείο - Γ2 Κατηγορία: Σταματέλου Μυρσίνη, **A' Βραβείο**.

Η κριτική επιτροπή στο Πιάνο αποτελείτο από τον κ. Μιχάλη Πατσεα, την κα Βικτώρια Βούρτση, τον κ.

Απόστολο Αλεξίου, τον κ. Κωνσταντίνο Καράμπελα Σγούρδα και την κα Αγγελική Μπόλλα. Τα αποτελέσματα είναι τα εξής στις κατηγορίες:

Μικρά ταλέντα: Μαρίνης Παναγιώτης, Μπαγροπουλου Ερατώ, Σταθωρη Ζωή, **A' βραβείο**, Μαντάς Οδυσσέας, Κοντκάκη Γεωργία και Δημοπούλου Ξένια, **B' Βραβείο** A' κατηγορία: Οδατζιδης Γεώργιος, **A' Βραβείο**, Σταματίου Δάφνη, Χριστοπούλου Ηλέκτρα, **B' Βραβείο**, Γκιζογιαννη Αριάδνη, Παπαδάτου Νικολέτα, **Γ' Βραβείο** B1 κατηγορία: Δαλκιδου Μαρία, **A' Βραβείο**, Κούππερ Άννα, Λόλης Πέτρος, Ρενιέρης Έλενος, **B' Βραβείο** B2 κατηγορία: Chenhauyu Yang, **A' Βραβείο**, Δαλκιδου

Αναστασία, **Γ' Βραβείο** Γ1 κατηγορία: Βουρλιωτάκης Μάριος, Κορομίχη Ναταλία Μαρία, **A' Βραβείο**, Κουτελιέρης Χρήστος, Γ' Βραβείο, Αμπελάκη Μήνα, Έπαινος Γ2 κατηγορία: Απαζίδης Ιωάννης, **A' Βραβείο**, Αλύσανδρος Αναστάσιος, **B' Βραβείο**, Ξεπαπαδάκου Φωτεινή, **Γ' Βραβείο**

Στον διαγωνισμό Λυρικού Τραγουδιού οι καθηγητές και μουσικοί που πλαισίωσαν την κριτική επιτροπή ήταν η κα Αγγελοπούλου Λυδία, η κα Βικτώρια Βούρτση, ο κ. Χρυσόστομος Καλογιράκης, ο κ. Κωνσταντίνος Καραμπέλας Σγούρδας, ο κ. Μιχάλης Πατετσάς, η κα Μίνα Πολυχρόνου και ο κ. Άγγελος Χονδρογιάννης. Τα αποτελέσματα για τις δύο κατηγορίες A' και B' ήταν τα εξής:

Στην A' κατηγορία, το **A' Βραβείο** απονεμήθηκε στη Μπίκου Ελένη, το **B' Βραβείο** στις Αναγνωστοπούλου Ιμανιουέλ Ιωάννα και Ελχαγιού Ιμάν, ενώ το **Γ' Βραβείο** απονεμήθηκε στη Φλέσσα Ευγενία.

Στη B' κατηγορία, το **A' Βραβείο** και το **Ειδικό Βραβείο «Μιχαήλ Βούρτση»** για

Εξαιρετική Ερμηνεία Ελληνικού Τραγουδιού, το οποίο συνοδεύεται από χρηματικό ποσό 300 ευρώ δωρεά των θυγατέρων Βούρτση, απονεμήθηκαν στη Σμέρδη Αθηνά. Ακολούθησαν με **A' Βραβείο** η Νησίδη Μαρία-Ελένη, με **B' Βραβείο** οι Καμπουρόπουλου Βασιλική και Μπούα Αργυρώ, και με **Γ' Βραβείο** οι Πεντζουρίδης Βασίλης και Ρόκος Χρήστος..

Η κριτική επιτροπή των Εγχόρδων αποτελείτο από τον πρόεδρο κ. Απόλλωνα Γραμματικόπουλο, την κα Βικτώρια Βούρτση, τον κ. Χρήστο

Κομισόπουλο, την κα Όλγα Μπακμανιδη και την κα Έλλη Παπαγρηγορίου. Τα αποτελέσματα του διαγωνισμού ήταν τα εξής:

Κατηγορία Μικρών Ταλέντων: Du Manqin (Annie) **A' Βραβείο** με διάκριση, Κωνσταντινίδη Ολυμπία **A' Βραβείο**, Σουγλε Κωνσταντίνα **B' Βραβείο**, Μανωλοπούλου Ηλέκτρα **Γ' Βραβείο**

Κατηγορία A': Κωνσταντινίδη Αναστασία **A' Βραβείο**, Δαμιανης Κωνσταντίνος **B' Βραβείο**, Σκεντερ Τζωρτζίνα (βιολοντσέλο)

Β' Βραβείο, Ραζγκονοβ Μάρκος: **Έπαινος
Εξαιρετικής Ερμηνείας**

Κατηγορία Β1: Παπαδάκη Αικατερίνη -
Νεφέλη **Α' Βραβείο**, Μπεσιρη Μαγδαληνή **Β'
Βραβείο** Κατηγορία Β2: Καλαϊτζάκη
Αικατερίνη **Α' Βραβείο**, Στογιαννιδου Χρύσα

Β' Βραβείο, Χριστόπουλος Ελευθέριος
(κοντραμπάσο) **Β' Βραβείο**, Αμαργιωτακη
Άννα **Γ' Βραβείο**, Ραζγκονοβα Λίζα **Έπαινος
Εξαιρετικής Ερμηνείας**.

Κατηγορία Δ': Τσιουλα Μαρία
(κοντραμπάσο) **Γ' Βραβείο**

ρεσιτάλ

Μουσικής

Διακεκριμένων Καλλιτεχνών Διαγωνισμού "Ταλέντα Βραβεία Φίλωνας" 2025: 3 Κύκλοι

Το Π.Κ.Π. «Ο ΦΙΛΩΝ» προγραμματίζει
3 κύκλους ρεπερτορίων κλασικής
μουσικής για να τιμήσει τους
βραβευθέντες (Α' ,Β' ,Γ'Βραβείο) και των
τεσσάρων Μουσικών Διαγωνισμών
(Κιθάρας, Πιάνου, Λυρικού Τραγουδιού και
Εγχόρδων) όπου ο κάθε βραβευμένος θα
παίξει ένα (έως δύο στις μικρότερες
κατηγορίες) μουσικό κομμάτι από αυτά στα
οποία διαγωνίστηκε με επιτυχία στον
φετινό 46ο Διαγωνισμό.

Ο 1ος κύκλος ρεπερτορίου θα
πραγματοποιηθεί στο τέλος Σεπτεμβρίου σε

ημερομηνία που θα ανακοινωθεί σύντομα
μέσω του site και των υπολοίπων μέσων
κοινωνικής δικτύωσης. Ο 2ος κύκλος θα
πραγματοποιηθεί το 1ο δεκαπενθήμερο
του Οκτωβρίου ενώ ο 3ος κύκλος στα τέλη
Οκτωβρίου ή στις αρχές Νοεμβρίου.

Ο Φίλωνας προσκαλεί όλους τους λάτρεις
της κλασικής μουσικής να θαυμάσουν τους
καλλιτέχνες του αύριο και να τους
απολαύσουν σε μια πανδαισία ήχων και
μελωδίας. Η είσοδος θα είναι ελεύθερη και
στους τρεις κύκλους του Ρεσιτάλ.

Δημοσιεύτηκε το 3^ο Ενημερωτικό

Δελτίο (Μαΐου - Ιουνίου) των μελών της Γενικής Συνέλευσης του Φίλωνα

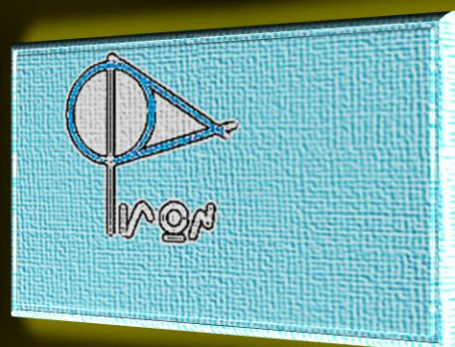
Στα τέλη Μαΐου δημοσιεύτηκε το 3ο Ενημερωτικό Δελτίο Μαρτίου - Απριλίου για τις δραστηριότητες των μελών της Γενικής Συνέλευσης του Φίλωνα. Το συγκεκριμένο ολιγοσέλιδο δελτίο, σκοπό έχει να πλουτίσει ακόμα περισσότερο τις μηνιαίες εκδόσεις του Σωματίου και μέσα από τις σελίδες του να προβάλλει τις δράσεις των μελών της Γενικής Συνέλευσης αλλά και των συνεργατών μας (παρουσία σε εκδηλώσεις, Εκθέσεις, διοργανώσεις event, δημοσιεύσεις σε περιοδικά, εκδόσεις βιβλίων κ.α.) και να σας παρουσιάσει τα νέα τους. Παράλληλα

Σας Προσκαλούμε να Γίνετε Μέλη του Φίλωνα

Τα μέλη του Φίλωνα αποτελούν τη βάση και τους κύριους αποδέκτες του έργου του και των δράσεων του. Μέλη του Φίλωνα μπορεί να είναι:

αποτελεί και μια καλή ευκαιρία για την πιο έγκαιρη και άμεση ενημέρωσή σας σχετικά με τις δράσεις του Φίλωνα.

Το ολιγοσέλιδο αυτό δελτίο είναι μια προσφορά του Φίλωνα σε όλα τα ενεργά μέλη του που αποτελούν το κεντρικό σώμα του Σωματίου. Το δελτίο δημοσιεύεται στο τέλος του κάθε μήνα οπότε οποιοδήποτε μέλος της Γ.Σ. ή συνεργάτης του Φίλωνα θέλει να προβάλλει τις δραστηριότητές του καλό είναι να στέλνει το σχετικό υλικό μέχρι τις 20 κάθε μηνός.

- φυσικά πρόσωπα
- εκπρόσωποι φορέα οργανισμού
- τιμής ένεκεν

Ως μέλη του Φίλωνα:

- ενημερώνεστε για τις εργασίες, τα προγράμματα, τις εκδηλώσεις και εκδόσεις του σωματείου σε τακτική βάση
- συμμετέχετε στις επιστημονικές και άλλες επιτροπές ανάλογα με την ειδικότητα και τα ενδιαφέροντα σας
- συμμετέχετε σε όλες τις εκδηλώσεις μας

Προνόμια και οφέλη για τα μέλη του Φίλωνα:

- Τακτική και έγκαιρη ενημέρωση για όλες τις εκδηλώσεις και τους διαγωνισμούς του Φίλωνα
- Συμμετοχή με μειωμένο κόστος σε όσες από τις εκδηλώσεις (σεμινάρια, διαγωνισμούς) υπάρχει κόστος εγγραφής. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η συμμετοχή των μελών είναι εντελώς δωρεάν.
- Μειωμένη τιμή αγοράς των εκδόσεων του Φίλωνα (30 με 50%).
- Δωρο-κουπόνια εκπτώσεων για αγορά μουσικών οργάνων από συνεργαζόμενα καταστήματα

- Μειωμένη τιμή σε εκδηλώσεις συνεργαζόμενων φορέων με τον Φίλωνα
- Αποστολή μία φορά το δίμηνο του ηλεκτρονικού μαγκαζίνο (Newsletter) του Φίλωνα
- Τα μέλη έχουν τη δυνατότητα συμμετοχής σε σειρά συμβουλευτικών επιτροπών και ομάδων εργασίας που συστήνει ο Φίλωνας
- Προνομιακή μεταχείριση σε περίπτωση προβολής και διαφήμισης

Αίτηση για μέλος του σωματείου μας μπορείτε να υποβάλλετε μέσω της ιστοσελίδας του Φίλωνα [εδώ](#). Για την έγκριση της αίτησης σας θα ενημερωθείτε μέσω mail σε σύντομο χρονικό διάστημα. Παροτρύνουμε επίσης τα μέλη και υποψήφια μέλη να στηρίξουν την προσπάθεια του σωματείου και στα social media ακολουθώντας [εδώ](#) τη σελίδα μας στο facebook.

"Loud Whispers"

03 - 06 Ιουνίου - ΠΛΥΦΑ

Το έργο "Loud Whispers" αποτελεί το τρίτο μέρος της χορογραφικής τριλογίας της Αθανασίας Κανελλοπούλου, που εστιάζει στο γυναικείο βλέμμα. Τέσσερις δυνατές ερμηνεύτριες "ψιθυρίζουν" ήχους, ακατάληπτα λόγια και ιερές προσευχές στην προσπάθειά τους να υπάρξουν, να συνδεθούν και τελικά να ζήσουν μέσα στα προκαθορισμένα πλαίσια που μεταβάλλονται. Παναγίες, ερωμένες,

μάνες, μορφές φθαρτές και ταυτόχρονα ιερές, συγκλίνουν στο ίδιο και το αυτό πρόσωπο. Το φυσικό, το υπερκόσμιο, το φιμωμένο, το επαναστατημένο, το ποθητό, όλα μαζί, βρίσκουν καταφύγιο μέσα στο ίδιο το σώμα που μετακινείται.

Με αναφορές στο λογοτεχνικό κόσμο της Lauren Groff και το βιβλίο της "Matrix" (εκδόσεις Πόλις), η χορογράφος δημιουργεί

ένα άχρονο περιβάλλον όπου διαδραματίζεται η αγωνιώδης ανάγκη αλλά και διεκδίκηση της γυναίκας για ουσιαστική επιβίωση και ανάδειξη ενός αυθεντικού εαυτού. Οι αλληπάλληλες μεταμορφώσεις των τεσσάρων σωμάτων αντανακλούν την αλλαγή στο κοινωνικό σώμα ανάμεικτων εποχών, γεννώντας μία ορμή που διαρρηγνύει και αναστοχάζεται το παγιωμένο στις αφηγήσεις. Φωτίζοντας τους αέναους κύκλους δημιουργίας και αναγέννησης, σε αυτόν τον ταυτόχρονα φανταστικό και αληθινό σκηνικό κόσμο με το κυνήγι των εικόνων, η ταχύτητα μετατρέπεται σε επιλεγμένο βηματισμό

ζωτικής ροής, υμνώντας τη δύναμη της γυναίκας αλλά και κάθε ανθρώπου κάθε εποχής που προσπαθεί, μεταβάλλεται και τελικά ζει στο συλλογικό με μοναδικό τρόπο.

Συντελεστές:

Σύλληψη, Χορογραφία, Σκηνοθεσία:
Αθανασία Κανελλοπούλου, Πρωτότυπη
Μουσική Σύνθεση: Κωνσταντίνα
Πολυχρονοπούλου, Ερμηνεύτριες: Εβίνη
Παντελάκη, Βασιάνα Σκοπετέα, Μαρία
Φουντούλη, Λία Χαμηλοθώρη,
Σκηνογραφία: Σοφία Θεοδώρου

160 Arc For Dance

Festival #αν-ησυχία

05 - 08 Ιουνίου - Πολυχώρος Άννα και
Μαρία Καλουτά

Το Διεθνές Φεστιβάλ Σύγχρονου Χορού Arc For Dance Festival της ομάδας DAN.C.E Unitiva επιστρέφει για 16η χρονιά, από τις 24 Μαΐου έως τις 8 Ιουνίου 2025, για να εξερευνήσει τη δύναμη της "αν-ησυχίας". Για 7 ημέρες, 70 καλλιτέχνες/ιδες από 10 χώρες

παρουσιάζουν 15 παραστάσεις, με δωρεάν είσοδο, για την ελευθερία, την αναταραχή, τη μεταμόρφωση και την αλληλεγγύη. Φέτος, το ARC αν-ησυχεί για όσα έχουν σημασία. Στην καρδιά της "εφηβείας" του, το Arc For Dance Festival εστιάζει στην αν-ησυχία ως καταστατική ορμή του χορού, φιλοξενώντας παραστάσεις Ελλήνων και

ξένων δημιουργών ως ουσιαστικές χειρονομίες ενδιαφέροντος, αλληλεγγύης, μεταμόρφωσης. Μέσα από ένα πρόγραμμα τριών ενοτήτων, το Main Fest στο Θέατρο "Άννα και Μαρία Καλουτά", με εννέα χορευτικά έργα—επτά από τα οποία παρουσιάζονται για πρώτη φορά στην Ελλάδα, το Prime Movers με έργα νέων

δημιουργών—προτάσεις πειραματισμού, και τους ARChitects, με έργα που αναδεικνύουν τη σχέση μεταξύ θεατών και καλλιτεχνών/ιδων, στο Θέατρο "Δίπυλον", προσκαλεί το κοινό να εξετάσει την ανησυχία ως "καύσιμο" για τη δημιουργία και την επιβίωση. Την Καλλιτεχνική Διεύθυνση έχει η Φρόσω Τρούσα.

“Far from the End / Μακριά από το τέλος” Χριστίνα Γουζέλη – Paul Blackman

06 & 08 Ιουνίου - Πειραιώς 260, κτήριο Β'

Το διεθνώς αναγνωρισμένο χορογραφικό δίδυμο της Χριστίνας Γουζέλη και του Πολ Μπλάκμαν παρουσιάζει στο Φεστιβάλ ένα νέο έργο που εξερευνά τα θέματα των ημιτελών, ατελών και εγκαταλελειμμένων έργων τέχνης. Το "Far from the end", δημιουργημένο για τρία ανερχόμενα αστέρια της ελληνικής χορευτικής κοινότητας, αναδεικνύει την ομορφιά που προκύπτει από την απουσία τέλους,

θέτοντας το ερώτημα αν κάτι πρέπει να "τελειώσει" για να είναι ολοκληρωμένο. Εμπνευσμένο από έργα όπως οι ημιτελείς Φυλακισμένοι του Μιχαήλ Άγγελου, το πορτρέτο ενός νεαρού μαύρου άντρα στο "Black Draftee (James Hunter)" της Άλις Νιλ, η ημιτελής Σαγράδα Φαμίλια του Αντόνι Γκαουντί και οι τελευταίες λέξεις που έγραψε ο Κάφκα, το "Far from the end" αναπτύσσεται μέσα από μια σειρά περίπλοκων χορογραφικών συνθέσεων σε

συνδυασμό με μια αποσπασματική μουσική παρτιτούρα, εμπνευσμένη από ημιτελή μουσικά έργα κορυφαίων δημιουργών. Αυτή η αλληλεπίδραση μεταξύ ασυμφωνίας και αρμονίας οδηγεί τους ερμηνευτές σε μια δυναμική κατάσταση ροής, όπου περιηγούνται μεταξύ εικόνων, κενού και αχρονικότητας.

Το κρεσέντο που δημιουργούν οι άδαιοι χώροι, τα κομμάτια που λείπουν και τα άλυτα "και αν..." ανοίγει την πόρτα στην αφαίρεση, στη γοητεία και την αίσθηση της καθαρότητας. Έτσι δημιουργείται ένας κύκλος ημιτελών καταλήξεων, που δίνει έμφαση στην αντίληψη παρά στην επίλυση. Μπλάκμαν και Γουζέλη διακρίνονται για την πεποίθηση ότι η αντιπαράθεση είναι ισχυρό εργαλείο έκφρασης της πολυπλοκότητας και της ποικιλομορφίας

των ανθρώπινων εμπειριών. Το νέο τους έργο ενσαρκώνει αυτό το ήθος, υφαίνοντας αντιθετικά στοιχεία για να εξερευνήσει το ημιτελές και τις δυνατότητες που κρύβει. Τα τελευταία χρόνια έχουν συνεργαστεί με οργανισμούς όπως η Όπερα της Βιέννης, η Σκάλα του Μιλάνου, το Φεστιβάλ του Ζάλτσμπουργκ και η Όπερα του Γκέτεμποργκ.

Χορογραφία-Ιδέα-Καλλιτεχνική διεύθυνση: Χριστίνα Γουζέλη & Πολ Μπλάκμαν, Ερμηνεία: Μαριάννα Τζούδα, Σεβαστή Ζαφείρα, Ναταλία Βαγενά, Μουσική: Χρίστος Παραπαγκίδης (MastroKristo), Σκηνικά: Δημήτρης Νασιάκος, Κουστούμια: Μαρία Φλώρα Lehec, Χριστίνα Γουζέλη, Δραματουργία: Κατερίνα Αγγελοπούλουαρέλλα.

"Ακίνητος Δρομέας"

έως 14 Ιουνίου - ΡΕΚΤΙΦΙΕ

Μια εικαστική performance παρουσιάζεται ως τελετουργία με στοιχεία από το σωματικό θέατρο, το θέατρο αντικειμένων και τον σύγχρονο χορό. Το έργο εξερευνά τη χρήση του φωτός, της σκιάς και του σώματος του ερμηνευτή, με το πρόσωπο να λειτουργεί ως ταυτότητα και προσωπίο. Η

παράσταση δημιουργεί εικόνες που ταλαντεύονται μεταξύ πραγματικότητας και φαντασίας, προσκαλώντας τον θεατή να παρατηρήσει, να στοχαστεί και να αντιληφθεί διάφορες καταστάσεις, έργα τέχνης ή την ανθρώπινη ζωή. Πρόκειται για

ένα ταξίδι που ασχολείται με την ταυτότητα, την αλλαγή και τη μεταμόρφωση, ξεκινώντας από την ψυχή σε έναν καθαρό, απροσδιόριστο χώρο. Το ταξίδι ολοκληρώνεται μέσω των συμβόλων και κυρίως της κίνησης του ερμηνευτή, με κάθε βήμα να συνοδεύεται από μουσική, ηχοτοπία και μελωδίες που παρουσιάζονται ως ολοκληρωμένο έργο. Η παράσταση αποτελεί μια πολυεπίπεδη

σπουδή πάνω στο πρόσωπο, την επιθυμία, τη μνήμη και τη σχέση ζωής και τέχνης.

Συντελεστές:

Σύλληψη, ερμηνεία, σκηνικά αντικείμενα, φωτισμοί: Αντώνης Κουτρομπής, Χειρισμός φωτισμών, φροντιστήριο αντικειμένων: Κωνσταντίνος Μιχαήλ, Τρομπέτα, ηχητικοί αυτοσχεδιασμοί: Νίκος Κουλούρης, Live electronics, ηχοτοπία: Μηνάς Εμμανουήλ.

Ή στιγμή της καρδιάς /

**Heart Moment" Alexandra
Waierstall**

12 & 13 Ιουνίου Πειραιώς 260, κτήριο Δ'

Η διακεκριμένη για την ποιητικότητα του έργου της χορογράφος Αλεξάνδρα Βάιερσταλ, γεννημένη στη Βρετανία και μεγαλωμένη στην Κύπρο, επιστρέφει στο Φεστιβάλ μετά την παράσταση "ANNNA³. The Worlds of Infinite Shifts" του 2021, που άφησε εξαιρετικές εντυπώσεις. Η Βάιερσταλ δίνει έμφαση στη δημιουργία επί σκηνής μιας δυναμικής κατάστασης που προσφέρει έργα αισθητικά συμπαγή και χαριτωμένα. Το "Heart Moment" δημιουργήθηκε για να παρουσιαστεί σε πόλεις με ιδιαίτερη σημασία για τη Βάιερσταλ, με κάθε

παρουσίαση να αποτελεί μια ξεχωριστή "έκδοση", φτιαγμένη ειδικά για τον εκάστοτε χώρο και σε συνεργασία με επαγγελματίες χορευτές από κάθε πόλη. Το έργο έκανε πρεμιέρα τον Σεπτέμβριο στο Ντίσελντορφ (με τίτλο "Heart Moment. An Interlude for Düsseldorf"). Σύμφωνα με τη χορογράφο, το έργο είναι μια πρόσκληση να βιώσουμε τη συνομιλία των σωμάτων ως γενναιόδωρο δόσιμο από καρδιάς, ως τρυφερή διαπραγμάτευση σε μια αέναη αναζήτηση σύνδεσης και ψυχικής ανταπόκρισης, ως αντανάκλαση της ανθρώπινης επαφής με τόλμη, ελευθερία

και εμπιστοσύνη, σε μια εποχή δυσπιστίας και αντιφάσεων.

Η μουσική της παράστασης έχει γραφτεί από τον φημισμένο Γερμανό πιανίστα, πειραματικό μουσικό και συνθέτη Hauschka (Volker Bertelmann), βραβευμένο με Όσκαρ για τη μουσική της ταινίας "Ουδέν νεώτερον από το δυτικό μέτωπο" (2022).

''ΑΤΙΤΛΟΝ'' της Αντωνίας

Οικονόμου στο Σύγχρονο Θέατρο

12 & 15 Ιουνίου

Ένας πίνακας παίρνει τρισδιάστατη μορφή και απαθανατίζεται μέσα σε ένα λευκό καμβά. Καθώς ένα αόρατο χέρι ζωγραφίζει η φαντασία και τα φαντάσματα του δημιουργού παίρνουν σάρκα και οστά. Σε έναν στοιχειωμένο τόπο σύγκρουσης, παραμένει ένας απλός θεατής. Οι διαστρεβλωμένες φιγούρες που γεννιούνται αφήνουν πίσω τα ίχνη και το αποτυπωμα της διαδρομής τους τεκμηριώντας στο χώρο του καμβά μια ιστορία που οδεύει από την αρχή προς το τέλος της. Σαν ένα ακατανόητο χάος που, όπως η ίδια η φύση, δημιουργεί τάξη. Μία παραστατική αλληγορία για την οικουμενική ανάγκη του ανθρώπου να

Σύλληψη – Χορογραφία: Alexandra Waierstall, Ερμηνεία – Συνδημιουργία: Alfonso Bordi, Αγγελική Στελλάτου, Έλενα Αγαθοκλέους, Ιωάννα Παρασκευοπούλου, Karolina Szymura, Πάνος Παράσχου, Scott Jennings, Τάσος Νίκας, Yi-Chi Lee, Ying Yun Chen, Δραματουργική υποστήριξη: Judith Jaeger, Matthias Quabbe

δημιουργεί διαμέσου του σώματος, του οποίου η μνήμη, και το οποίο ως μνήμη, είναι καταδικασμένο πάντα να επιστρέφει στις πληγές που νομίζει ότι έχει ξεχάσει.

Συντελεστές: Σύλληψη - εικαστικός χώρος - σκηνοθεσία - χορογραφία: Αντωνία Οικονόμου, Πρωτότυπη μουσική: Constantine Skourlis, Ηχοληψία- επιμέλεια ήχου: Γιώργος Κραββαρίτης, Μουσική: Vivaldi "Pieta-Sacred Works (for alto)", Βοηθός χορογράφου: Ειρήνη Δαμιανίδου, Σκηνογραφία: Λυδία Λαμπροπούλου.

Η Ορέστεια του Αισχύλου σε σκηνοθεσία Θεόδωρου

Τερζόπουλου σε καλοκαιρινή περιοδεία

11 Ιουνίου - 23 Αυγούστου

Η πρώτη συνεργασία του διεθνώς καταξιωμένου Έλληνα σκηνοθέτη και δασκάλου Θεόδωρου Τερζόπουλου με το Εθνικό Θέατρο, η εμβληματική Ορέστεια του Αισχύλου, αποτελεί μία από τις σπουδαιότερες στιγμές στην ιστορία του ελληνικού θεάτρου. Η περιοδεία της παράστασης στην Ελλάδα περιλαμβάνει τον Βύρωνα, στις 11 & 12 Ιουνίου, το Δίον στις 5 Ιουλίου, την Αρχαία Ολυμπία στις 10 Ιουλίου, τη Θεσσαλονίκη στις 17 & 18 Ιουλίου, τους Δελφούς στις 25

& 26 Ιουλίου και την Καβάλα στις 2 & 3 Αυγούστου. Στις 22 και στις 23 Αυγούστου, η Ορέστεια θα κλείσει τον φετινό επιδαύριο κύκλο του Φεστιβάλ στο Αρχαίο Θέατρο Επιδαύρου.

Η Ορέστεια του Τερζόπουλου συνιστά ένα έργο διανοητικού και φιλοσοφικού βάθους, που κατορθώνει με τη συνταρακτική του ενέργεια να διευρύνει τα όρια της τέχνης, και να αφηγηθεί, εντέλει, την ιστορία της ίδιας της ανθρωπότητας. Ως πράξη

αδιαμφισβήτητα πολιτική και εμπειρία πολυδιάστατα πνευματική, η παράσταση έτυχε διθυραμβικής υποδοχής τόσο από τους χιλιάδες θεατές που την παρακολούθησαν όσο και από τα εγχώρια και διεθνή μέσα μαζικής ενημέρωσης. Κεντρικός άξονας της τριλογίας είναι η τραγική πορεία της οικογένειας των Ατρείδων, η κατάρα του αίματος που διαχέεται σε όλα τα πρόσωπα του δράματος και του χορού μέσα από διαδοχικά στάδια, οδηγώντας από την αποσταθεροποίηση στο αδιέξοδο. Την κατάσταση αυτή εκμεταλλεύεται η Αθηνά, για να θεσμοθετήσει μια αμφιλεγόμενη ειρήνη.

Οι «Αινιγματικές Παραλλαγές» του Eric – Emmanuel Schmitt επιστρέφουν από τις 26 Ιουνίου με μια μεγάλη καλοκαιρινή περιοδεία σε όλη την Ελλάδα. Η παράσταση συστήνεται ξανά

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ: Σκηνοθεσία – Δραματουργική επεξεργασία Θεόδωρος Τερζόπουλος, Παίζουν: Μπάμπης Αλεφάντης (Πυλάδης), Έβελυν Ασουάντ (Κασσάνδρα), Τάσος Δήμας (Φύλακας / Κορυφαίος / Προπομπός), Κωνσταντίνος Ζωγράφος (Ορέστης), Έλλη Ιγγλίζ (Τροφός), Δαβίδ Μαλτέζε (Αίγισθος), Άννα Μαρκά Μπονισέλ (Προφήτις), Νίκος Ντάσης (Απόλλων), Ντίνος Παπαγεωργίου (Κήρυκας), Αγλαΐα Παππά (Αθηνά), Μυρτώ Ροζάκη (Ηλέκτρα), Σάββας Στρούμπος (Αγαμέμνων), Αλέξανδρος Τούντας (Οικέτης), Σοφία Χιλλ (Κλυταιμνήστρα / Το Είδωλον της Κλυταιμνήστρας).

Οι «Αινιγματικές Παραλλαγές» σε σκηνοθεσία Σωτήρη Τσαφούλια και Πυγμαλίωνα Δαδακαρίδη

26 Ιουνίου - 31 Ιουλίου

στο ευρύ κοινό, κάτω από τον ανοιχτό ουρανό των θερινών θεάτρων. Ο Γιάννης Μπέζος και ο Πυγμαλίων Δαδακαρίδης πρωταγωνιστούν στις «Αινιγματικές Παραλλαγές». Μια συνέντευξη που οδηγεί σε ένα σκληρό παιχνίδι της αλήθειας

γεμάτο αποκαλύψεις και ανατροπές και παράλληλα φανερώνει έναν τρυφερό και ευαίσθητο κόσμο. Ο Σωτήρης Τσαφούλιας συναντάει σκηνοθετικά τον Πυγμαλίωνα Δαδακαρίδη και μαζί έρχονται αντιμέτωποι μέσα από το έργο, με τον διχασμό, την απομόνωση, τις ανθρώπινες σχέσεις και τα αιώνια μυστήρια του έρωτα..

Ο Αμπέλ Ζνόρκο (Γιάννης Μπέζος) είναι ένας συγγραφέας, βραβευμένος με Νόμπελ που ζει μόνος, αποτραβηγμένος στο Ροσβανόι, ένα μικρό νησί στη Θάλασσα της Νορβηγίας, αποφεύγοντας τα πάντα και ειδικά τους ανθρώπους. Έχοντας πρόσφατα εκδώσει το 21ο του βιβλίο που έχει γίνει τεράστια επιτυχία, δέχεται να

δώσει συνέντευξη σε έναν δημοσιογράφο που τον πολιορκεί καιρό, τον Έρικ Λάρσεν (Πυγμαλίων Δαδακαρίδης).

Άραγε πόσο τυχαία επέλεξε ο Αμπέλ Ζνόρκο τον συγκεκριμένο δημοσιογράφο και πόσο τυχαία επέλεξε ο Έρικ Λάρσεν τον συγκεκριμένο συγγραφέα; Τι συνδέει τους δυο άντρες και ποια μονοπάτια θα αναγκαστούν να περάσουν και να ξεπεράσουν, όσο οι ανατροπές διαδέχονται η μια την άλλη σε μια ιστορία που η θέση της γάτας και του ποντικού αλλάζει συνεχώς;

Παίζουν: Γιάννης Μπέζος, Πυγμαλίων Δαδακαρίδης, Γεωργία Συφianού.

«η αλεπού θα ξανάρθει»:

Η ζωή του Δημήτρη Βρεττάκου στην Ψυχιατρική Κλινική Αθηνών από την ομάδα «κόσμοι από γάλα»

έως τις 08 Ιουνίου

Το «η αλεπού θα ξανάρθει» είναι μία site-specific παράσταση βασισμένη στη ζωή και στο έργο του Δημήτρη Βρεττάκου, που ανεβαίνει από την ομάδα «κόσμοι από γάλα» στο Μποδοσάκειο Κτίριο του ΨΝΑ στο Δαφνί, από το Σάββατο 3 Μαΐου. Χημικός μηχανικός, ποιητής, ζωγράφος, αγαπημένος ανιψιός του

Νικηφόρου Βρεττάκου και σίγουρα ένας ιδιαίτερα ευφυής και χαρισματικός άνθρωπος, ο Δ. Βρεττάκος στις 10 Οκτωβρίου 1984, μετά από δύο απόπειρες αυτοκτονίας, νοσηλεύεται για τρίτη φορά σε ψυχιατρική κλινική. Το ιατρικό πόρισμα αναφέρει «καταθλιπτική συνδρομή μετά παρανοϊκών στοιχείων». Ξεκινά μια μακρά

περίοδος νοσηλείας γεμάτη τόσο από έντονη καλλιτεχνική δημιουργία όσο και από υποτροπές. Αυτοκτονεί στις 6 Φεβρουαρίου 1998 πέφτοντας στο φωταγωγό του διαμερίσματος στο οποίο διέμενε. Τα κείμενα της παράστασης προέρχονται από το βιβλίο «ο Αυτόχειρας ποιητής Δημήτρης Β» της Μαρίας Φαφαλιού, που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Αλεξάνδρεια.

Συντελεστές:

Σκηνοθεσία-σύλληψη: Κατερίνα Κλεισιώτη
βοηθός σκηνοθέτη: Βασίλης Χατζηδημητράκης, κείμενα: Δημήτρης Βρεττάκος

Παίζουν: Κατερίνα Κλεισιώτη, Γιάννης Παπαδάκης, Βασίλης Χατζηδημητράκης
συμμετέχουν: Βασιλική Πουλάκη, Γιώργος Παπαμιχαλάκης, Γιώργος Κομνηνόγλου

Η Αντιγόνη του Σοφοκλή σε σκηνοθεσία Ulrich Rasche ανεβαίνει στο Αρχαίο Θέατρο Επιδαύρου

27 - 29 Ιουνίου

Τα τελευταία χρόνια έχει εδραιωθεί ένα ισχυρό καλλιτεχνικό στίγμα στην Επίδαυρο χάρη στις παγκόσμιες πρεμιέρες που επιδιώχθηκαν είτε σε συμπαραγωγή με φημισμένους διεθνείς οργανισμούς (Schaubühne, Schauspielhaus Bochum, Residenztheater), είτε με τη

μετάκληση διεθνών θιάσων (όπως η Comédie-Française με τον Τιάγκο Ροντρίγκεζ), είτε με ανάθεση σκηνοθεσίας έργων του Αρχαίου Δράματος σε διακεκριμένους Ευρωπαίους σκηνοθέτες, όπως ο Φρανκ Κάστορφ το 2023 (Μήδεια) και ο Τιμοφεί Κουλιάμπιν το 2024 (Ιφιγένεια

εν Αυλίδι), που συνεργάστηκαν με Έλληνες ηθοποιούς. Φέτος το Φεστιβάλ καλεί εκ νέου τον Ούλριχ Ράσε, που γνωρίσαμε το 2022 με τον Αγαμέμνονα του Αισχύλου σε συμπαραγωγή με το Residenztheater του Μονάχου, να σκηνοθετήσει αυτή τη φορά την Αντιγόνη του Σοφοκλή με ένα καστ Ελλήνων ηθοποιών, σε μια παράσταση που θα δοθεί αποκλειστικά στην Επίδαυρο για τρεις ημέρες. Ανεξίτηλος στη μνήμη όσων παρακολούθησαν τον Αγαμέμνονα μένει ακόμα ο εκστατικός παλμός των ερμηνευτών, καθώς βάδιζαν αέναα πάνω στην τεράστια μηχανοκίνητη περιστρεφόμενη σκηνή με ζωντανή μουσική υπόκρουση. Εξελίσσοντας την ανατρεπτική του σκηνική γλώσσα, ο Ράσε βασίζεται στη

μετάφραση του Νίκου Παναγιωτόπουλου για να αναδείξει την αγέραστη μορφή της Αντιγόνης.

Παίζουν: Γιώργος Γάλλος Κρέων, Δημήτρης Καπουράνης Αίμων, Κόρα Καρβούνη Αντιγόνη, Φιλαρέτη Κομνηνού Τειρεσία, Κίττυ Παϊταζόγλου Ισμήνη, Θάνος Τοκάκης Φύλακας

Χορός (αλφαβητικά): Γιώργος Ζιάκας, Δημήτρης Καπουράνης, Μάριος Κρητικόπουλος, Ιωάννης Μπάστας, Βασίλης Μπούτσικος, Γιώργης Παρταλίδης, Θανάσης Ραφτόπουλος, Γκαλ Ρομπίσα, Γιάννης Τσουμαράκης, Στρατής Χατζησταματίου

01 - 08 Ιουνίου

Με μια νέα παραγωγή της Τουραντότ θα ανοίξει η Εθνική Λυρική Σκηνή το Ηρώδειο, σε μουσική διεύθυνση Πιερ Τζόρτζιο Μοράντι, σκηνοθεσία Αντρέι Σερμπάν και σκηνικά – κοστούμια Χλόης Ομπολένσκι, στο πλαίσιο

Τουραντότ: Η τελευταία

όπερα του Πουτσίνι έρχεται στο Ηρώδειο 17 χρόνια μετά την τελευταία παρουσίασή της στην Ελλάδα

του Φεστιβάλ Αθηνών Επιδαύρου. Η Τουραντότ, η τελευταία όπερα του Τζάκομο Πουτσίνι, είναι η μεγαλοπρεπέστερη όλων. Η παρτιτούρα συνδυάζει το ανάλαφρο στοιχείο της κομέντια ντελ άρτε, τον βαθύ λυρισμό που χαρακτηρίζει όλες τις όπερες

του κορυφαίου συνθέτη και επιπλέον το στοιχείο της μεγαλοπρέπειας, που αντανακλά τη φανταστική αυτοκρατορική Κίνα. Η όπερα έμεινε ημιτελής, καθώς ο Πουτσίνι πέθανε το 1924 πριν την ολοκλήρωσή. Με βάση τα προσχέδιά του, την Τουραντότ ολοκλήρωσε ο συνθέτης Φράνκο Αλφάνο (1926), ενώ ένα δεύτερο φινάλε πρότεινε το 2001 ο συνθέτης Λουτσάνο Μπέριο. Η υπόθεση της Τουραντότ διαδραματίζεται σε άλλες εποχές, στη μακρινή και εξωτική Κίνα, όπου η πριγκίπισσα Τουραντότ θα παντρευτεί μόνον όποιον λύσει τα τρία αινίγματα που του θέτει. Όσοι έχουν δοκιμάσει έχουν αποτύχει και το έχουν πληρώσει με τη ζωή τους. Θαμπωμένος από την εκπληκτική ομορφιά της, ένας άγνωστος πρίγκιπας επιμένει να δοκιμάσει την τύχη του και τα καταφέρνει. Όμως, αφού λύσει τα

αινίγματα, η Τουραντότ αρνείται να τον παντρευτεί. Ο πρίγκιπας της προσφέρει μια ευκαιρία να απαλλαγεί από τη δέσμευσή της εάν εκείνη ανακαλύψει το όνομά του πριν χαράξει.

Στον ρόλο της Τουραντότ, δύο δραματικές υψίφωνοι της εποχής μας που έχουν αναγνωριστεί ως ιδανικές ερμηνεύτριες του ρόλου, η Αμερικανίδα Λιζ Λίντστρομ και η Βρετανίδα Κάθριν Φόστερ. Τον Καλάφ ερμηνεύουν δύο τενόροι, ο Αρσέν Σογκομονιάν και ο Ρικκάρντο Μάσσι. Λιου η σοπράνο της ΕΛΣ Τσέλια Κοστέα και η νεαρή σοπράνο Μαρία Κοσοβίτσα. Στον ρόλο του Τιμούρ κάνει το ντεμπούτο του ο βαθύφωνος της ΕΛΣ Τάσος Αποστόλου. Μαζί τους οι Χάρης Ανδριανός, Γιάννης Καλύβας, Ανδρέας Καραούλης, Γιώργος Παπαδημητρίου και Νίκος Στεφάνου.

Ο Ιππόλυτος της Κατερίνας

Ευαγγελάτου επιστρέφει στο Ηρώδειο

18 & 19 Ιουνίου

Ο Ιππόλυτος του Ευριπίδη σε σκηνοθεσία της Καλλιτεχνικής Διευθύντριας του Φεστιβάλ Αθηνών Επιδαύρου Κατερίνας Ευαγγελάτου, μετά την παρουσίασή του τον Μάρτιο στο 53ο Hong Kong Arts Festival,

που αποτέλεσε ένα γεγονός μεγάλης σημασίας για την εξωστρέφεια τόσο της σύγχρονης ελληνικής δημιουργίας, όσο και της παράδοσης του αρχαίου δράματος, επιστρέφει στο κοινό της Ελλάδας για δύο

μοναδικές παραστάσεις στο Ωδείο Ηρώδου Αττικού. Η παράσταση παρουσιάστηκε για πρώτη φορά στο Αρχαίο Θέατρο της Επιδαύρου τον Ιούλιο του 2023, ως παραγωγή του Εθνικού Θεάτρου, στο πλαίσιο του Φεστιβάλ Αθηνών Επιδαύρου, και στη συνέχεια περιόδευσε σε σημαντικά θέατρα στην Ελλάδα και την Κύπρο.

Η παράσταση του έργου "Συγγνώμη Κύριε Μπέκετ" παρουσιάζεται στο μαγαζάκι της τ3χνης, μετά τα τρίμηνα σεμινάρια πάνω στο θέατρο του Παραλόγου και ειδικά στο "Περιμένοντας τον Γκοντό" του Σάμιουελ Μπέκετ. Πρόκειται για μια κωμικοτραγική παρωδία πάνω στα χνάρια που άφησε ο μεγάλος συγγραφέας. Η Σοφία Φιλιππίδου, που ήδη από το 2010 δοκιμάζει τις δυνάμεις της μακριά από τα μεγάλα θέατρα του κέντρου με θεατρικά και λογοτεχνικά έργα, χρησιμοποιεί εδώ τα υλικά της ποίησης, της σάτιρας, του παιχνιδιού και του ονείρου και ανεβάζει με την ομάδα ηθοποιών της εταιρείας "τ3χνη" το ολοκαίνουργο

στην ανανεωμένη διανομή πρωταγωνιστούν οι: Στεφανία Γουλιώτη (Φαίδρα), Χριστίνα Μαξούρη (Τροφός), Δημήτρης Παπανικολάου (Αγγελιαφόρος), Έλενα Τοπαλίδου (Αφροδίτη/Άρτεμις), Γιάννης Τσορτέκης (Θησέας), Ορέστης Χαλκιάς (Ιππόλυτος).

«Συγγνώμη Κύριε

**Μπέκετ' της Σοφίας Φιλιππίδου
στο μαγαζάκι της τ3χνης**

έως 15 Ιουνίου

θεατρικό της. Οι ανατροπές, οι εκπλήξεις και οι υπαρξιακές εξομολογήσεις των ηρώων φλερτάρουν με τον σουρεαλισμό και το θέατρο του Παραλόγου: μια θεατρική καταβύθιση στον σκοτεινό ανεξιχνίαστο χώρο του υποσυνείδητου, ένα ταξίδι στον λαβύρινθο της ζωής και της αυτογνωσίας.

Συντελεστές: Σκηνοθεσία / Κοστούμια / Καλλιτεχνική επιμέλεια: Σοφία Φιλιππίδου
Σκηνικά / Αφίσα: Κώστας Φωτόπουλος.
Παίζουν:

Σπύρος Δούρος, Μάριος Καλογεράκης,
Παναγιώτης Καλούδης, Βέρα
Κανελλοπούλου, Αποστόλης Κεπεσίδης,

Κωνσταντίνα Λαμπροπούλου, Λάμπρος
Πρέντζας, Ασημέννη Τούντα, Ειρήνη Τσώλη,

Ευτυχία Φραντζεσκάκη, Νίνα Φωτιάδου

«Ο Αιών μου'»

στο Θέατρο Άνεσις

έως 15 Ιουνίου

Οι C For Circus και Happy Productions παρουσιάζουν στο θέατρο Άνεσις, από τις 23 Απριλίου για έναν μήνα, την παράσταση "Ο Αιών Μου", σε πρωτότυπο κείμενο και σκηνοθεσία Παύλου Παυλίδη, με μουσική επιμέλεια Βαλέριας Δημητριάδου. Ένα φαινομενικά απλό οικογενειακό δείπνο στη μνήμη του πατέρα μετατρέπεται σε ένα σουρεαλιστικό ταξίδι στους συνειδητούς και ασυνείδητους φόβους του αιώνα μας.

Η μητέρα (Γιώτα Φέστα), ο εραστής της (Κώστας Φιλίππου), η κόρη (Βίκυ Παπαδοπούλου), ο μεγάλος γιος (Κωνσταντίνος Ασπιώτης), η γυναίκα του (Ειρήνη Μακρή) και ο μικρός γιος (Μιχάλης Πανάδης) βυθίζονται σε έναν δραματικό αντίλογο, με αφορμή θέματα της εποχής μας - υπερπληροφόρηση, εξέλιξη της τεχνολογίας, φτωχοποίηση, κλιματική αλλαγή. Ο έβδομος και αόρατος χαρακτήρας του έργου, ο αιώνας μας, μεταλλάσσει τους χαρακτήρες σταδιακά, κι ερήμην τους, σε ψηφιακά ανδρείκελα.

Κανείς δεν τρώει, κανείς δεν υποχωρεί μέχρι που η "συζήτηση" καταλήγει σε ένα εμμονικό αδιέξοδο. Ο μικρός γιος, βουβός μέχρι τότε, κάνει κάτι αναπάντεχο, ζητώντας το πιο απλό: "Λίγη ησυχία! Θέλω λίγη ησυχία για να φάω!" Η παράσταση αναιρεί συνεχώς την ταυτότητά της, αναζητώντας μια καινούργια. Ο καταγιστικός ρυθμός, οι συνεχείς αλλαγές θέματος και τα σουρεαλιστικά στοιχεία μεταφέρουν στην σκηνή την ταχύτητα και το θόρυβο της πληροφορίας, καθιστώντας τους χαρακτήρες έρμαιά της. Η παράσταση μεταπηδά από το ρεαλιστικό στο μεταδραματικό, από το χιούμορ στη βία, από τη συγκίνηση στην απόλυτη συντριβή της, αναζητώντας έναν τρόπο να "μιλήσει" στους θεατές για τη συλλογική αγωνία για το μέλλον και τον φόβο του άγνωστου.

«Το Ψέμα» του Φλοριάν Ζελέρ στο Θερινό Θεάτρο Λαμπέτη από 10 Ιουνίου

Στην ειδυλλιακή τaráτσα του Θεάτρου Λαμπέτη, η παράσταση διερευνά με χιούμορ, ειρωνεία και τρυφερότητα την πολυπλοκότητα της αλήθειας και το ρόλο του ψέματος στις ανθρώπινες σχέσεις. Ο Ζελέρ, με το ιδιαίτερο ύφος του, καλεί το κοινό να γελάσει, να αμφισβητήσει και να σκεφτεί. Η παράσταση ανεβαίνει από την Τρίτη 10 Ιουνίου, προσφέροντας στο αθηναϊκό κοινό μια θεατρική εμπειρία κάτω από τον καλοκαιρινό ουρανό της πόλης.

Δύο ζευγάρια. Μια απιστία που ίσως έχει συμβεί – ή ίσως όχι. Ένα δείπνο που κινδυνεύει να τιναχτεί στον αέρα. Ποια είναι

τελικά η αλήθεια; Πόσο αντέχει η σχέση χωρίς τα προστατευτικά ψέματα που λέμε από αγάπη ή συμφέρον; Με δομή που θυμίζει καλοδουλεμένο παιχνίδι ρόλων και με χιούμορ που "δαγκώνει", ο Ζελέρ χτίζει ένα σύμπαν όπου η ειλικρίνεια δεν είναι αυτονόητη και το ψέμα αποκτά ανθρώπινο, σχεδόν λυτρωτικό, πρόσωπο. Όπως έχει δηλώσει ο ίδιος ο συγγραφέας: "Το ψέμα δεν είναι πάντα εχθρός. Μερικές φορές, είναι η μόνη άμυνα απέναντι στην κατάρρευση της καθημερινότητάς μας..

Παίζουν: Πέτρος Λαγούτης, Ντάνη Γιαννακοπούλου, Νίκος Γκέλια, Κατερίνα Νικολοπούλου.

«Διαδρομές στην τέχνη»:

Έκθεση με έργα από τη συλλογή της Τράπεζας της Ελλάδος στη Δημοτική Πινακοθήκη Χανίων

επιμελήτρια της Συλλογής έργων τέχνης της
Τράπεζας της Ελλάδος.

Ενα ιδιαίτερο εικαστικό πορτρέτο της τέχνης του τόπου μας συνθέτουν τα 99 έργα τέχνης της έκθεσης «Διαδρομές στην τέχνη. Έργα από τη Συλλογή της Τράπεζας της Ελλάδος», η οποία παρουσιάζεται στη Δημοτική Πινακοθήκη Χανίων και εγκαινιάζεται από τον Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος Γιάννη Στουρνάρα, το Σάββατο 24 Μαΐου 2025, στις 20.00. Την επιμέλεια της έκθεσης έχει η Χάρις Κανελλοπούλου, ιστορικός της τέχνης, επιστημονική υπεύθυνη και

Τα έργα, που αποτυπώνουν τη διαχρονική εξέλιξη της νεοελληνικής τέχνης, λειτουργούν ως μαρτυρίες τόπων και εποχών. Αυτό το πολυδιάστατο σύνολο έργων τέχνης, που καλύπτει την περίοδο 1870-2024 και υπογράφεται από ιστορικά εμβληματικούς δημιουργούς, καθώς και από νεότερους καταξιωμένους αλλά και σύγχρονους ανερχόμενους καλλιτέχνες, προσφέρει στους επισκέπτες μια αντιπροσωπευτική εικόνα της συλλογής της Τράπεζας της Ελλάδος – μίας από τις πλέον αναγνωρισμένες συλλογές ελληνικής τέχνης – μέσα από διαφορετικές και ενδιαφέρουσες όψεις της εικαστικής έκφρασης. Η έκθεση οργανώνεται σε τρεις διαδρομές-ενότητες, που αναπτύσσονται στους αντίστοιχους ορόφους της Πινακοθήκης του Δήμου Χανίων, με

δημιουργίες που καλύπτουν μια περίοδο περίπου 150 ετών και προσφέρουν ποικίλες αναγνώσεις της Ιστορίας της τέχνης ειδικότερα, αλλά και της Ιστορίας γενικά. Η πρώτη ενότητα καλύπτει την περίοδο από τη ζωγραφική της Σχολής του Μονάχου και το τελευταίο τέταρτο του 19ου αιώνα έως τη θαλασσογραφία και παράλληλες υποκατηγορίες της έως τα μέσα του 20ού αιώνα. Η δεύτερη ενότητα, με απαρχή τη δεκαετία του 1920 και τις επιδραστικές νέες

αναπαραστάσεις των ζωγράφων του ελληνικού μοντερνισμού, καταλήγει στις καλλιτεχνικές αναζητήσεις πρωτοπόρων εικαστικών που ξεκίνησαν τη δράση τους κατά τις δεκαετίες του 1960 και του 1970. Η τρίτη ενότητα έχει ως αφετηρία τη δεκαετία του 1970 και την παραστατική διαχείριση του τοπίου και της ανθρώπινης μορφής και φτάνει ως τον καμβά της σύγχρονης αφαίρεσης κατά την τρέχουσα δεκαετία.

Παύλος Σάμιος - Donum

Amicorum: Έκθεση στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών

έως τις 31 Οκτωβρίου 2025

Η έκθεση "Donum Amicorum" περιλαμβάνει πέντε έργα που ο ίδιος ο καλλιτέχνης δώρισε στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, στο πλαίσιο της γενναιόδωρης προσφοράς του προς σημαντικούς πολιτιστικούς θεσμούς. Τα εγκαίνια θα πραγματοποιηθούν την Πέμπτη 15 Μαΐου 2025, στις 19:00, στο φουαγιέ της Αίθουσας Χρήστος Λαμπράκης. Ο Παύλος Σάμιος, ζωγράφος της ζωής, του έρωτα και της μουσικής, υπήρξε διαχρονικά ένας πολυσχιδής δημιουργός, με ισχυρή

εικαστική φωνή και ανυποχώρητη αγάπη για την ελληνική και ευρωπαϊκή καλλιτεχνική παράδοση. Όπως σημειώνει η ιστορικός τέχνης Βένια Παστάκα, «ο Σάμιος μπορούσε να ζωγραφίσει τα πάντα. Σχεδιαστής άριστος, εξαιρετικός γνώστης ιστορίας και φιλοσοφίας, κολορίστας, με ζωγραφική που είναι απόλυτα δική του». Τα έργα του γεμάτα αναφορές, τεχνική αρτιότητα και ποιητική αλήθεια, αγγίζουν διαχρονικά το φιλότεχνο κοινό, ανανεώνοντας παραστατικούς κώδικες με σύγχρονο, προσωπικό ύφος. Ο Νίκος Πιμπλής, Πρόεδρος του Δ.Σ. του Μεγάρου, γράφει για την έκθεση: «Το Μέγαρο υποδέχεται με χαρά και συγκίνηση τα έργα του Παύλου Σάμιου, που θα εκτίθενται στους χώρους του, συμβάλλοντας στον

Στον Ελληνογαλλικό Σύνδεσμο, η Τέχνη για δεύτερη φορά αποκτά Κίτρινο χρώμα, μια και μετά από δύο χρόνια επαναλαμβάνεται το επιτυχημένο project του 2022, “Ουράνιο Τόξο – Rainbow” . Η 5η έκθεση του project

διάλογο των Τεχνών που όλοι εμείς υπηρετούμε. [...] Πολυθεματικός και πολύτροπος καλλιτέχνης, [...] μερίμνησε για τη δωρεά έργων του σε σημαντικούς χώρους πολιτισμού, πράξη που αποτελεί παράδειγμα, έμπνευση και παρακαταθήκη για όλους μας». Η έκθεση έρχεται να τιμήσει όχι μόνο το ζωγραφικό έργο του Παύλου Σάμιου, αλλά και την παιδαγωγική του προσφορά, τη γενναιοδωρία του, την απλότητά του και την ανθρωποκεντρική του στάση απέναντι στην τέχνη. Στο πλευρό του στάθηκε διαχρονικά η σύντροφός του Μαρία Ξανθάκου, την οποία το Μέγαρο ευχαριστεί θερμά για την καθοριστική συμβολή της στην υλοποίηση αυτής της έκθεσης-φόρου τιμής.

Yellow – Κίτρινο: Ομαδική

**έκθεση στον Ελληνογαλλικό
Σύνδεσμο**

έως τις 8 Ιουνίου

Ουράνιο Τόξο #2 – κι εγένετο ΦΩΣ είναι πλέον γεγονός, έχει θέμα το Κίτρινο χρώμα και παρουσιάζεται στον ιστορικό χώρο του Ελληνογαλλικού Συνδέσμου έως την Κυριακή, 8 Ιουνίου 2025. Η έκθεση πραγματοποιείται σε concept, οργάνωση και επικοινωνία του εκπαιδευτικού και

διοργανωτή εικαστικών εκθέσεων, Δημήτρη Λαζάρου.

Σκοπός του project να γεννηθεί εκείνο το ΦΩΣ που μόνο η τέχνη δημιουργεί και καθοδηγεί την ανθρώπινη ψυχή από το σκοτάδι στο ΦΩΣ, από την ένταση στην ηρεμία, από την κενότητα στην απόλυτη πληρότητα. Είναι η σειρά ενός από τα χρώματα που χαρακτηρίζει τη χώρα μας, μια και η ενέργεια που μας χαρίζει ο ΗΛΙΟΣ είναι αστείρευτη. Επίσης, το κίτρινο χρώμα σχετίζεται με τις γνώσεις. Είναι το χρώμα που αντηχεί με την αριστερή ή λογική πλευρά του εγκεφάλου που διεγείρει τις ψυχικές μας ικανότητες και δημιουργεί ψυχική ευκινησία και αντίληψη.. Βοηθά στη λήψη αποφάσεων, καθώς σχετίζεται με τη

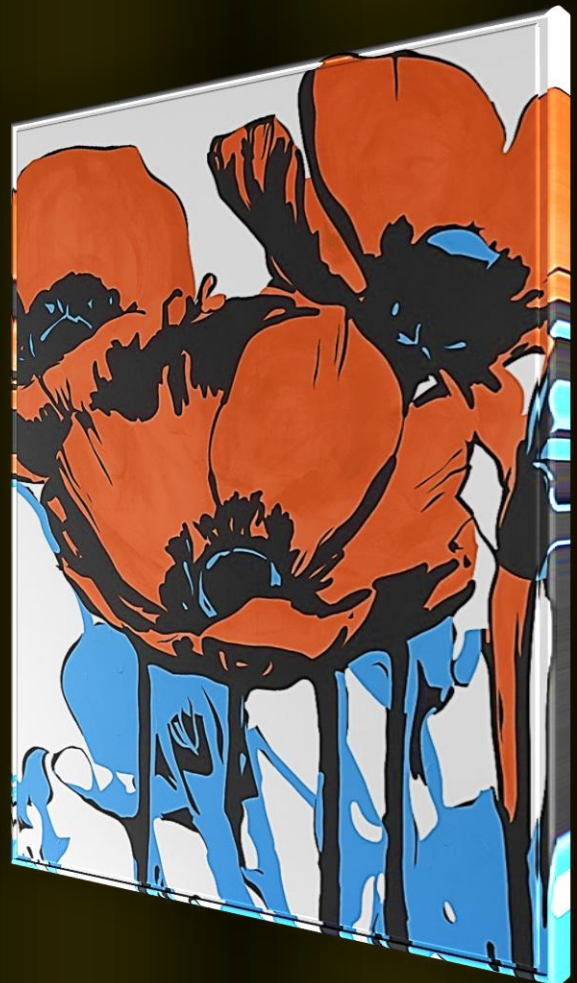
σαφήνεια της σκέψης και των ιδεών. Οι θετικές λέξεις-κλειδιά περιλαμβάνουν: αισιοδοξία, χαρά, ενθουσιασμό, διασκέδαση, χιούμορ εμπιστοσύνη, πρωτοτυπία, δημιουργικότητα, πρόκληση, ιδεολογικές απόψεις και ανάλυση, σοφία και λογική. Μυαλό και νοημοσύνη: Το κίτρινο διεγείρει τις ψυχικές μας ικανότητες. ενεργοποιεί τον αριστερό ή αναλυτικό εγκέφαλο. Ευτυχία και διασκέδαση: Δρα ανυψωτικά στο πνεύμα. Βοηθά στη δημιουργία ενθουσιασμού για τη ζωή και μπορεί να εμπνεύσει μεγαλύτερη εμπιστοσύνη και αισιοδοξία. Επικοινωνία με τις νέες ιδέες: Επίσης σχετίζεται με την έκφραση και την ενσωμάτωση νέων ιδεών και σκέψεων.

Fenx, Le Floch Loïc - Και τα

**φυτά έγιναν καρπερά όταν γέλασες:
Έκθεση στην γκαλερί Karoroulos
Fine Arts**

03 - 16 Ιουνίου

α εγκαίνια της ατομικής έκθεσης του ταλαντούχου δημιουργού Fenx, που τα έργα του έχουν προκαλέσει αίσθηση σε όλο τον κόσμο, θα πραγματοποιηθούν την Τρίτη 3 Ιουνίου (18:30-22:00), παρουσία του ίδιου του καλλιτέχνη, ο οποίος θα έρθει στην Αθήνα, ειδικά γι' αυτόν τον σκοπό. Ο

ίδιος θυμάται από τα σχολικά του χρόνια μια φράση στην αρχαία ελληνική: «Ο ήλιος ανατέλλει». Προς τιμήν αυτού του ουράνιου σώματος, κοινού συμβόλου μεταξύ της Ελλάδας και της Αμερικανικής Δύσης, επιλέχθηκε ο τίτλος της έκθεσης: «Και τα φυτά έγιναν καρπερά όταν γέλασες», απόσπασμα από τους Μαγικούς Παπύρους.

Ο Γάλλος καλλιτέχνης που είναι γνωστός για τις εντυπωσιακές δημιουργίες αστικής τέχνης, αντλεί έμπνευση από την κουλτούρα του δρόμου και το κίνημα της pop art για να παρουσιάσει έργα που μαγεύουν με τα ζωηρά τους χρώματα, μεταφέρουν μηνύματα και εικόνες που

προκαλούν σκέψη, ενώ γοητεύουν με τη δυνατή, σχεδόν ακατέργαστη ενέργεια τους. Έργα που εκφράζουν το σύγχρονο όραμα του ταλαντούχου αυτού καλλιτέχνη. Από τεχνική άποψη, ο Fenx απομακρύνεται από την παράδοση της flat painting, υιοθετώντας μια πιο αυθόρμητη και υλική προσέγγιση. Συνδυάζει ελεγχόμενες τεχνικές με αυθόρμητες χειρονομίες και υλικότητα, πάντα καθοδηγούμενος από μια αναζήτηση για ακρίβεια. Αυτός ο σκόπιμος οπτικός περιορισμός προσκαλεί το βλέμμα του θεατή να ανασυνθέσει ό,τι απουσιάζει, δημιουργώντας χώρο για μια ανομολόγητη ποίηση που αναδύεται ανάμεσα στη μνήμη και το υπονοούμενο.

Στο Πολιτιστικό Κέντρο του Δήμου Αθηναίων «Μελίνα» εγκαινιάζεται η ατομική έκθεση ζωγραφικής της Λίζας Μέρλιν-Βασιλάτου με τίτλο «Τόπων Μνήμες», σε επιμέλεια της Ίριδος Κρητικού.

Λίζα Μέρλιν-Βασιλάτου: Η Ατομική έκθεση ζωγραφικής «Τόπων Μνήμες» στο Πολιτιστικό Κέντρο Μελίνα

02 - 14 Ιουνίου

διακεκριμένη ζωγράφος, εκθέτει τοπία, λάδια και λαδοπαστέλ από τα πρόσφατα ταξίδια της με προορισμό αγαπημένους τόπους. Επίμονη ταξιδιώτης και γοητευμένη συλλέκτις διαφορετικών εικόνων τόπων και πολιτισμών, η Λίζα Μέρλιν-Βασιλάτου με τη χαρακτηριστική ιμπρεσιονιστική γραφή

και τη φωτεινή παλέτα της, αποτυπώνει πανοράματα αλλά και λεπτομερείς εσοχές των τόπων της ωραιότητας που επισκέφτηκε και αγάπησε, με τον τρόπο των πολύχρωμων χειροποίητων καρτ ποστάλ.

«Ο κόσμος που απλώνεται απέραντος μπροστά μας, είναι ένα επιστολικό δελτάριο, κι εγώ, φαντάζομαι την ιστορία που γράφουμε επάνω του», παρατηρεί

Η έκθεση «Θάλασσα θεραπαινίς ονείρων» πραγματοποιείται για ενδέκατη συνεχή χρονιά στο πλαίσιο των εκδηλώσεων «Ημέρες Θάλασσας» που διοργανώνει ο δήμος Πειραιά. «Θεραπαινίς» στα αρχαία ελληνικά είναι αυτή που υπηρετεί, αυτή που φροντίζει. Ο όρος χρησιμοποιείται και στην περίπτωση που μια πνευματική δραστηριότητα ή ένας θεσμός υπηρετεί σκοπούς ή ιδέες ή ιδανικά. Με αυτή την

εύστοχα η Mary Pearson στο βιβλίο της "The Miles Between", υπαινισσόμενη τη σύγκλιση της ταξιδιωτικής οπτικής και συναισθηματικής συνθήκης που ενεργοποιεί με τρόπο σύνθετο κι ευφραντικό το βλέμμα, κάθε φορά που ταξιδεύουμε σε τόπους επιθυμίας, κάθε φορά που, με διαφορετικούς διασωστικούς τρόπους, εκπέμπουμε την ομορφιά τους στους οικείους μας.

άλασσα

θεραπαινίς

**ονείρων: Ομαδική έκθεση
στην γκαλερί Κασιώτη**

**έως τις 21 Ιουνίου στην γκαλερί
Κασιώτη**

έννοια η θάλασσα που γεννά και θεριεύει τα όνειρα μας είναι μία θεραπαίνιδα ονείρων. Κοιτάζουμε το απέραντο γαλάζιο και ονειρευόμαστε με μάτια ανοιχτά. Ονειρευόμαστε ταξίδια σε τόπους μακρινούς όπου «ανθρώπων θα γνωρίσουμε πολλών τους τρόπους και τη γνώση». Ονειρευόμαστε μια νέα ζωή που θα ξεκινήσει σε έναν άλλο τόπο. Ονειρευόμαστε έρωτες σφοδρούς που ξεκινούν με ένα φιλί στην ακροθαλάσσια.

Στην πλώρη κάποιου εμπορικού πλοίου, σαν τον Οδυσσέα, ονειρευόμαστε την επιστροφή στο «νόστιμον ήμαρ», μετά από την περιπλάνηση σε ξένους τόπους. Είκοσι έξι σημαντικοί Έλληνες εικαστικοί μετουσιώνουν σε έργα τέχνης τα δικά τους όνειρα που γεννήθηκαν με φόντο τη θάλασσα..

Έργα γλυπτικής και ζωγραφικής που απεικονίζουν όλες τις μορφές της θάλασσας, υμνούν το μεγαλείο της και παρουσιάζουν τη σχέση του ανθρώπου μαζί της, προσφέρουν τέρψη στο βλέμμα και παρασύρουν το θεατή τους σε ένα

συναρπαστικό ταξίδι που έχει μουσική υπόκρουση τον παφλασμό των κυμάτων. Στην έκθεση συμμετέχουν με αλφαβητική σειρά οι ζωγράφοι: Δάφνη Αγγελίδου, Γιάννης Αδαμάκης, Σωτήρης Αδριανός, Δημήτρης Ανδρεαδάκης, Ειρήνη Ηλιοπούλου, Χρήστος Κεχαγιόγλου, Μαρία Κτιστοπούλου, Μιχάλης Μανουσάκης, Ραφαήλ Μπάικας, Χρήστος Παλλαντζάς, Ηλίας Παπανικολάου, Μαρία Πάστρα, Βαγγέλης Ρήνας, Παύλος Σάμιος, Παναγιώτης Σιάγκρης, Σωτήρης Σόρογκας, Αντώνης Στάβερης, Γιώργος Σταθόπουλος, Γιώργος Χαδούλης, Μανώλης Χάρος, Ανδρονίκη Χειλά.

Αλέκος Κυραρίνης έκθεση

"Χρώμα Κόκκινο"

05 Ιουνίου - 26 Ιουλίου

Την Πέμπτη 5 Ιουνίου εγκαινιάζεται στη Citronne Gallery - Αθήνα η ατομική έκθεση του Αλέκου Κυραρίνη "Χρώμα Κόκκινο". Στην έκθεση παρουσιάζονται έργα των τελευταίων δύο ετών. Ο καλλιτέχνης επαναπροσδιορίζεται, χωρίς να εγκαταλείπει τον κεντρικό πυρήνα της εργασίας του ή να αναιρεί τη θρησκευτική συνάφεια που τον διακρίνει. Προσπαθεί να συντάξει και να αναδείξει νέα πεδία δημιουργίας. Οι αγγελικές, αγιολογικές και συναφείς θεολογικές του συνθέσεις έχουν αναφορές στη λαϊκή και

βυζαντινή παράδοση, αλλά και επιρροές από την τέχνη του μοντερνισμού, τόσο προσιτή και οικεία στον καλλιτέχνη. Στην έκθεση αυτή επιχειρεί να ζωγραφίσει αποκλειστικά στην κλίμακα του ερυθρού χρώματος. Το χρώμα αυτό είναι ιστορικά και συναισθηματικά φορτισμένο, καθώς συνδέεται με παραστάσεις πάθους, βίας, σύγκρουσης, αίματος, φωτιάς - αλλά και με εικόνες χαράς, μέθης και ευωχίας. Παραπέμπει σε φήμες, παραδόσεις,

δοξασίες και τελετουργίες. Επισημαίνει τη ροή της ζωής, αλλά και τον, κάποτε θανάσιμο, κίνδυνο. Έλκει την προσοχή ως παράγοντας έντασης.

Ο Αλέκος Κυραρίνης δεν εμπλέκεται σε άσκοπο και άτακτο πνεύμα ανανέωσης, αλλά αποσκοπεί σε επαναπροσδιορισμό των αξιών. Κατά συνέπεια, ο τίτλος της έκθεσης, το χρώμα κόκκινο, δεν ορίζει απλώς έναν χρωματικό προσδιορισμό. Εκφράζει μια συνθετική προβληματική, ένα

βλέμμα οξυδερκές και ανήσυχο στο τώρα και στο επέκεινα. Ο καλλιτέχνης επιθυμεί το έργο του να είναι ταυτοχρόνως παλαιό, σύγχρονο, νεωτερικό και, γιατί όχι, και μελλοντικό. Αυτό σημαίνει ότι οι συνθέσεις του, οι αναγνωρίσιμοι δράκοι και άγγελοι, επανασυντάσσονται, χωρίς να θίξουν την καταγωγή και τη συμβολική τους. Ο Αλέκος Κυραρίνης χρησιμοποιεί και επεξεργάζεται το κόκκινο χρώμα ως αφετηρία, μέσον και εργαλείο για μια καταφανή ανανέωση της καλλιτεχνικής του δημιουργίας...

Κώστας Μανωλάτος έκθεση

"Ενότητες και Σύμβολα"

έως 16 Ιουνίου

Την Τετάρτη 28 Μαΐου ο επιμελητής του ΙΑΝΟΥ, Κωστής Καζαμιάκης, στο πλαίσιο του κύκλου συζητήσεων "Περί Ωραίου", εγκαινίασε την έκθεση του Κώστα Μανωλάτου με τίτλο "Ενότητες και Σύμβολα" και συνομιλεί με τον καλλιτέχνη. Λίγα λόγια για τον καλλιτέχνη και το έργο του: Ο Κώστας Μανωλάτος, σύγχρονος

ζωγράφος, αποτυπώνει στον καμβά εικόνες από την καθημερινότητά του και τις περιπλανήσεις του. Στην έκθεση "Ενότητες και Σύμβολα" παρουσιάζονται λιμάνια νησιών της Ελλάδας, γειτονιές του Κεραμικού, συνθέσεις με περιστέρια, ελαιώνες, και έργα σε καμβά, plexi, μέταλλο και άλλες επιφάνειες. Τα έργα του αποκτούν συμβολικό χαρακτήρα μέσω της ποικιλίας χρωμάτων και της σχεδιαστικής τους φόρμας. Συμβολισμοί όπως το περιστέρι για την άνοιξη και την ειρήνη, τα λιόδεντρα για το φως και την ευημερία, τα αστικά τοπία

για την σύνδεση του σήμερα με το χθες, και οι θάλασσες για την αρμονία και την ομορφιά, είναι εμφανείς. Η έκθεση προσφέρει μια διαφορετική ματιά, δημιουργώντας μια αίσθηση τέχνης και δημιουργίας.

Λίγα λόγια για τον κύκλο συζητήσεων "Περί Ωραίου": Οι εκδηλώσεις "Περί Ωραίου" επιμελούνται από τον Κωστή Καζαμιάκη.

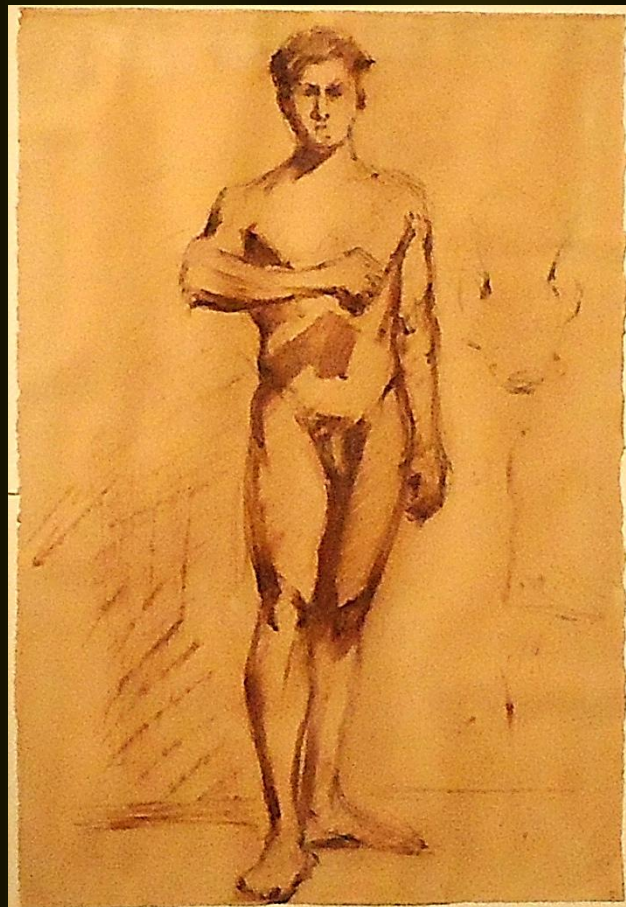
Κώστας Ευαγγελάτος έκθεση

"Ανθρωποκεντρικά Μοτίβα"

έως τις 7 Ιουλίου

Στις 22 Μαΐου εγκαινιάστηκε η αναδρομική έκθεση ζωγραφικής του Κώστα Ευαγγελάτου με τίτλο "Ανθρωποκεντρικά Μοτίβα" στο Μουσείον της Πόλεως των Αθηνών - Ίδρυμα Βούρου-Ευταξία. Την έκθεση προλόγισε η Ιστορικός τέχνης Ευαγγελία Νάκα. Η επιμέλεια της έκθεσης έγινε από τον Μουσειολόγο Γιώργο Μαστρογιάννη. Πρόκειται για την τρίτη αναδρομική έκθεση με έργα του καλλιτέχνη στο Μουσείο της Πόλεως των Αθηνών. Η πρώτη πραγματοποιήθηκε το 2016-17, με τίτλο "Νεφελομορφίες Art-Est", ενώ η δεύτερη το 2018, με τίτλο "Ιδεομορφικές Συλλήψεις". Στην έκθεση θα παρουσιαστεί σειρά έργων από την ενότητα των

Από το 2015, ο κύκλος συζητήσεων "Από το Αμπέλι στο Θέατρο" φιλοξένησε συνομιλίες με εικαστικούς καλλιτέχνες, φιλοσόφους, συγγραφείς, αρχαιολόγους και ανθρώπους του θεάματος στο Cafe του ΙΑΝΟΥ. Το 2018 ξεκίνησε ο νέος κύκλος παρουσιάσεων με τίτλο "Περί Ωραίου. Συζητήσεις για την Τέχνη, τη Λογοτεχνία, τη Φιλοσοφία, την Αρχαιογνωσία"..

Σωματογραφιών / Bodygraphics, που αρχικά εκτέθηκαν στο Μανχάταν και έκτοτε απέκτησαν διεθνή απήχηση. Οι ανθρωποκεντρικές συνθέσεις συνδιαλέγονται με σχέδια μαθητών της ΑΣΚΤ της δεκαετίας του 1930, που αποτέλεσαν πηγή έμπνευσης για τον καλλιτέχνη.

Αγγελική Αντωνέα έκθεση "Άνεμος, η ηχώ του τοπίου"

12 Ιουνίου - 04 Ιουλίου

Η Gallery Art Project Space παρουσιάζει την ατομική έκθεση ζωγραφικής της Αγγελικής Αντωνέα υπό τον τίτλο "Άνεμος, η ηχώ του τοπίου", σε επιμέλεια της ιστορικού τέχνης Νιόβης Κρητικού. Η έκθεση πραγματοποιείται υπό την αιγίδα της ΕΛΕΤΑΕΝ (Ελληνική Επιστημονική Ένωση Αιολικής Ενέργειας). Η έκθεση περιλαμβάνει έργα που επικεντρώνονται στο ελληνικό τοπίο και τον τρόπο με τον οποίο αυτό επηρεάζει και συγκινεί τον θεατή. Τοπία θυελλώδη, νεφελώδη και θάλασσες αφηνιασμένες υπενθυμίζουν τις δυσκολίες της ζωής, ενώ παράλληλα δείχνουν ότι με το πέρασμα του ανέμου τα πάντα

αλλάζουν, δίνοντας χώρο στο νέο να ανθίσει. Η καλλιτέχνης Αγγελική Αντωνέα αναφέρει: "Ήταν ο άνεμος που έδωσε πνοή στη ζωγραφική επιφάνεια, άλλοτε ορμητικός, άλλοτε ευχάριστος, άλλοτε υπαινικτικός ... μα πάντα παρών –με τη δυναμική του- στο ελληνικό τοπίο. Προσπάθησα να τον συλλαβίσω, να αποδώσω τον αντίλαλό του, να απεικονίσω την ηχώ του. Δεν ξέρω τι κατάφερα. Ξέρω, όμως, ότι απήλαυσα την (μοναχική) παραγωγική διαδικασία παρέα με τα έργα, όπως το καθένα σχεδίαζε το επόμενο. Επιθυμία μου είναι σε αυτή την έκθεση αυτά τα έργα, αυτόνομα πλέον, να προκαλέσουν αισθητική συγκίνηση.

Μουσικά Δρώμενα

Οι τρεις μεγάλοι κλασικοί στις Σέρρες

05 Ιουνίου - Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Σερρών

Η Κρατική Ορχήστρα Αθηνών, πάντα συνεπής με την πάγια επιθυμία και στόχευσή της να είναι κοντά στο φιλόμουσο κοινό όλης της ελληνικής επικράτειας, παρουσιάζει στο Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Σερρών έργα των τριών μέγιστων συνθετών του κλασικισμού, Χάυντν, Μότσαρτ και Μπετόβεν. Υπό την ακριβή και ευφυή μπαγκέτα του αρχιμουσικού Βλαδίμηρου Συμεωνίδη, που εγγυάται μία δυναμική ανάγνωση της ολύμπιας Έβδομης Συμφωνίας του Μπετόβεν, συμπράττουν

τέσσερις εκλεκτοί και προβεβλημένοι μουσικοί της Ορχήστρας ως σολίστ, δύο παλιότεροι και δύο νεότεροι, κομίζοντας ο καθένας το δικό του εγνωσμένο ταλέντο στην υπηρεσία της φινετσάτης μουσικής του Χάυντν.

Πρόγραμμα:

ΒΟΛΦΓΚΑΝΓΚ ΑΜΑΝΤΕΟΥΣ ΜΟΤΣΑΡΤ
(1756–1791) Εισαγωγή από την όπερα
«Ντον Τζοβάννι», Κ. 527

ΓΙΟΖΕΦ ΧΑΪΝΤΝ (1732 – 1809) Συμφωνία κοντσερτάντε για βιολί, τσέλο, όμποε και φαγκότο, σε σι ύφεση μείζονα (Hob. I/105)

ΛΟΥΝΤΒΙΧ ΒΑΝ ΜΠΕΤΟΒΕΝ (1770–1827)
Συμφωνία αρ. 7 σε λα μείζονα, έργο 92

Το Ωδείο Αθηνών στο πλαίσιο της ένταξης της σύγχρονης μουσικής δημιουργίας στο καλλιτεχνικό και ακαδημαϊκό του πρόγραμμα τιμά με την συναυλία της 7ης Ιουνίου τον Γιάννος Βάιντα, διαπρεπή συνθέτη της Ουγγαρίας με ιδιαίτερη και επιδραστική θέση στην κεντροευρωπαϊκή μουσική σκηνή. Η παρουσία του στην Αθήνα δίνει την ευκαιρία ώστε με αμεσότητα να προσεγγίσουμε μία τόσο διαπρεπή προσωπικότητα. Καλλιτεχνική επιμέλεια

Αφιέρωμα στον Γιάννος

Βάιντα

07 Ιουνίου - Εναλλακτική Σκηνή
Εθνικής Λυρικής Σκηνής

Φίλιππος Τσαλαχούρης, Διευθυντής
Μουσικών Σχολών Ωδείου Αθηνών

Πρόγραμμα — Ερμηνευτές:

Συζήτηση με τον συνθέτη Γιάννος Βάιντα

Γιάννος Βάιντα (γενν. 1949), Τα τέσσερα [Die Vieren, 1998], για φωνή και πιάνο

1. Ο ρεαλιστής ζωγράφος [Der realistische Maler] 2. Ηρακλειτισμός [Heraklitismus] 3. Ο οδοιπόρος και η σκιά του [Der Wanderer und sein Schatten] 4. Για χορευτές [Für Tänzer], Στίχοι Φρήντριχ Νίτσε

Ειρήνη Πετροπούλου φωνή, τάξη Μυρσίνης Μαργαρίτη - Πέτρος Χοχλακάκης πιάνο, τάξη Τίτου Γουβέλη //

Μόνο για σένα αρ. 2 [Just for You No. 2, 1987] για σόλο βιολί - Στέργιος Μπαλαμώτης βιολί, σπουδαστής του Κολεγίου Μουσικής του Ωδείου //

Σονάτα για πιάνο (1996) - 3. Allegro vivace

Λουκάς Δέλλιος πιάνο, τάξη Θοδωρή Τζοβανάκη //

Πασακάλια Σέλλεϋ [Passacaglia Shelley, 2013] για φωνή και πιάνο, Στίχοι Πέρσου Μπυς Σέλλεϋ

Ειρήνη Πετροπούλου φωνή, τάξη Μυρσίνης Μαργαρίτη, Πέτρος Χοχλακάκης πιάνο, τάξη Τίτου Γουβέλη //

Παραλλαγές (1988) για σόλο πιάνο - Σταύρος Πρέντζας πιάνο, τάξη Σοφίας Ντούσια.

Δρ. Τζέκιλ και

κύριος Χάιντ με live πιάνο
από τον Νικόλα Αναδολή

13 Ιουνίου - Μέγαρο Μουσικής
Αθηνών

Ο πιανίστας και συνθέτης Νικόλας Αναδολής, ένας από τους κορυφαίους μουσικούς της γενιάς του, συνοδεύει ζωντανά το Dr. Jekyll and Mr. Hyde του John S. Robertson και φωτίζει, μέσα από ατμοσφαιρικά ηχοτοπία πιάνου και synthesizer, τη — μυθική πλέον — ερμηνεία του John Barrymore στον ομώνυμο ρόλο. Ο επιφανής Δρ. Τζέκιλ ανακαλύπτει ένα φίλτρο που διαχωρίζει τη διττή φύση του ανθρώπου και τον μεταμορφώνει στον αδίστακτο και βίαιο κύριο Χάιντ. Καθώς η σκοτεινή του πλευρά δυναμώνει, ο Τζέκιλ αδυνατεί να την ελέγξει. Η κατάληξη; Την Παρασκευή και 13 στον Κήπο του Μεγάρου! Φέτος τον Κήπο επισκέπτεται ο μέγας John Barrymore,

υποδυόμενος τους Τζέκιλ και Χάιντ. Είναι δύσκολο να τονιστεί πόσο σημαντική είναι η ταινία, παραγωγής του 1920, για την ιστορία του κινηματογράφου. Κυρίως γιατί είναι η πρώτη φορά που πραγματικά λάμπει και σαγηνεύει η ερμηνεία ενός ηθοποιού, το πρώτο υποκριτικό tour-de-force θα λέγαμε, η πρώτη φορά που αναδύεται ο όρος star power. Είναι η στιγμή που το σινεμά δηλώνει ότι πέρα από μέσο του σκηνοθέτη είναι και μέσο του ηθοποιού, ενδεχομένως και πρωτίστως. Από το Τζέκιλ και μετά, οι ερμηνείες θα είναι αυτές που θα καθορίζουν την απήχηση μιας ταινίας στο κοινό. Συνθήκη που συνεχίζει αδιάκοπα, χωρίς να αμφισβητηθεί ποτέ, μέχρι σήμερα.

2ο Φεστιβάλ Κρουστών

Εναλλακτικής Σκηνής ΕΛΣ

11 - 13 Ιουνίου - Εναλλακτική Σκηνή
Εθνικής Λυρικής Σκηνής

έως μοναδικές συναυλίες με διακεκριμένα σύνολα και σολίστ και από τις γοητευτικότερες μουσικές παραδόσεις του κόσμου ως τις πλέον εκλεπτυσμένες όψεις της δυτικής νεωτερικότητας. Εξερευνώντας την εγγενή δημοκρατικότητα της παραγωγής ήχου μέσω της κρούσης, το Φεστιβάλ Κρουστών φιλοξενεί μια εκλεκτική "βεντάλια" από εκπαιδευτικές επιλογές, όπως βιωματικά εργαστήρια για παιδιά και εφήβους, καθώς και παρουσιάσεις κρουστών που χρησιμοποιούνται σε διάφορες μουσικές του κόσμου.

Το Φεστιβάλ Κρουστών της Εναλλακτικής Σκηνής της ΕΛΣ επιστρέφει το καλοκαίρι του 2025 για να παρασύρει το κοινό σε μια μεγάλη, πολύχρωμη και ξέφρενη γιορτή. Για τρεις ημέρες, το Φεστιβάλ Κρουστών θα ξεδιπλώσει το πλήρες φάσμα του συναρπαστικού αυτού ηχητικού κόσμου, σε μια σειρά από δράσεις που εκτείνονται από ξεχωριστά εργαστήρια και masterclasses

Θανάσης Πολυκανδριώτης:

Μουσικά Σύνολα & Συναυλία εξετάσεων

14 - 16 Ιουνίου, Ωδείο Φίλιππος
Νάκας

Ο Θανάσης Πολυκανδριώτης με το επιτελείο του, ως εξειδικευμένοι καθηγητές στα όργανα ειδικού ρεπερτορίου της νεοελληνικής λαϊκής αστικής μουσικής και συγκεκριμένα

το Τρίχορδο και το Τετράχορδο Μπουζούκι, τον Τζουρά και τον Μπαγλαμά, πραγματοποιούν το μάθημα «Μουσικά

Σύνολα» για τους σπουδαστές του Τομέα Παραδοσιακής και Λαϊκής Μουσικής του Ωδείου Φίλιππος Νάκας. Πρόκειται για ένα εξαιρετικά σημαντικό μάθημα σεμιναριακής μορφής με απολύτως πρακτική σημασία, καθώς οι σπουδαστές έρχονται σε επαφή με άλλους σπουδαστές διαφορετικών επιπέδων σχηματίζοντας μία μικρή ορχήστρα, εντρυφούν σε ειδικό ρεπερτόριο και μαθαίνουν πώς να ακούν τα άλλα όργανα της ομάδας και να συμπορεύονται μαζί τους, ενώ ταυτόχρονα απολαμβάνουν τη συνεργασία και την κοινή δημιουργία και διευρύνουν το ρεπερτόριό τους.

Ο Θανάσης Πολυκανδριώτης θα διδάξει το μάθημα Μουσικών Συνόλων το Σάββατο 14

Ιουνίου, ώρα 12:00 έως 16:00 στην Αίθουσα Συναυλιών Φίλιππος Νάκας. Η συναυλία εξετάσεων σηματοδοτεί το τέλος μιας εποικοδομητικής χρονιάς για τους σπουδαστές της Σχολής του Θανάση Πολυκανδριώτη. Τη Δευτέρα 16 Ιουνίου και ώρα 19:00 στη συναυλία εξετάσεων με τους «Επόμενους» και «Μεθ-επόμενους» θα ακουστούν στην Αίθουσα Συναυλιών Φίλιππος Νάκας αποσπάσματα από τον Σκληρό Απρίλη του '45, ένα έργο με την υπογραφή του Μάνου Χατζιδάκι, στην πρώτη εκτέλεση του οποίου συμμετείχε ο Θανάσης Πολυκανδριώτης. Στη συναυλία θα συμμετάσχουν οι: Βασίλης Τριανταφυλόπουλος (κιθάρα) και Σπύρος Γλένης (κρουστά).

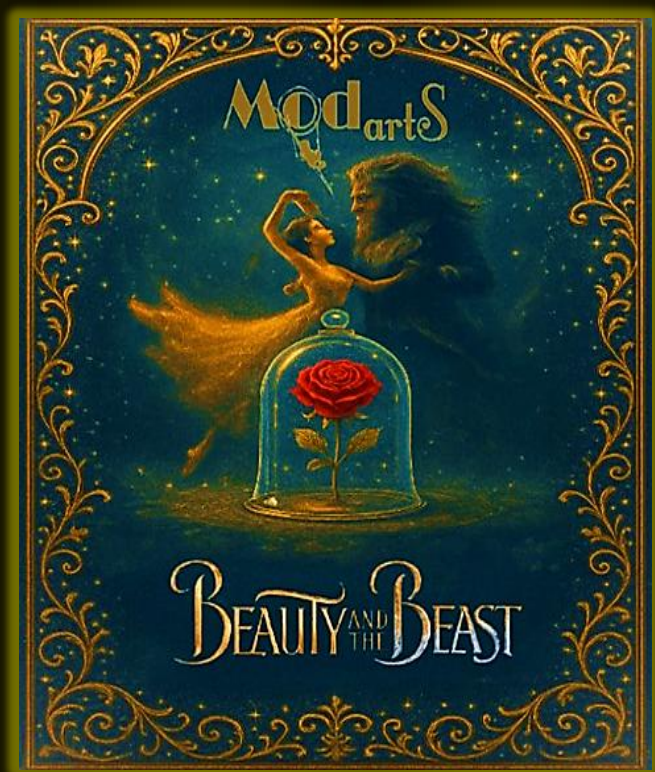
Ο Δημήτρης Ισάρης, βραβευμένος συνθέτης και δημιουργός του "Take me to Infinity", θα εμφανιστεί σε μια ζωντανή συναυλία στο Gazarte - Roof Stage στις 20 Ιουνίου.

Δημήτρης Ισάρης live

20 Ιουνίου - Gazarte

Μετά από μια πορεία που περιλαμβάνει θεατρικές σκηνές της Νέας Υόρκης και επιτυχίες στα Shazam charts,

ο Δημήτρης Ισάρης παρουσιάζει μια βραδιά με μινιμαλιστική αισθητική και μόνο σύμμαχο την κιθάρα του, εστιάζοντας στο συναίσθημα της μουσικής.

Στο φως των κεριών ενός μαγεμένου κάστρου, ανάμεσα σε ρολόγια που μιλούν και τσαγιέρες που τραγουδούν, η διαχρονική ιστορία της Πεντάμορφης και του Τέρατος αναγεννάται επί σκηνής μέσα από μια πρωτότυπη χορευτική παράσταση. Η σχολή χορού Modarts, παρουσιάζει ένα μαγευτικό ταξίδι που συνδυάζει επίγεια και εναέρια κίνηση, με εντυπωσιακά χοροακροβατικά στο έδαφος, σε πανιά και εναέρια στεφάνια, δίνοντας νέα πνοή στην αφήγηση του κλασικού παραμυθιού. Η Μπελ, το κορίτσι που βλέπει με την καρδιά, θα βρεθεί αντιμέτωπη με το Τέρας σε έναν τόπο γεμάτο μαγεία, μεταμορφώσεις και εσωτερικούς καθρέφτες. Μαζί της, η κυρία Τσαγιέρα, ο Λουμιέρ, ο Τίκι-Τάκας και οι υπόλοιποι χαρακτήρες του παραμυθιού, ζωντανεύουν σε μια χορευτική ερμηνεία

Modarts Performing

Arts Centre: Η Πεντάμορφη και το Τέρας

20 Ιουνίου - Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης

που αναδεικνύει την ουσία της αποδοχής και της αγάπης. Η παράσταση αποτελεί ένα μείγμα παιδικής και επαγγελματικής δημιουργίας, καθώς στη σκηνή συναντιούνται χορευτές και χορεύτριες όλων των ηλικιών - από μικρούς/μικρές μαθητές/μαθήτριες έως έμπειρους/έμπειρες επαγγελματίες - στήνοντας ένα έργο που συγκινεί, εντυπωσιάζει και εμπνέει.

Επιμέλεια - Σκηνοθεσία: Στέλλα Χριστίνα Στέφου - Μιχάλης Δουλκερίδης

Χορογράφοι: Στέλλα Χριστίνα Στέφου, Μιχάλης Δουλκερίδης, Δήμητρα Βασιλειάδου, Νάνσυ Δρούγκα, Ναταλία Μιχαήλ, Εμμανουέλα Μουτάφη, Αναστασία Κομιλίκη, Αλεξάνδρα Κοσμίδη, Στέλλα Τζίρτη

Χορευτές: Οι μαθητές της σχολής / Τμήματα Ερασιτεχνικά, Φυτώρια, Επαγγελματικά Παιδικά, Εφηβικά, Ενηλίκων) Δημήτρης Δραγατάκης (1914-2001): Ενύπνιον για φωνή και πιάνο σε ποίηση του συνθέτη (2000).

Γιορτή της Μουσικής - 2025

21 Ιουνίου - Κήπος Μεγάρου Μουσικής Αθηνών

Το Μέγαρο Μουσικής Αθηνών συμμετέχει στη Γιορτή της Μουσικής με μια ξεχωριστή συναυλία στον Κήπο, την Παρασκευή 21 Ιουνίου, γεμάτη χρώματα, ρυθμούς και μελωδίες από διαφορετικά μουσικά ιδιώματα.

Στην κεντρική σκηνή, η Κρατική Ορχήστρα Αθηνών παρουσιάζει τη θρυλική σουίτα «Αλέξης Ζορμπάς» του Μίκη Θεοδωράκη, σε νέα ενορχήστρωση του Δημήτρη Μίχα – ένα έργο-σύμβολο που παντρεύει τη συμφωνική μουσική με την ελληνική ψυχή.

Στην πλαϊνή σκηνή, το Κουαρτέτο «Aether» ζωντανεύει το δημοφιλές Κουαρτέτο αρ. 12 «Αμερικανικό» του Antonín Dvořák, με τους εξαιρετικούς μουσικούς Ανδρέα Παπανικολάου, Βασίλη Σούκα, Ενκέλα Κοκολάνη και Άγγελο Λιακάκη.

Τη βραδιά ολοκληρώνει ο Καλλιτεχνικός Σύλλογος Δημοτικής Μουσικής «Δόμνα Σαμίου», με ένα δυναμικό πρόγραμμα γεμάτο αυθεντικούς ήχους της ελληνικής παράδοσης, στην κεντρική σκηνή..

Με Φως και Ειρήνη -

Φεστιβάλ Επταπυργίου

21 Ιουνίου - Επταπύργιο

την τέχνη, τη μουσική, τον χορό και την ηθική από τις Μούσες, τον Απόλλωνα και άλλους θεούς. Το έργο είναι βαθιά εμπνευσμένο από το πνεύμα του Διαφωτισμού, υμνώντας τη δύναμη της εκπαίδευσης, της τέχνης και της ελευθερίας του ανθρώπινου πνεύματος. Επιλεγμένα μέρη του έργου θα παρουσιαστούν χορογραφημένα.

Στο δεύτερο μέρος της συναυλίας θα παρουσιαστεί το πέμπτο από τα Βραδεμβούργια Κοντσέρτα του Johann Sebastian Bach (Brandenburgische Konzerte, 1721). Τα έξι «κοντσέρτα για διαφορετικά όργανα», όπως χαρακτηριστικά τα ονόμασε ο Μπάχ, είναι από τα εμβληματικότερα έργα της Μπαρόκ περιόδου και σίγουρα από τις σημαντικότερες δημιουργίες στο σύνολο της εργογραφίας του συνθέτη. Αυτό που τα κάνει μοναδικά δεν είναι μόνο η απaráμιλλη μουσική τους ποιότητα, αλλά και η τόλμη στη χρήση οργάνων και σχημάτων. Τα Βραδεμβούργια Κοντσέρτα, πέρα από τεχνικά επιτεύγματα είναι μουσικές αφηγήσεις γεμάτες φαντασία, χιούμορ, μεγαλίο και συναισθηματικό

Η Κ.Ο.Θ. συμμετέχει στο Φεστιβάλ Επταπυργίου την Ευρωπαϊκή Ημέρα Μουσικής με μια μεγαλειώδη εορταστική εκδήλωση, συνδυάζοντας χορό και αθόρυβα πυροτεχνήματα σε μια μοναδική εμπειρία. Το πρόγραμμα ξεκινάει με το μοναδικό μπαλέτο που έγραψε ο Ludwig van Beethoven, «Τα πλάσματα του Προμηθέα» (Die Geschöpfe des Prometheus, 1801). Πρόκειται για ένα φιλοσοφικό και αλληγορικό έργο, βασισμένο στον αρχαίο ελληνικό μύθο του Προμηθέα, του τιτάνα που έκλεψε τη φωτιά από τους θεούς για να τη χαρίσει στους ανθρώπους, προσφέροντάς τους το δώρο της γνώσης και της δημιουργικότητας. Στο έργο αυτό, ο Προμηθέας δημιουργεί πλάσματα από πηλό, τα οποία φέρνει στη ζωή και τα οδηγεί στον Παρνασσό, όπου διδάσκονται

βάθος. Η συναυλία θα κλείσει με τη λαμπερή «Μουσική των Βασιλικών Πυροτεχνημάτων» του Georg Friedrich Handel (Music for the Royal Fireworks). Την παρήγγειλε το 1749 ο Γεώργιος Β' του Ηνωμένου Βασιλείου για να γιορτάσει τη λήξη του πολέμου της Αυστριακής διαδοχής και την αποκατάσταση της Ειρήνης στην Ευρώπη. Ο Χαίντελ ανταποκρίθηκε με ένα

έργο πλημμυρισμένο από θριαμβευτική ενέργεια, πλούσιες μελωδίες και ρυθμική δύναμη. Από το «φως» του Προμηθέα και τα εντυπωσιακά πυροτεχνήματα για την ειρήνη, η μουσική θα αναδείξει τις αξίες της ελευθερίας, του δικαίου και της προόδου, υπογραμμίζοντας τη ζωτική σημασία της ειρήνης σε μια εποχή που δοκιμάζεται συνεχώς.

Ο Αττίκ (1885-1944) ήταν μια εξέχουσα μορφή της τέχνης, γνωστός για την ικανότητά του να ξεπερνά τα στερεότυπα της εποχής του και να δημιουργεί τον δικό του θρύλο. Φέτος συμπληρώνονται 140 χρόνια από τη γέννησή του, θέλοντας να τιμήσουμε την προσφορά του στην τέχνη.

Η παράσταση περιλαμβάνει τα αγαπημένα τραγούδια του, όπως "Ζητάτε να σας πω", "Τα τελευταία γιασεμιά", "Τα μαραμένα

Δαυίδ Ναχμίας "Αφιέρωμα στον Αττίκ" στο Κηποθέατρο Παπάγου

24 Ιουνίου

γιούλια", "Τα καημένα τα νιάτα" και πολλά άλλα, μοναδικά ερμηνευμένα από τη Χριστίνα Σαμαρά.

Ο Αττίκ, γνωστός για το μεγαλείο και τις αντιξοότητες που βίωσε, μεταμόρφωσε τον προσωπικό του πόνο σε συλλογικό τραγούδι. Η παράσταση οργανώνεται από τον Δαυίδ Ναχμία.

Συντελεστές: Σκηνοθεσία-Παραγωγή: Δαυίδ Ναχμίας

Ερμηνεία: Χριστίνα Σαμαρά

Rockwave

Festival

2025: Opeth

25 Ιουνίου - Θέατρο Λυκαβηττού

και death metal, με τον Mikael Åkerfeldt να ξεχωρίζει για την ιδιαίτερη παρουσία του.

Με πάνω από τρεις δεκαετίες καριέρας, οι Opeth έχουν εκπαιδεύσει τους θαυμαστές τους να περιμένουν το απρόσμενο. Το 14ο δισκογραφικό έργο του συγκροτήματος, "The Last Will & Testament", είναι ένας σκοτεινός και βαρύς δίσκος, που συνδυάζει τολμηρά progressive στοιχεία.

Μαζί με τους Opeth θα εμφανιστούν οι Mother of Millions. Το post/progressive metal σχήμα Mother of Millions, που έχει συμβάλει σημαντικά στην ανάπτυξη της ελληνικής progressive metal σκηνής, χαίρει ευρύτατης αναγνώρισης τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Ευρώπη. Με πολλές εμφανίσεις σε φεστιβάλ και συναυλίες ανά την Ευρώπη, οι Mother of Millions έχουν μοιραστεί τη σκηνή με καλλιτέχνες όπως οι Pain of Salvation, οι Leprous, οι Riverside, οι Textures και ο Devin Townsend. Οι συναυλίες τους, καθώς και οι συνθέσεις τους, διακρίνονται για την έντονη συναισθηματική φόρτιση και την άψογη αισθητική τους, προσφέροντας στο κοινό μια αξέχαστη εμπειρία. ος.

Στην αγκαλιά του progressive σκοταδιού: Οι Opeth έτοιμοι να σαρώσουν την καλοκαιρινή Ελλάδα. Το καλοκαίρι του 2025 έρχονται στην Ελλάδα για να μας τον παρουσιάσουν ζωντανά!

Η αρχή γίνεται στην εμβληματική σκηνή του Θεάτρου Λυκαβηττού, την Τετάρτη, 25 Ιουνίου 2025. Σε ένα μαγευτικό σκηνικό, στην κορυφή της πόλης, κάτω από τον αθηναϊκό ουρανό, οι Opeth θα μας παρασύρουν σε ένα αριστουργηματικό μουσικό ταξίδι, γεμάτο πάθος, σκοτάδι, συναίσθημα, τέχνη και metal, εδραιώνοντας την παράδοση που τους καθιέρωσε στις καρδιές των Ελλήνων οπαδών. Οι συναυλίες των Opeth προσφέρουν μια ξεχωριστή εμπειρία, συνδυάζοντας τεχνική αρτιότητα με φαντασία, τόλμη, αυθεντικότητα και συναισθηματική ένταση. Οι Opeth είναι γνωστοί για την ικανότητά τους να μεταφέρουν την πολυπλοκότητα της μουσικής τους επί σκηνής, συνδυάζοντας progressive metal με folk, jazz

Η Κρατική Ορχήστρα Αθηνών στο Φεστιβάλ Αθηνών με τον Λουκά Καρυτινό και τον Emanuel Ax

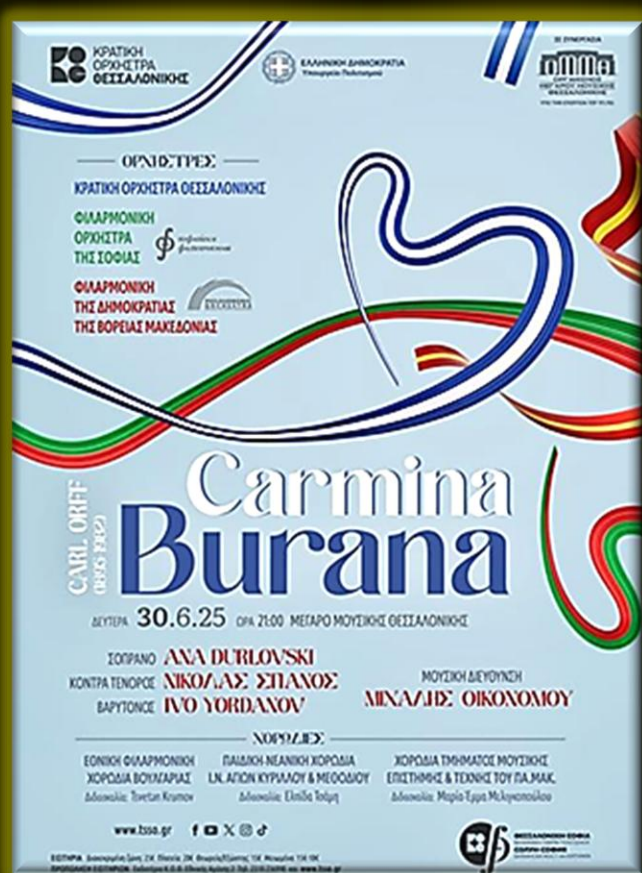
28 Ιουνίου, Ωδείο Ηρώδου του Αττικού

Η λάμψη της εκτελεστικής δεξιότητας προκαλεί πάντα τον θαυμασμό και τον εντυπωσιασμό, αλλά η βαθιά πνευματικότητα και η εκφραστικότητα μιας ερμηνείας είναι τα στοιχεία εκείνα που κατορθώνουν να γεννούν σκέψεις και συναισθήματα που μας μεταμορφώνουν. Οι σολίστ που διαθέτουν και τις δύο αυτές αρετές, και μάλιστα στον υπερθετικό βαθμό, ήταν ανέκαθεν λίγοι – και ο Αμερικανός πιανίστας Ιμάνιουελ Αξ ανήκει αναμφισβήτητα σ' αυτούς! Φέτος θα έχουμε την ιδιαίτερη χαρά να

θαυμάσουμε τον εξάισιο ερμηνευτή για δεύτερη φορά στο Ηρώδειο, μετά την περσινή συναυλία του με τον Λεωνίδα Καβάκο και τον Γιο-Γιο Μα που μάγεψε το κοινό. Αυτή τη φορά ο Αξ συμπράττει με το κορυφαίο συμφωνικό σύνολο της χώρας μας, την Κρατική Ορχήστρα Αθηνών, στο επιβλητικό και δραματικό Τρίτο Κοντσέρτο για πιάνο του Μπετόβεν, που διατηρεί αταλάντευτα τη θέση ενός από τα πιο αγαπημένα κοντσέρτα του ρεπερτορίου. Υπό τη διεύθυνση του καλλιτεχνικού της διευθυντή και καταξιωμένου αρχιμουσικού

Λουκά Καρυτινού, η ΚΟΑ παρουσιάζει επίσης την αριστουργηματική σκηνική μουσική του Φέλιξ Μέντελσον για το Όνειρο καλοκαιρινής νύχτας του Ουίλιαμ Σαίξπηρ. Η ικανότητα της μουσικής του Γερμανού συνθέτη να αποτυπώνει ανάγλυφα τον ονειρικό, παραμυθένιο και γεμάτο απρόοπτα κόσμο της σαιξπηρικής κωμωδίας θεωρείται –και είναι–

αξεπέραστη. Νεράιδες και ξωτικά, έρωτες, πάθη και μαγεία, συμπυκνώνονται μοναδικά μέσα σε γλαφυρές μουσικές φράσεις, αιθέρια ηχοχρώματα, νευρώδεις ρυθμούς και λυρικές μελωδίες, δημιουργώντας ένα ηχητικό σύμπαν απολύτως αντάξιο της αστείρευτης δραματουργικής φαντασίας του Σαίξπηρ!

Η Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης εμφανίστηκε τον Φεβρουάριο του 2025 στο κατάμεστο National Palace of Culture της Σόφιας σε μία ιστορική συναυλία, όπου ενώθηκε επί σκηνής με τη Φιλαρμονική Ορχήστρα της Σόφιας, τη Φιλαρμονική της Δημοκρατίας της Βόρειας Μακεδονίας και την Εθνική

Carmina Burana

30 Ιουνίου - Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης

Φιλαρμονική Χορωδία της Βουλγαρίας, στο εμβληματικό έργο του Καρλ Ορφ 'Carmina Burana'. Τις ορχήστρες διηύθυνε ο Καλλιτεχνικός Διευθυντής της Φιλαρμονικής Σόφιας Nayden Todorov, ενώ συμμετείχαν σπουδαίοι λυρικοί τραγουδιστές από τις τρεις χώρες, όπως η σοπράνο Ana DurlonSKI (Βόρεια Μακεδονία), ο κόντρα τενόρος Νικόλας Σπανός (Ελλάδα) και ο βαρύτονος Ivo Yordanov (Βουλγαρία). Ήταν μία βραδιά γεμάτη συμβολισμούς που μετέδωσε ένα μήνυμα φιλίας και συνεργασίας με τη συμπόρευση 250 καλλιτεχνών από τις τρεις γείτονες χώρες προς ένα κοινό καλλιτεχνικό αποτέλεσμα, πάνω σε ένα από τα κορυφαία έργα του 20ου αιώνα. Η συναυλία έλαβε διθυραμβικές κριτικές από το σύνολο του

Τύπου, ενώ το κοινό ανταποκρίθηκε με standing ovation στο τέλος προς τους συμμετέχοντες καλλιτέχνες που απέδειξαν έμπρακτα το μέγεθος του αποτυπώματος που είναι ικανή να δημιουργήσει η συνένωση των δυνάμεων, ιδιαίτερα όταν ο Πολιτισμός είναι ο συνεκτικός ιστός της. Ήταν μία αποθέωση του «Μαζί» όπως είπαν στο τέλος όλοι μαζί.

Η μεγαλειώδης συναυλία αυτή πραγματοποιείται τώρα και στη Θεσσαλονίκη στέλνοντας το ίδιο μήνυμα φιλίας και συνεργασίας των λαών και από την πόλη μας. Όλοι οι συντελεστές είναι οι ίδιοι με τη συναυλία της Σόφιας, εκτός του μαέστρου, αφού αποφασίστηκε να διευθύνει Έλληνας μαέστρος στη χώρα μας, με τον σπουδαίο Μιχάλη Οικονόμου να αναλαμβάνει τη ηγία αυτής της συνύπαρξης, που θα ενώσει ακόμη περισσότερους καλλιτέχνες αυτή τη φορά,

αφού την Εθνική Χορωδία της Βουλγαρίας θα πλαισιώσουν και δύο χορωδίες της πόλης, η Παιδική-Νεανική Χορωδία Ι.Ν. Αγίων Κυρίλλου & Μεθοδίου και η Χορωδία του Τμήματος Μουσικής Επιστήμης & Τέχνης του ΠΑ.ΜΑΚ.

Μουσική διεύθυνση: Μιχάλης Οικονόμου
Φιλαρμονική της Δημοκρατίας της Βόρειας Μακεδονίας

Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης
Φιλαρμονική Ορχήστρα της Σόφιας
Εθνική Φιλαρμονική Χορωδία Βουλγαρίας,
Διδασκαλία: Tsvetan Krumov

Παιδική-Νεανική Χορωδία Ι.Ν. Αγίων
Κυρίλλου & Μεθοδίου, Διδασκαλία: Ελπίδα
Τσάμη

Φωνητικό Σύνολο Τμήματος Μουσικής
Επιστήμης & Τέχνης του ΠΑ.ΜΑΚ.,
Διδασκαλία: Μαρία-Έμμα Μελιγκοπούλου

Η Τέχνη μέσα από την Κριτική

Parsifal, Vienna State Opera, 20/04/2025 (το άρθρο - κριτική είναι της Δρος Ιστορικής Μουσικολογίας - Πιανίστα και μέλους της Γ.Σ. του Φίλωνα Δήμητρας Χόνδρου)

Ένα ιδιαίτερος απαιτητικό έργο που ανεβαίνει σπανιότατα στις λυρικές σκηνές παγκοσμίως, είχα την τύχη να παρακολουθήσω στην ασφυκτικά κατάμεστη αίθουσα της Κρατικής Όπερας στη Βιέννη (στην εισαγωγική φωτογραφία του παρόντος άρθρου διακρίνεται ο διάκοσμος της κουρτίνας). Δεν είναι καθόλου τυχαίο το γεγονός ότι δύσκολα παρουσιάζεται η εν λόγω όπερα, μιας και οι δυσκολίες που εμπεριέχει δεν αφορούν μόνο τους πρωταγωνιστικούς ρόλους, αλλά

και όλα τα όργανα της ορχήστρας συμπεριλαμβανομένου και του μαέστρου.

Ο Axel Kober που είχε την τιτάνια ευθύνη της διεύθυνσης, αποδείχθηκε ανώτερος των περιστάσεων επιλέγοντας να προσδώσει στο έργο το ύφος του bel canto - ύφος με το οποίο ο ίδιος ο Richard Wagner κατά δήλωσή του επιθυμούσε να ερμηνεύονται τα έργα του. Ο ήχος της ορχήστρας ως σύνολο, ήταν αψεγάδιαστος και συμπαγής, με φοβερά μεγάλη

χρωματική παλέτα στην οποία φυσικά συνέβαλε και ο μαέστρος.

Όσον αφορά τους πρωταγωνιστικούς ρόλους, τον ομώνυμο και εξαιρετικά κουραστικό ρόλο της όπερας (Parsifal) ερμήνευσε ο Γερμανός τενόρος Klaus Florian Vogt. Με το ιδιαίτερο τίμπρο που

χαρακτηρίζει τη φωνή του, έδωσε μία νότα φρεσκάδας, ακόμα και στους ατέρμονους μονολόγους του απαιτητικού αυτού ρόλου. Τον δραματικό χαρακτήρα του Amfortas ενσάρκωσε με μεγάλη επιμέλεια και σπουδή ο χαρισματικός Χαβανέζος μπάσοβαρύτονος Jordan Shanahan. Αναφορικά με τον ρόλο της Kundry, η πεπειραμένη στο βαγκνέριο ρεπερτόριο σοπράνο Anja Kampre, προς μεγάλη μου έκπληξη βγήκε παλληκαρήσια, αυξομειώνοντας την ένταση με μεγάλη φωνητική ευκολία ώστε να τονιστούν οι δραματικές πτυχές του ρόλου. Τον Gurnemanz ερμήνευσε πολύ όμορφα ο Αυστριακός μπάσος Günther Groissböck, ενώ ο ρόλος του Titurel, δόθηκε στον εξαιρετο Βούλγαρο μπάσο Ivo Stanchev.

Το μόνο μελανό σημείο του έργου, ήταν η σκηνοθεσία (σημεία των καιρών...). Η πρώτη πράξη διαδραματίζεται σε μία φυλακή (βιομηχανικό περιβάλλον με κυρίαρχο χρώμα το γκρι), όπου ο Amfortas επαναστατεί συνεχώς για τις απάνθρωπες συνθήκες που επικρατούν στη φυλακή. Οδηγούμενος από εσωτερικές φωνές, στο

όνομα του πατέρα του Titurel να αποκαλύψει το Ιερό Δισκοπότηρο, αυτοτραυματίζεται. Η Kundry, παρουσιάζεται ως δημοσιογράφος που της έχει δοθεί ειδική άδεια να φωτογραφίζει μέσα στο κέντρο κράτησης,

ταυτόχρονα δε προμηθεύει του κρατούμενους με φάρμακα. Η δεύτερη πράξη (το τέλος της δεύτερης πράξης διακρίνεται στην φωτογραφία της παρούσης σελίδας) διαδραματίζεται στο τμήμα της συντακτικής ομάδας ενός περιοδικού που εκδίδει ο Klingsor (ερμήνευσε ο Γερμανός βαρύτονος Jochen Schemeckenbecher). Στην τρίτη και τελευταία πράξη, επιστρέφουμε στο περιβάλλον της πρώτης, όπου η φυλακή έχει μεν παροπλιστεί, αλλά πολλοί δε πρώην κρατούμενοι συνεχίζουν να ζουν εκεί. Μέσα σε αυτό το ατέρμονο και μονότονο γκρι, εκτυλίσσεται η συμφιλίωση της Kundry με τον Parsifal, καθώς και το φινάλε της όπερας. Τα συμπεράσματα, δικά σας.....

Μουσικό Ημερολόγιο Ιουνίου

Καλωσορίστε στο «Μουσικό Ημερολόγιο», τη στήλη που επιμελείται η καθηγήτρια μουσικής, παιδαγωγός και συγγραφέας **κα Μαρία Παπαδάτου** και μέλος της Γ.Σ. του Π.Κ.Π. «Ο ΦΙΛΩΝ» που ξυπνά κάθε μήνα την μαγεία της μουσικής μέσα στο αέναο ρολόι του χρόνου. Κάθε μέρα του μήνα γίνεται ένα μικρό μουσικό κεφάλαιο, ένα ξεχωριστό κομμάτι της ιστορίας που αγγίζει την ψυχή και αναζωογονεί τις αναμνήσεις μας. Μέσα από αυτές τις σελίδες, θα ανακαλύπτετε στιγμές γεννημένες από μελωδίες και ρυθμούς, γεγονότα που, σαν σιωπηλοί θησαυροί, αφηγούνται την εξέλιξη και το πάθος του μουσικού κόσμου. Ελάτε να ταξιδέψουμε μαζί στα μονοπάτια της μουσικής, όπου κάθε ημερομηνία κρύβει τη δική της μοναδική ιστορία και κάθε νότα μας θυμίζει το ανεξίτηλο αποτύπωμα της τέχνης στον χρόνο.

1 Ιουνίου

- Το 1804 γεννιέται ο Ρώσος συνθέτης Μίχαελ Γκλίνκα στο Νοβοσπάσκογιε της Ρωσίας (θαν. Βερολίνο, 15.02.1857).
- Το 1853 δύο έργα του Φραντς Λίστ, η «Φαντασία πάνω σε θέματα από τα Ερείπια της Αθήνας» (του Μπετόβεν) και η «Φαντασία πάνω σε Ουγγρικά θέματα για πιάνο και ορχήστρα», παρουσιάζονται για πρώτη φορά στη Βουδαπέστη.
- Το 1966 κάνει το ντεμπούτο του ο Ιταλός τενόρος Λουτσιάνο Παβαρότι στο Κόβεντ Γκάρντεν του Λονδίνου, στην όπερα του Ντονιτσέτι "Το κορίτσι του Συντάγματος" (στον ρόλο του Τόνιο). Εκεί χαρακτηρίστηκε για πρώτη φορά ως ο "Βασιλιάς των Υψηλών Ντο".

2 Ιουνίου

- Το 1715 ο Αντόνιο Βιβάλντι τιμάται με έπαινο και αύξηση μισθού για έργα που συνέθεσε για το παρεκκλήσι Πιέτα.
- Το 1834 γεννιέται η Τσέχα spinto σοπράνο Τερέζα Στολτς που συνδέθηκε με ρόλους από όπερες του Βέρντι (θαν. Μιλάνο 22.08.1902). Στις 30 Ιουνίου 1879 θα κάνει την τελευταία της εμφάνιση στη Σκάλα του Μιλάνου με το Ρέκβιεμ του Βέρντι.
- Το 1984 φεύγει από τη ζωή ο Έλληνας συνθέτης Γεώργιος Καζάσογλου στην Αθήνα (γεν. Αθήνα, 01.12.1908)
- Το 1987 φεύγει από τη ζωή ο Ισπανός κιθαρίστας Αντρές Σεγκόβια

σε ηλικία 94 ετών. (γεν. Λινάρες 21.02.1893)

3 Ιουνίου

- Στις 3 Ιουνίου φεύγουν από τη ζωή δύο σπουδαίοι συνθέτες, που συμπτωματικά είχαν γεννηθεί και την ίδια ημερομηνία! 3 Ιουνίου του 1875 φεύγει από τη ζωή Ζορζ Μπιζέ σε ηλικία 36 ετών, στο Μπουζιβάλ, στα προάστια του Παρισιού, ενώ το 1899, ο Αυστριακός συνθέτης Γιόχαν Στράους ο νεότερος, σε ηλικία 73 ετών, στη Βιέννη. Ο Μπιζέ είχε γεννηθεί στο Παρίσι, στις 25.10.1838, ενώ ο Στράους στη Βιέννη, και πάλι στις 25.10 του έτους 1825.
- Το 1953 φεύγει από τη ζωή η Αμερικανίδα συνθέτρια Φλόρενς Πράις στο Σικάγο του Ιλινόις (γεν. Λιτλ Ροκ, Αρκάνσας, 09.04.1887). Υπήρξε η πρώτη Αφροαμερικανίδα που κατέκτησε εξέχουσα θέση ως συνθέτρια κλασικής μουσικής με πάνω από 300 έργα, συμπεριλαμβανομένων συμφωνικών έργων, έργων μουσικής δωματίου και πνευματικών διασκευών.

4 Ιουνίου

- Το 1694 γεννιέται ο συνθέτης, τσεμπαλίστας και οργανίστας Λουί-Κλωντ Ντακέν, στο Παρίσι (θαν. Παρίσι, (15.06.1772)

- Γενέθλια έχει η Ιταλίδα κολορατούρα μεσόφωνος Τσετσίλια Μπάρτολι! Γίνεται 59 ετών (γεν. Ρώμη 1966).
- Το 1994 η πρεμιέρα της όπερας του Philip Glass Η Πεντάμορφη και το Τέρας, στο Teatro de la Maestranza στη Σεβίλλη, από το Philip Glass Ensemble με τον Michael Riesman στο πόντιουμ.

5 Ιουνίου

- Το 1826 φεύγει από τη ζωή ο Γερμανός συνθέτης, μαέστρος, πιανίστας, κιθαρίστας και κριτικός Καρλ Μαρία Φον Βέμπερ, στο Λονδίνο (γεν. Οϊτίν, 18.11.1786).
- Το 1898 γεννιέται ο Ισπανός ποιητής και συγγραφέας Φεδερίκο Γαρθία Λόρκα (δολοφονήθηκε στη Βιζνάρ 19.08.1936)
- Τα γενέθλια της θρυλικής Αργεντινής πιανίστριας Μάρτα Άργκεριτς που γίνεται 84 ετών! (γεν. Μπουένος Άιρες, 1941)

6 Ιουνίου

- Το 1894 Ιδρύεται η Schola Cantorum στο Παρίσι από τους Charles Bordes, Alexandre Guilmant και Vincent d'Indy.
- Το 1903 γεννιέται ο Αρμένιος συνθέτης Αράμ Χατσατουριάν στην Τυφλίδα (θαν. Μόσχα, 01.05.1978)

- Το 1921 γίνεται η πρεμιέρα του μπαλέτου *L'homme et son desir* του Νταριούς Μιγιό στο Παρίσι.

7 Ιουνίου

- Το 1863 φεύγει από τη ζωή ο Αυστριακός συνθέτης και οργανίστας Φραντς Γκρούμπερ στο Χαλάιν του Σάλτζμπουργκ. Από τους τρεις γάμους του απέκτησε 12 παιδιά, από τα οποία μόνο 4 ενηλικιώθηκαν (γεν. Χόχμπουργκ-Αχ 25.11.1783)
- Το 1896 φεύγει από τη ζωή ο σπουδαίος Επτανήσιος συνθέτης Παύλος Καρρέρ (γεν. Ζάκυνθος, 12.05.1829)
- Το 1933 ανεβαίνει στο Παρίσι για πρώτη φορά το σατυρικό μπαλέτο με τραγούδι *The Seven Deadly Sins of the Bourgeoisie* του Κουρτ Βάιλ, σε κείμενα του Μπέρτολ Μπρεχτ.

8 Ιουνίου

- Το 1810 γεννιέται ο συνθέτης, πιανίστας και μουσικοκριτικός Ρόμπερτ Σούμαν στο Τσβικάου της Γερμανίας (θαν. Βόννη 29.07.1856)
- Το 1812 γεννιέται στην Κέρκυρα ο συνθέτης και κιθαρίστας Σπυρίδων Ξύνδας (θαν. Αθήνα 25.11.1896)
- Το 1930 γεννήθηκε ο συνθέτης Γιάννης Ιωαννίδης, που κλείνει φέτος τα 95 του χρόνια

- Το 1937 κάνει πρεμιέρα η *Carmina Burana* του Καρλ Ορφ στο Opernhaus της Φρανκφούρτης.

9 Ιουνίου

- Το 1840 για πρώτη φορά μια συναυλία παρουσιάζεται με τον τίτλο «ρεσιτάλ»: πρόκειται για τη σόλο συναυλία του Φραντς Λιστ στο Hanover Square Rooms στο Λονδίνο.
- Το 1860 η πρεμιέρα του Κοντσέρτου για Βιολοντσέλο του Ρόμπερτ Σούμαν από την ορχήστρα Gewandhaus της Λειψίας με σολίστ Λούντβιχ Έμπερτ. Η πρεμιέρα έγινε τέσσερα χρόνια μετά τον θάνατο του συνθέτη, προς τιμήν των 50 ετών από τη γέννηση του, και οργανώθηκε από τη σύζυγο του, σολίστ του πιάνου Κλάρα Βικ-Σούμαν, που συνέχισε να φροντίζει για την προώθηση των έργων του.
- Το 1902 η πρεμιέρα της Συμφωνίας αρ. 3 του Γκούσταβ Μάλερ, με τον ίδιο στη διεύθυνση της ορχήστρας, στο Φεστιβάλ Allgemeiner Deutsche Musikverein της Γερμανίας.
- Το 1912 η "πρεμιέρα" της Ιεροτελεστίας της Άνοιξης του Ιγκόρ Στραβίνσκι σε μια αρχική μορφή της για πιάνο για τέσσερα χέρια, με σολίστες τον ίδιο τον συνθέτη και τον Claude Debussy! Η τελική εκδοχή του έργου θα παρουσιαστεί την επόμενη χρονιά στο Παρίσι, σε μια

ιδιωτική παράσταση από το Ballets Russes.

- Το 1918 γεννιέται στην Αθήνα η πιανίστρια (παιδί-θαύμα) και συνθέτρια Λίλα (Ιουλία) Λαλαούνη (θαν. Παρίσι, 1996)
- Το 1951 η πρεμιέρα της όπερας Ορφέας και Ευρυδίκη του Γιόζεφ Χάυντν στο Teatro della Pergola της Φλωρεντίας. Συντέθηκε το 1791 αλλά δεν παρουσιάστηκε όσο ζούσε.

10 Ιουνίου

- Το 1763 ο Λεοπόλδος Μότσαρτ, ο γιος και η κόρη του, αναχωρούν από το Σάλτσμπουργκ για ευρωπαϊκή περιοδεία, η οποία ολοκληρώνεται στις 29 Νοεμβρίου 1766.
- Το 1849 φεύγει από τη ζωή ο γερμανογάλλος πιανίστας και συνθέτης Φρίντριχ Καλκμπρένερ στο Ανγκιάν-λε-Μπαιν της Γαλλίας (γεν. Γερμανία 07.11.1784).
- Το 1928 γεννιέται ο σημαντικός μουσικολόγος Καρλ Νταλχάους στο Ανόβερο (θαν. Βερολίνο, 13.03.1989)

11 Ιουνίου

- Το 1864 γεννιέται στο Μόναχο ο συνθέτης Ρίχαρντ Στράους (θαν. Γερμανία, 08.09.1949)
- Τα 83α της γενέθλια θα γιορτάσει φέτος η σοπράνο Μαρίνα Κρίλοβιτς!! Γεννήθηκε στις 11 Μαΐου 1942 στο Βουκουρέστι της Ρουμανίας.

- Το 1960 η πρεμιέρα της όπερας του Μπέντζαμιν Μπρίτεν Όνειρο Θερινής Νυκτός στο Jubilee Hall στο Άλντεμπουργκ.

12 Ιουνίου

- Το 1849 φεύγει από τη ζωή, στο Παρίσι, η θρυλική Ιταλίδα σοπράνο Αντζέλικα Καταλάνι (γεν. Σενιγκάλια, 10.05.1780)
- Το 1912 γεννιέται στη Νάπολη η Ιταλίδα σοπράνο Μαρία Καρμπόνε (θαν. Ρώμη, 28.12.2002)
- Το 1914 γεννιέται ο Γάλλος συνθέτης Μορίς Οχανά στην Καζαμπλάνκα (θαν. Παρίσι, 13.11.1992).
- Το 1917 φεύγει από τη ζωή στην Νέα Υόρκη, η "Βαλκυρία του πιάνου", η Βενεζουελάνα συνθέτρια, πιανίστρια, μαέστρος και τραγουδίστρια Τερέζα Καρένιο (γεν. Καράκας 22.12.1853).
- Το 1938 το ντεμπούτο του Λέοναρντ Μπερνστάιν ως συνθέτη-πιανίστα. Παρουσιάζει τους Χορούς Νο. 1 και 2, καθώς και τη Μουσική για Δύο Πιάνα με τη Μίλντρεντ Σπίγκελ στο Μπρούκλιν της Μασαχουσέτης.
- Το 1946 η πρεμιέρα της όπερας Πόλεμος και Ειρήνη του Σεργκέι Προκόφιεφ, στο Λένινγκραντ.

13 Ιουνίου

- Το 1747 ο Χέντελ ολοκληρώνει το ορατόριο του Σολομών, το οποίο περιλαμβάνει τη δημοφιλή Άφιξη της

βασίλισσας του Σαββά. Η πρώτη παρουσίαση του θα πραγματοποιηθεί στις 17 Μαρτίου 1749.

- Το 1784 η πρεμιέρα του Κοντσέρτου για πιάνο αρ. 17 (Κ. 453) του Βόλφγκανγκ Α. Μότσαρτ, κοντά στη Βιέννη. Στο πρόγραμμα περιλαμβάνονταν επίσης το Κουιντέτο για πιάνο και πνευστά (Κ. 452) και η Σονάτα για δύο πιάνο (Κ. 448), που ερμήνευσε ο συνθέτης με τη μαθήτριά του, Μπάρμπαρα Πλόγιερ.
- Το 1852 η πρεμιέρα του Μάνφρεντ ορ.115 του Ρόμπερτ Σούμαν στη Βαϊμάρη, έργου βασισμένου στο ομώνυμο ποίημα του Λόρδου Βύρωνα, με τον Φραντς Λιστ στη διεύθυνση της ορχήστρας.
- Το 1911 η πρεμιέρα της όπερας Πετρούσκα του Στραβίνσκι στο Παρίσι, από τα Ballet Russe και τον ίδιο στη διεύθυνση.

14 Ιουνίου

- Το 1594 φεύγει από τη ζωή ο σημαντικότερος εκπρόσωπος της Γαλλοφλαμανδικής μουσικής σχολής, ο Ορλάντο ντι Λάσσο (γεν. 1532).
- Το 1835 γεννιέται στη Μόσχα ο μουσικοπαιδαγωγός, πιανίστας και μαέστρος στη Ρωσική Μουσική Εταιρεία (1860) και στο Ωδείο της Μόσχας, Νικολάι Ρουμπινστάιν

(αδελφός του Άντον) (θαν. Παρίσι, 23.03.1881)

- Το 1994 φεύγει από τη ζωή ο συνθέτης Χένρι Μαντσίνι, στο Λος Άτζελες (γεν. Οχάιο 16.04.1924)

15 Ιουνίου

- Το 1733 ιδρύεται από μια ομάδα ευγενών και από τον Πρίγκιπα της Ουαλίας η Όπερα των Ευγενών στο Λονδίνο, προκειμένου να ανταγωνιστεί τη Βασιλική Ακαδημία του Χέντελ, υπό τον βασιλιά Γεώργιο Β'.
- Το 1772 φεύγει από τη ζωή ο Γάλλος συνθέτης, τσεμπαλίστας και οργανίστας Λουί-Κλωντ Ντακέν, λίγο μετά τα 78α γενέθλια του, στο Παρίσι (είχε γεννηθεί στο Παρίσι στις 04.06.1694)
- Το 1994 φεύγει από τη ζωή, στην Αθήνα, ο Μάνος Χατζιδάκις (γεν. Ξάνθη, 23.10.1925)
- Το 2003 φεύγει από τη ζωή ο ταλαντούχος Ρώσος μαέστρος Γεβγένι Κολόμποφ, στη Μόσχα, από ανακοπή (γεν. Αγ. Πετρούπολη 19.01.1946)

16 Ιουνίου

- Το 1710 ο Χέντελ ξεκινάει να εργάζεται στην Αυλή του Ανόβερου. Διορίζεται ως Καπελέμαϊστερ στον Γκέοργκ Λούντβιχ, εκλέκτορα του

Ανόβερου, τον μελλοντικό βασιλιά Γεώργιο Α'.

- Το 1823 εκδίδονται οι Παραλλαγές Diabelli, γραμμένες από 51 συνθέτες πάνω σε θέματα που ορίστηκαν από τον εκδότη Diabelli. Στην έκδοση συμπεριλαμβάνεται το έργο 120 του Μπετόβεν, αλλά και των Czerny, Hummel, Schubert, Moscheles και άλλων, καθώς του 11χρονου, τότε, Franz Liszt!
- Το 1899 γεννιέται η Αμερικανίδα σοπράνο Έλεν Τράουμπελ, περισσότερο γνωστή για τους βαγκνεριανούς ρόλους της, στο Σεντ Λούις (θαν. Καλιφόρνια, 28.07.1972)

17 Ιουνίου

- Το 1822 γίνεται η πρεμιέρα της μονόπρακτης φάρσας του Ντονιτσέτι La lettera Anonima (Το Ανώνυμο Γράμμα) στην Νάπολη.
- Το 1882 γεννιέται ο Ρώσος συνθέτης Ίγκορ Στραβίνσκι στην Αγία Πετρούπολη (θαν. Νέα Υόρκη, 06.04.1971).
- Το 1901 φεύγει από τη ζωή ο Γερμανός συνθέτης Κορνίλιους Γκέρλιτ στο Αμβούργο (γεν. Αμβούργο, 10.02.1820).
- Το 1914 απονέμεται στον Φινλανδό συνθέτη Γιάν Σιμπέλιους τιμητικός τίτλος από το Πανεπιστήμιο Yale.
- Το 1959 γίνεται η πρεμιέρα του έργου A Hand of Bridge του Samuel

Barber στο Φεστιβάλ Δύο Κόσμων στο Σπολέτο της Ιταλίας.

18 Ιουνίου

- Το 1877 ο Τσαϊκόφσκι παντρεύεται την Αντονίνα Μιλιούκοβα.
- Το 2003 η πρώτη παρουσίαση ενός κομματιού του Γάλλου συνθέτη Κλωντ Ντεμπυσί που ανακαλύφθηκε μόλις τον Νοέμβριο του 2001! Το κομμάτι λέγεται Les soirs illuminés par l'ardeur du charbon - Βραδιές φωτισμένες από τη ζέστη του άνθρακα, και ο Ντεμπυσί, πάσχων από καρκίνο τότε, το έδωσε ως αμοιβή ή δώρο στον προμηθευτή του Ιδυσεύρετου) κάρβουνου, καθώς χάρη σε εκείνον παρέμεινε ζεστό το σπίτι του τον άγριο χειμώνα του 1916-1917 και εν μέσω του 1ου Παγκοσμίου Πολέμου. Το έργο ερμηνεύτηκε από τον Γάλλο πιανίστα Ζαν-Πιερ Αρμενζό στην εκκλησία Blidoe, κοντά στο Βαλτικό αρχιπέλαγο του Roslagen ως μέρος προγράμματος του Γαλλο-σουηδικού μουσικού φεστιβάλ που οργανώνει ο συνθέτης Νταβίντ Λαμπέλ.

19 Ιουνίου

- Το 1717 γεννιέται στην Τσεχία ο συνθέτης και βιολιστής Γιόχαν Στάμιτς (θαν. Μάνχαϊμ, 27.03.1757)

- Το 1854 γεννιέται στη Λούκα ο Ιταλός συνθέτης Αλφρέντο Καταλάνι (θαν. Μιλάνο 07.08.1893)
- Το 1915 φεύγει από τη ζωή ο συνθέτης Σεργκέι Τανέγιεφ στο Ζβενίγκοροβ (γεν. Ρωσία, 25.11.1856)
- Το 1951 φεύγει από τη ζωή ο ποιητής μας Άγγελος Σικελιανός, στην Αθήνα (γεν. Λευκάδα 15.03.1884)

20 Ιουνίου

- Το 1819 γεννιέται ο Γερμανός συνθέτης και βιολοντσελίστας Ζακ Όφενμπαχ στην Κολωνία (θαν. Παρίσι, 05.10.1880)
- Το 1922 φεύγει από τη ζωή ο Ιταλός συνθέτης, βιολονίστας, μαντολινίστας και μαέστρος Βιτόριο Μόντι, γνωστός για τα Csárdás που συνέθεσε για βιολί και ορχήστρα (γεν. Νάπολη, 06.01.1868).
- Το 1948 ο Έντουαρτ Βάλερσταϊν πραγματοποιεί την πρώτη δημόσια επίδειξη των επαναστατικών δίσκων βινυλίου LP (Long Playing) 33 στροφών για την Columbia Records στο ξενοδοχείο Waldorf-Astoria στη Νέα Υόρκη.

21 Ιουνίου

- Παγκόσμια Ημέρα της Μουσικής
- Το 1732 γεννιέται ο Γερμανός συνθέτης και 9ος γιος του Γιόχαν Σεμπάστιαν Μπαχ, Γιόχαν Κριστόφ

Φρίντριχ, στην Λειψία (θαν. 26.01.1795)

- Το 1905 γεννιέται ο Γάλλος φιλόσοφος, λογοτέχνης, κριτικός και πολιτικός ακτιβιστής Ζαν-Πολ Σαρτρ στο Παρίσι (θαν. Παρίσι 15.04.1980)
- Το 1908 φεύγει από τη ζωή ο Ρώσος συνθέτης Νικολάι Ρίμσκι-Κόρσακοφ στο Λιουμπένσκ (γεν. Τίκβιν 18.03.1844).
- Το 2023 θα φύγει από την ζωή η Πρόεδρος του Π.Κ.Π. «Ο ΦΙΛΩΝ» Μαίρη Κεράνη Σοφιανού η οποία διοίκησε τον Φίλωνα για 36 χρόνια ενώ υπήρξε συνιδρύτρια και γενική γραμματέας της Συμφωνικής Ορχήστρας Πειραιώς (ΣΟΠ)

22 Ιουνίου

- Το 1830 γεννιέται ο Πολωνός πιανίστας και συνθέτης Θίοντορ Λεσχετίσκι στο Lancut (θαν. Δρέσδη 14.11.1915).
- Το 1911 η πρεμιέρα του εμβατηρίου Coronation March του Έντουαρντ Έλγκαρ στην στέψη τοθ Βασιλιά Γεωργίου του 5ου στο Λονδίνο.
- Το 1974 φεύγει από τη ζωή ο Γάλλος συνθέτης Νταριούς Μιγιό στη Γενεύη (γεν. Μασσαλία 04.09.1892).

23 Ιουνίου

- Το 1824 γεννιέται ο Γερμανός πιανίστας, συνθέτης, μαέστρος και

δάσκαλος Καρλ Ράινκε στην Αλτόνα
(θαν. Λειψία 10.03.1910)

- Το 1956 φεύγει από τη ζωή ο Ρώσος συνθέτης, μάεστρος και μουσικοπαιδαγωγός Ράινχολτ Γκλιέρ στη Μόσχα (γεν. Κίεβο 30.12.1874)
- Το 1959 φεύγει από τη ζωή ο Γάλλος συγγραφέας, τζαζίστας, τραγουδοποιός, ηθοποιός, (και αρκετά ακόμη!) Μπορίς Βιάν στο Παρίσι (γεν. Βιλ-ντ-Αβραί, 10.03.1920)
- Τα 55α γενέθλια του έχει ο γάλλος μουσικός και συνθέτης Γιαν Τιρσέν, γνωστός για το soundtrack της ταινίας Αμελί (γεν. Βρέστη, 1970)

24 Ιουνίου

- Το 1798 δολοφονείται στο Βελιγράδι ο Έλληνας συγγραφέας, πολιτικός, στοχαστής και επαναστάτης Ρήγας Βελεστινλής - Φεραίος (γεν. Βελεστίνο, 1757)
- Το 1824 ο Φραντς Λιστ διευθύνει στη Βαϊμάρη και παρουσιάζει για πρώτη φορά στο κοινό, την όπερα Alfonso and Estrella D 732 που συνέθεσε ο Φραντς Σούμπερτ το 1822.
- Το 1879 γεννιέται η Ρωσίδα χορεύτρια μπαλέτου Αγριππίνα Βαγκάνοβα, στην Αγία Πετρούπολη (θαν. Αγία Πετρούπολη, 05.11.1951)
- Το 1906 γεννιέται στο Παρίσι ο Γάλλος τσελίστας Πιερ Φουρνιέ (θαν. Γενεύη, 08.01.1986)

25 Ιουνίου

- Το 1767 φεύγει από τη ζωή στο Αμβούργο ο Γερμανός συνθέτης Γκέοργκ Φίλιπ Τέλεμαν (γεν. Μαγδεμβούργο, 24.03.1681).
- Το 1840 στους εορτασμούς της 400ης επετείου της λειτουργίας του τυπογραφείου του Γουτεμβέργιου, ο Μέντελσον παρουσιάζει τη Συμφωνία αρ. 2, Lobegesang στην εκκλησία Thomaskirche στη Λειψία.
- Το 1886 ο διευθυντής της Όπερας του Ρίο ντε Τζανέιρο παραιτείται. Ο 19χρονος τσελίστας Αρτούρο Τοσκανίνι τον αναπληρώνει τελευταία στιγμή και διευθύνει από μνήμης με μεγάλη επιτυχία! Η καριέρα του ως ενός από τους σπουδαιότερους μάεστρους μόλις ξεκινά!
- Το 1897 γεννιέται ο Γερμανός πιανίστας και συνθέτης Χανς Μπάρτ στη Λειψία. Είναι ο εφευρέτης του πιάνου με τρία πληκτρολόγια και πλήκτρα με υποδιαίρεσεις 1/4 του τόνου, το 1929, με την βοήθεια και την ενθάρρυνση επί σειράς ετών του Φερούτσιο Μπουζόνι - που έφυγε όμως από τη ζωή προτού το δει να ολοκληρώνεται (θαν. Φλόριντα 09.12.1956)
- Το 1903 γεννιέται στην Ινδία ο Άγγλος συγγραφέας Τζορτζ Όργουελ (θαν. Λονδίνο, 21.01.1950)

- Το 1910 κάνει πρεμιέρα το Πουλί της Φωτιάς του Στραβίνσκι, από το Ballet Russe του Ντιαγκίλεφ στο Παρίσι.

26 Ιουνίου

- Το 1788 ο Βόλφγκανγκ Αμαντέους Μότσαρτ ολοκληρώνει την Συμφωνία αρ. 39, Κ.543 στη Βιέννη.
- Το 1900 γεννιέται στη Ρωσία η μέτζο σοπράνο Τζένι Τουρέλ (Νταβίντοβιτς) (θαν. Νέα Υόρκη, 23.11.1973)
- Το 1912 η πρεμιέρα της Ένατης Συμφωνίας του Μάλερ, μετά τον θάνατο του συνθέτη, δυστυχώς, από τον Μπρούνο Βάλτερ στη Βιέννη.
- Το 1933 γεννιέται στο Μιλάνο ο Ιταλός μαέστρος Κλαούντιο Αμπάντο (θαν. Μπολόνια, 20.01.2014)
- Το 1950 φεύγει από τη ζωή η Ουκρανή σοπράνο Αντονίνα Νεζντάνοβα, στη Μόσχα (γεν. Οδησσός, 1873)

27 Ιουνίου

- Το 1819 γεννιέται ο Γερμανός δάσκαλος πιάνου και συνθέτης σπουδών Καρλ Άλμπερτ Λέσχhorn στο Βερολίνο (θαν. 04.06.1905, λίγο πριν την ημέρα των γενεθλίων του)
- Το 1859 γεννιέται στο Κεντάκι η Αμερικανίδα συνθέτρια, οργανίστρια και πιανίστρια και μουσικολόγος Μίλντρεντ Τζέιν Χιλ. Έχει μείνει γνωστή ως η συνθέτρια του

τραγουδιού Good Morning to All που αργότερα χρησιμοποιήθηκε ως μελωδία για το Happy Birthday to You, σε στίχους της μικρότερης αδερφής της Πάτι Σμιθ (θαν. 05.06.1916 - επίσης λίγο πριν την ημέρα των γενεθλίων της!)

28 Ιουνίου

- Το 1491 γεννιέται ο Άγγλος μονάρχης, και επίσης συλλέκτης μουσικών οργάνων και ολίγον τι συνθέτης, Ερρίκος ο Η' - έμεινε όμως τελικά γνωστός για την αδυναμία του στο ωραίο φύλο, καθώς κατάφερε να παντρευτεί έξι φορές, σε μια εποχή που δεν υπήρχε το διαζύγιο (θαν. 28.01.1547)
- Το 1831 γεννιέται ο Ούγγρος δεξιότηνης του βιολιού, συνθέτης και μαέστρος και παιδαγωγός Γιόζεφ Γιόακιμ στο Κίτζεε της Αυστρίας (θαν. Βερολίνο, 15.08.1907)
- Το 1841 η πρεμιέρα του μπαλέτου Ζιζέλ (πρωτότυπος τίτλος Giselle ή Les Wilis) του Αντόλφ Αντάμ στο Παρίσι.
- Το 1867 γεννιέται ο Ιταλός συγγραφέας Λουίτζι Πιραντέλο (θαν. Ρώμη, 10.12.1936)
- Τα 75α του γενέθλια γιορτάζει ο Άγγλος πιανίστας Φίλιπ Φόουκ (Philip Fowke)! Γεννήθηκε το 1950.

- Το 1966 παρουσιάζεται για 1η φορά στο κοινό το έργο Ακράτα του Ιάννη Ξενάκη, στην Οξφόρδη της Αγγλίας.

29 Ιουνίου

- Το 1824 ο 13χρονος Φραντς Λιστ κάνει μια συναυλία προς επίδειξη του νέου πιανοφόρτε που εφηύρε ο Σεμπαστιάν Εράρ, στην οδό Ντρούρι Λέιν στο Λονδίνο.
- Το 1888 η πρεμιέρα του έργου Die Feen /Οι Νεράιδες του Ρίχαρντ Βάγκνερ, στο Θέατρο Χόφθεαρ, στο Μόναχο.
- Το 1911 γεννιέται ο Αμερικάνος συνθέτης και μαέστρος Μπέρναρντ Χέρμαν στη Νέα Υόρκη, βραβευμένος με Όσκαρ και γνωστότερος για τη μουσική που συνέθεσε για ταινίες του Χίτσκοκ, αλλά και άλλες πολλές, όπως Πολίτης Κέιν, Ο Ταξιτζής, κλπ. (θαν. Λος Άντζελες, 24.12.1975)
- Το 1934 αρχίζει να εκπέμπει πειραματικά στην Νέα Υόρκη ο πρώτος ραδιοφωνικός σταθμός κλασικής μουσικής W2XR. Αφού απέκτησε την εμπορική άδεια μετονομάστηκε σε WQXR.
- Το 1941 φεύγει από τη ζωή ο Πολωνός πιανίστας, συνθέτης και μετέπειτα πολιτικός και Πρωθυπουργός της Πολωνίας, που

επίσης υπέγραψε τη Συνθήκη των Βερσαλλιών, για τον τερματισμό του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου, Ιγκνάτσι Γιαν Παντερέφσκι, στην Νέα Υόρκη. Τάφηκε αρχικώς στο Εθνικό Κοιμητήριο του Άρλινγκτον στη Βιρτζίνια, αλλά στις 30.06.1992, μία ημέρα και 51 έτη μετά τον θάνατο του, ξανατάφη με τιμές στη Βαρσοβία (γεν. Ουκρανία, 18.11.1860)

- Τα γενέθλια της έχει η Γερμανίδα βιολονίστρια Άνε-Σοφί Μούτερ - γεννήθηκε το 1963, γίνεται δηλαδή 62 ετών!

30 Ιουνίου

- Το 1722 γεννιέται ο Τσέχος συνθέτης Γκέοργκ Άντον Μπέντα, στο Staré Benátky (θαν. Γερμανία 06.11.1795).
- Το 1987 φεύγει από τη ζωή στη Βαρκελώνη ο Ισπανός συνθέτης Φεντερίκο Μομπού (γεν. Βαρκελώνη, 16.04.1893).
- Το 1930 γεννιέται ο Αμερικανός πιανίστας και συνθέτης της τζαζ Άντριου Χιλ, στο Σικάγο (θαν. Τζέρσεϊ, 20.04.2007)).

Εθνικό Θέατρο: Οι Παραστάσεις του Καλοκαιριού

Με βασικό όχημα τη γλώσσα και τις πολλές διαφορετικές πτυχές της, κλασικά αλλά και σύγχρονα έργα, επαναλήψεις επιτυχημένων παραστάσεων, διεθνείς συμπαραγωγές, πολυφωνία, ματιές στο παρελθόν και βλέμμα προσανατολισμένο στο παρόν και το μέλλον θα πορευτεί το Εθνικό Θέατρο τη νέα καλλιτεχνική περίοδο. Η καλλιτεχνική διευθύντρια Αργυρώ Χιώτη, που ανέλαβε πρόσφατα το τιμόνι της πρώτης κρατικής θεατρικής σκηνής της χώρας, έδωσε, χθες βράδυ, στο αίθριο του Κτιρίου Τσίλλερ, το στίγμα του νέου προγραμματισμού παρουσιάζοντας την γενική φιλοσοφία του αλλά και τις βασικές πτυχές του: «Το Εθνικό Θέατρο γίνεται ένας ζωντανός πυρήνας

δημιουργίας, πρωτοπόρων καλλιτεχνικών ζυμώσεων, ουσιαστικής έρευνας και κοινωνικοπολιτικού προβληματισμού. Γίνεται ένα κέντρο που ανοίγεται από την άμεση γειτονιά του και τους ανθρώπους της ως τις διεθνείς τάσεις στις παραστατικές τέχνες και τα κρίσιμα ερωτήματα των καιρών μας. Το Εθνικό Θέατρο συνδέεται και συνδέει. Δημιουργεί ένα ανοιχτό και διαδραστικό δίκτυο. Δίκτυο δημιουργών, θεατών, ιδεών, γλωσσών. Το Εθνικό θέατρο θέτει ερωτήματα, επανεξετάζει την ιστορία του, επανασυστήνει κλασικά έργα, προτείνει έργα δυναμικά, έργα που φέρουν ισχυρό καλλιτεχνικό αποτύπωμα και υψηλή αισθητική πρόταση» επισήμανε.

Αναφερόμενη στους βασικούς άξονες του προγραμματισμού της νέας περιόδου η ίδια εξήγησε πως είναι «ζεύξη της θεωρίας με την πράξη, αλλά και της ιστορίας με το σήμερα, στήριξη της σύγχρονης ελληνικής δραματουργίας, δημιουργία ισότιμων συμπαραγωγών και συμπράξεων με δημιουργούς και θέατρα του εξωτερικού και ενίσχυση του διεθνούς εκτοπίσματος του θεάτρου μέσα από ουσιαστική και συστηματική εξωστρέφεια εμβάθυνση στη σκηνική γλώσσα, τη μέθοδο και τη σκέψη του κάθε δημιουργού, αλλά και στα ερωτήματα που εγείρει το έργο του και πλαisiώση των παραστάσεων με ποικίλες παράλληλες δράσεις και άλλα βραχύχρονα και ευέλικτα καλλιτεχνικά συμβάντα (μικρά θεματικά Φεστιβάλ).

Στον χαιρετισμό του ο υφυπουργός Πολιτισμού Ιάσων Φωτήλας έδωσε έμφαση στην ανεξαρτησία της λειτουργίας του Εθνικού Θεάτρου: «Αυτό που θα μας αποκαλυφθεί σήμερα, είναι προϊόν καλλιτεχνικής δημιουργίας και μόνο. Όπως δεν αναμειχθήκαμε στην επιλογή της καλλιτεχνικής διεύθυνσης, έτσι και δεν

αναμειχθήκαμε — ούτε σκοπεύουμε να αναμειχθούμε — στις καλλιτεχνικές επιλογές. Μπορεί να ακούγεται αυτονόητο, αλλά δεν ήταν πάντα δεδομένο» υπογράμμισε και συμπλήρωσε: «Το Εθνικό Θέατρο είναι δημόσιο. Αυτό σημαίνει ότι ανήκει σε όλους. Άρα πρέπει να αφορά τους

πάντες. Να τολμά, να πειραματίζεται, να αγκαλιάζει, να ανοίγεται.»

Καλοκαιρινές παραγωγές

Η παγκόσμια πρεμιέρα της «Αντιγόνης» του Σοφοκλή, σε σκηνοθεσία του διεθνώς καταξιωμένου Γερμανού Ulrich Rasche, με τη συμμετοχή ενός αξιόλογου θιάσου Ελλήνων ηθοποιών, θα

είναι το φετινό «βαρύ πυροβολικό» που θα κατεβάσει το Εθνικό Θέατρο στο Αρχαίο Θέατρο της Επιδαύρου, στις 27, 28 και 29 Ιουνίου, σε συμπαραγωγή με το Φεστιβάλ Αθηνών Επιδαύρου. Παράλληλα, η εξαιρετική «Ορέστεια» του Αισχύλου, διά χειρός Θεόδωρου Τερζόπουλου, μετά την μεγάλη περσινή επιτυχία θα επιστρέψει στο αργολικό θέατρο, στις 22 και 23 Αυγούστου, για να κλείσει τα φετινά Επιδαύρεια ενώ θα πραγματοποιήσει και περιοδεία σε πόλεις της Ελλάδας και του εξωτερικού ενώ ο «Ιππόλυτος», με τη σκηνοθετική υπογραφή

της Κατερίνας Ευαγγελάτου θα φιλοξενηθεί στο Ηρώδειο, στις 18 και 19 Ιουνίου.

Επαναλήψεις

Περσινές παραστάσεις που έκλεψαν τις εντυπώσεις του κοινού, ενθουσίασαν και συγκίνησαν θα επανέλθουν, από τον Οκτώβριο, στις σκηνές του Εθνικού Θεάτρου για όσους δεν πρόλαβαν να τις απολαύσουν. Ανάμεσά τους ο «Φάουστ» του Γκαίτε, σε σκηνοθεσία Άρη Μπινιάρη που θα ανέβει ξανά στην Κεντρική Σκηνή, «Η Καρυάτιδα!» του Γιώργου Καπουτζίδα που θα φιλοξενηθεί στο Θέατρο Κάππα, οι «Τρεις αδελφές» του Τσέχωφ, σε σκηνοθεσία Μαρίας Μαγκανάρη που θα επιστρέψει στην Πλαγία Σκηνή του Κτηρίου Τσίλλερ αλλά και οι «Περιπέτειες της Αλίκης στη Χώρα των Θαυμάτων» της Παιδικής Σκηνής που θα μετακομίσει στο Ολύμπια Μουσικό Θέατρο «Μαρία Κάλλας» μιας και το «ΡΕΞ» θα παραμείνει κλειστό λόγω ανακαίνισης.

Το Εθνικό Θέατρο θα «συνομιλήσει» και τη νέα καλλιτεχνική περίοδο με το διεθνές θεατρικό γίγνεσθαι μέσα από

συμπαγωγές και συνεργασίες με ξένους καλλιτέχνες.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η πρωτοποριακή παράσταση - συμπαγωγή με το Royal Court Theatre του Λονδίνου «COW|DEER» των Katie Mitchell, Nina Segal και Melanie Wilson, που θα ανέβει τον Νοέμβριο στη Νέα Σκηνή «Νίκος Κούρκουλος» του Κτηρίου Τσίλλερ. Πρόκειται για μια ρηξικέλευθη παράσταση - εμπειρία, χωρίς λόγια, μόνο με ήχο, που ζωντανεύει τις φωνές των ζώων.

Στο ίδιο αυτό διεθνές πλαίσιο εντάσσεται και η παρουσίαση, τον Δεκέμβριο, στην Κεντρική Σκηνή του Κτηρίου Τσίλλερ, του κορυφαίου έργου της

θρυλικής χορογράφου Πίνα Μπάους «KONTAKTHOF» το οποίο επιστρέφει στην Ελλάδα 37 ολόκληρα χρόνια μετά την παρθενική παρουσιάσή του το 1988 στο Ηρώδειο. Η Josephine Ann Endicott, μέλος του αρχικού θιάσου, μαζί με συνεργασία με τους Scott Jennings, Anne Martin και Δάφνι Κόκκινο, διευθυντές προβών από το Pina Bausch Foundation, έχουν αναλάβει τη σκηνική αναβίωση ενώ θα συμμετάσχουν επαγγελματίες Έλληνες ερμηνευτές..

Νέα Καλλιτεχνική Επιτροπή της Δημοτικής

Πινακοθήκης Καρδίτσας

Μέσα στη Μεγάλη Εβδομάδα, το Δημοτικό Συμβούλιο Καρδίτσας προχώρησε στον ορισμό του νέου σώματος της Καλλιτεχνικής Επιτροπής της Δημοτικής Πινακοθήκης Καρδίτσας (ΔΠΚ), που σύμφωνα με το Καταστατικό Λειτουργίας της ΔΠΚ έχει ως έργο την υποστήριξη της λειτουργίας της ως γνωμοδοτικό όργανο. Στις 3 Μαΐου τα μέλη της Καλλιτεχνικής Επιτροπής είχαν την 1η τους συνάντηση όπου έγινε η συγκρότηση της ομάδας σε σώμα που επέλεξε ομόφωνα ως Πρόεδρο τον κ. Μάνο Στεφανίδη, Ιστορικό Τέχνης - Ομότιμο Καθηγητή του

ΕΚΠΑ με πολύ μεγάλη επαγγελματική, ερευνητική, διδακτική και συγγραφική εργασία.

Ως Μέλη συμμετέχουν στην επιτροπή οι:

- κ. Γιάννης Αντωνόπουλος, εικαστικός καλλιτέχνης, με πλούσιο καλλιτεχνικό έργο και μεγάλη εκθεσιακή δραστηριότητα. Είναι μέλος του Ε.Ε.Τ.Ε. Υπήρξε και στο παρελθόν μέλος της Καλλιτεχνικής Επιτροπής της ΔΠΚ., κατάγεται από την Καρδίτσα, ζει και εργάζεται στην Αθήνα.
- κ. Άκης (Δημήτρης) Κοτρώτσιος,

οδοντίατρος, ζωγράφος και ένα από τα ιδρυτικά μέλη του Εικαστικού Ομίλου Καρδίτσας. Είναι μέλος του ΕΕΤΕ. Ζει και εργάζεται στην Καρδίτσα. Παράλληλα ασχολείται με τη μουσική και τη χορωδιακή τέχνη.

- κ. Στέργιος
Στάμος,
εικαστικός
καλλιτέχνης
και
απόφοιτος
Παιδαγωγικής
Ακαδημίας. Έχει
διδάξει στη δευτεροβάθμια
εκπαίδευση και στα καλλιτεχνικά
εργαστήρια των Δήμων Τρικκαίων
και Καρδίτσας (1998). Είναι μέλος του
ΕΕΤΕ. Ήταν και στο παρελθόν μέλος
της Καλλιτεχνικής Επιτροπής της
ΔΠΚ. Ζει και εργάζεται στα Τρίκαλα.

Στην συνάντηση αυτή ο Αντιδήμαρχος Παιδείας, Πολιτισμού & Τουρισμού Καρδίτσας κ. Στέφανος Θεολόγης υποδέχθηκε τα μέλη της καινούριας Καλλιτεχνικής Επιτροπής και τα ευχαρίστησε για την αποδοχή της συμμετοχής τους στην ομάδα. Η επιστημονική και καλλιτεχνική συγκρότηση των μελών συνιστούν ένα πλαίσιο εμπιστοσύνης, επεσήμανε ο αντιδήμαρχος

και δεσμεύτηκε ότι θα συμβάλει ώστε με κάθε τρόπο να υπηρετήσουν όλοι μαζί την καλύτερη λειτουργία της ΔΠΚ. Στην πορεία της συνάντησής τους τα μέλη της Καλλιτεχνικής Επιτροπής συζήτησαν για τον προσανατολισμό και τους στόχους του

συγκεκριμένου
οργάνου. Εξέφρασαν
την κοινή επιθυμία
τους να βοηθήσουν
με κάθε τρόπο στην
καλύτερη
λειτουργία της

ΔΠΚ. Εκτός από την εξέταση

προτάσεων που υποβάλλονται, συμφώνησαν να συνεισφέρουν και ίδιοι και με δικές τους προτάσεις ώστε σταδιακά να καταρτιστεί ένας μακροχρόνιος προγραμματισμός με βάση τις δυνατότητες του σχετικού προϋπολογισμού για εκθέσεις και εκδηλώσεις. Προχώρησαν στην εξέταση συγκεκριμένων αιτημάτων για πραγματοποίηση εκθέσεων και δωρεών έργων τέχνης που είχαν ήδη υποβληθεί και ήταν σε εκκρεμότητα. Υιοθέτησαν πλήρως την πραγματοποίηση της κοινής έκθεσης των Ρουμπίνας Σαρελάκου και Κυριάκου Ρόκου που είχε αποφασιστεί στο παρελθόν. Πραγματοποίησαν αυτοψία σε όλους τους χώρους της ΔΠΚ, όπου διαπίστωσαν με ανησυχία χρόνια προβλήματα, κυρίως

στεγάνωσης στο υπόγειο και στην οροφή του κτιρίου. Μια δυσάρεστη και απολύτως επισφαλή συνθήκη που η επιτακτική αντιμετώπισή της κρίνεται ως θεμελιώδης προϋπόθεση για τη λειτουργία της ΔΠΚ: την προστασία και την ανάδειξη της εικαστικής συλλογής και ταυτόχρονα την ανάπτυξη της εκθεσιακής, συλλεκτικής και παιδαγωγικής δραστηριότητάς της. Δεσμεύτηκαν ότι θα δουλέψουν και οι ίδιοι για την εξυπηρέτηση αυτού του στόχου. Για

τα επόμενα δύο χρόνια η Καλλιτεχνική Επιτροπή θα υπηρετήσει με τις επιλογές της τη διαμόρφωση της εκθεσιακής και συλλεκτικής φυσιογνωμίας της ΔΠΚ. Το Δημοτικό Συμβούλιο Καρδίτσας θα λαμβάνει τις σχετικές αποφάσεις, ενώ το προσωπικό της ΔΠΚ θα εξυπηρετεί την επικοινωνία ανάμεσα στα δύο όργανα και θα εργάζεται για την υλοποίηση των αποφάσεων.

Στην κορύφωση της επετειακής χρονιάς του, το Διεθνές Φεστιβάλ Χορού Καλαμάτας υποδέχεται το κοινό του για 31η φορά, τιμώντας τρεις δεκαετίες συνεχούς παρουσίας και καλλιτεχνικής πρωτοπορίας. Με νέα καλλιτεχνική διεύθυνση και ένα πρόγραμμα που συνδυάζει το παρελθόν με το μέλλον, ο φετινός θεσμός επιβεβαιώνει τον ρόλο του ως σημαντικό σημείο συνάντησης του σύγχρονου χορού στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Το καλλιτεχνικό πρόγραμμα του Φεστιβάλ θα πραγματοποιηθεί φέτος από τις 18 έως

31ο Διεθνές Φεστιβάλ

Χορού Καλαμάτας: Ανοίγει η Αυλαία τον Ιούλιο

τις 27 Ιουλίου, και περιλαμβάνει 20 συνολικά χορογραφικά έργα από την Ελλάδα και από το εξωτερικό: Γερμανία, Ιταλία, Γαλλία, Βέλγιο, Νορβηγία, Πορτογαλία, Μ. Βρετανία, Λίβανος, Ελβετία. Σημαντικό είναι το γεγονός ότι το πολυσύνθετο πρόγραμμα του φεστιβάλ ενεργοποιεί ολόκληρη την πόλη της Καλαμάτας και την Περιφέρεια Πελοποννήσου. Η νέα καλλιτεχνική διευθύντρια, Τζένη Αργυρίου, στην πρώτη της χρονιά στο τιμόνι του Φεστιβάλ, θέτει έναν σαφή προσανατολισμό: την ανάγκη ενός δυναμικού επαναπροσδιορισμού του ρόλου του χορού σήμερα, σε μια εποχή κοινωνικών ανακατατάξεων, τεχνολογικής

επιτάχυνσης και παγκόσμιας αστάθειας. Όπως δήλωσε: "Το φεστιβάλ πρέπει να συνομιλεί με τις αγωνίες της εποχής και να δίνει χώρο σε έργα που με ευαισθησία και τόλμη συνδέουν την τέχνη με τον άνθρωπο, το σώμα με την κοινωνία, την παράδοση με το παρόν" .

Με βασικό άξονα την ενεργοποίηση του Διεθνούς Κέντρου Χορού Καλαμάτας και τη λειτουργία του Μεγάρου Χορού όλο τον χρόνο, το φετινό πρόγραμμα

πλαισιώνεται από αναθέσεις νέων έργων, συμμετοχικές δράσεις στην πόλη, προβολή του ιστορικού αρχείου του Φεστιβάλ, καθώς και σημαντικές συνεργασίες με εθνικούς και διεθνείς φορείς-ανάμεσά τους η Εθνική Λυρική Σκηνή, η Στέγη Ιδρύματος Ωνάση, το Γαλλικό Ινστιτούτο και η Κρατική Σχολή Ορχηστρικής Τέχνης. Η συνεργασία με τη Λυρική, μάλιστα, εγκαινιάζει έναν ευρύτερο κύκλο στρατηγικής συμπαραγωγής που θα αναπτυχθεί τα επόμενα χρόνια.

Το φετινό φεστιβάλ είναι ένα πανόραμα σύγχρονης χορογραφικής δημιουργίας, με έργα που αναδεικνύουν τη μοναδικότητα της προσωπικής γραφής των καλλιτεχνών και δημιουργούν μια βαθιά, συχνά ποιητική, σύνδεση με την ανθρώπινη εμπειρία. Η θεματική ποικιλομορφία, η διακαλλιτεχνική

προσέγγιση και η παρουσία ελληνικών και διεθνών σχημάτων συνθέτουν ένα πυκνό και εμπνευσμένο πρόγραμμα που προσκαλεί το κοινό να παρατηρήσει, να βιώσει και να συν-κινηθεί.

Όπως τόνισε η Καλλιτεχνική Διευθύντρια:

"Ο χορός δεν είναι απλώς τέχνη του

σώματος, αλλά μέσο σύνδεσης,

ενσυναίσθησης και

επαναπροσδιορισμού

του εαυτού. Στον

πυρήνα του φεστιβάλ

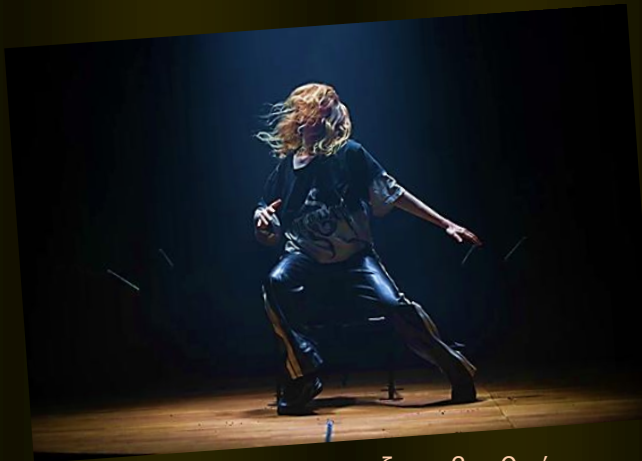
είναι η επιθυμία να

ξαναβρούμε τον εαυτό

μας και να

ξαναβρεθούμε με τους άλλους" . Με νέο λογότυπο και εικαστική ταυτότητα που κυριαρχείται από το πορτοκαλί, εμπνευσμένη από τη ζωντάνια της κίνησης και το φως του ελληνικού καλοκαιριού, το 31ο Διεθνές Φεστιβάλ Χορού Καλαμάτας δεν είναι μόνο ένας σταθμός στην ιστορία του θεσμού-είναι η εκκίνηση ενός νέου, δημιουργικού κεφαλαίου για την τέχνη του χορού στην Ελλάδα.

Το φετινό φεστιβάλ αφιερώνει τη διοργάνωση στους Έλληνες δημιουργούς, τονίζοντας τη δυναμική τους παρουσία στη διεθνή σκηνή. Παράλληλα, με το βλέμμα στραμμένο στη διάρκεια, τη συλλογικότητα και τη διαγενεακή ανταλλαγή, το Φεστιβάλ γίνεται ένα ζωντανό τοπίο που κινείται, συνομιλεί και εμπνέει. Το 31ο Διεθνές Φεστιβάλ Χορού Καλαμάτας ξεδιπλώνεται

φέτος με ένα πλούσιο και πολυσύνθετο πρόγραμμα που ενεργοποιεί ολόκληρη την πόλη και την Περιφέρεια Πελοποννήσου. Με 12 παραστάσεις στο Μέγαρο Χορού Καλαμάτας (5 στην Κεντρική Σκηνή, 6 στην Εναλλακτική και 1 στο Φουαγιέ), 6 υπαίθριες παραστάσεις στην Καλαμάτα, 8 παρουσιάσεις σε πόλεις της Περιφέρειας, 1 επετειακή έκθεση και 2 νέες θεματικές ενότητες, το φεστιβάλ φέτος γίνεται ο χάρτης μιας ζωντανής διαδρομής τέχνης, συνάντησης και έμπνευσης. Οι νέες ενότητες και οι παράλληλες δράσεις είναι το "Dancing on Screen", που εξερευνά τη σχέση χορού και κινούμενης εικόνας.

Στις "Συναντήσεις εκτός Σκηνής" θα γίνει δημόσια συζήτηση για την ηλικία στην τέχνη και στην κοινωνία και στην "Επετειακή Έκθεση" θα δούμε μια περιοδική αναδρομή στην ιστορία και εξέλιξη του Φεστιβάλ Χορού Καλαμάτας. Στο πλαίσιο της επετειακής περιοδικής έκθεσης "Καλαμάτα, η Πόλη του Χορού" στο χώρο του Φουαγιέ του Μεγάλου Χορού θα προβάλλεται το εμβληματικό έργο "Μνημείο" του Δημήτρη Παπαϊωάννου, το οποίο ανασύρεται από το αρχείο του Διεθνούς Κέντρου Χορού Καλαμάτας. Ένα σόλο αφιερωμένο στη Nelly's, τη

φωτογράφο που απαθανάτισε τις απαρχές του εξπρεσιονιστικού χορού.

Πρόκειται για το μοναδικό σόλο που έχει δημιουργήσει έως τώρα ο Δημήτρης Παπαϊωάννου. Ερμηνεύει η Κατερίνα Παπαγεωργίου – Kat Válastur, ενώ τη σκηνοθεσία του βίντεο υπογράφει ο Τάκης Χατζόπουλος.

Παράλληλα το αρχείο του Φεστιβάλ αποτελεί πηγή έμπνευσης για δημιουργίες νέων έργων, εικαστικών εκθέσεων,

οπτικοακουστικών εγκαταστάσεων, video art, κ.ά. Στο Reimagine, η Λίλα Σωτηρίου δημιουργεί ένα νέο έργο σε μουσική του Σταύρου Γασπαράτου, ένα βίντεο εμπνευσμένο από το αρχείο του Διεθνούς Φεστιβάλ Χορού Καλαμάτας, με φωτογραφίες και δημοσιεύσεις από την ιστορία του θεσμού. Οι δράσεις φιλοξενούνται σε πολυάριθμους χώρους: το Μέγαρο Χορού Καλαμάτας, το Αμφιθέατρο Κάστρου, η Κεντρική Πλατεία, το Δημοτικό Πάρκο Σιδηροδρόμων, το Λιμάνι, αλλά και το Δημοτικό Στάδιο, η Costa Navarino και άλλοι δημόσιοι χώροι εντός και εκτός πόλης. Το πρόγραμμα "Χορός σε Πόλεις της Περιφέρειας" επεκτείνει τη δυναμική του Φεστιβάλ σε όλη την Πελοπόννησο, ενισχύοντας την εξωστρέφεια και την προσβασιμότητα του σύγχρονου χορού..

Ευρωπαϊκή Διάκριση για

το Μουσείο Μαρία Κάλλας του Δήμου Αθηναίων

Special Commendation (Ειδική Μνεία) — μία σημαντική ευρωπαϊκή διάκριση, έλαβε το Μουσείο Μαρία Κάλλας του Δήμου Αθηναίων από την κριτική επιτροπή των European Museum of the Year Awards 2025. Η ανακοίνωση πραγματοποιήθηκε στην τελετή απονομής των βραβείων EMYA, που φέτος φιλοξενήθηκε από το Sybir Memorial Museum στο Białystok της Πολωνίας. Ειδικοί έπαινοι αποδίδονται σε μουσεία που έχουν αναπτύξει νέες και καινοτόμες προσεγγίσεις, από τις οποίες μπορούν να αντλήσουν έμπνευση και άλλα ευρωπαϊκά μουσεία.

Ο Δήμαρχος Αθηναίων, Χάρης Δούκας, τόνισε: «Η ειδική μνεία στο Μουσείο Μαρία Κάλλας από τα European Museum of the Year Awards 2025 αποτελεί μία εξαιρετική αναγνώριση για την Αθήνα και το Μουσείο, που πλέον αναγνωρίζεται σε ευρωπαϊκό επίπεδο για τον σύγχρονο, καινοτόμο και διαδραστικό χαρακτήρα του. Η συγκεκριμένη διάκριση που ενισχύει το όραμά μας να αποτελέσει ένα μουσείο με διεθνή προσανατολισμό, που τιμά τη μνήμη και την καλλιτεχνική κληρονομιά της Μαρίας Κάλλας με τρόπο ζωντανό,

βιωματικό και προσβάσιμο σε όλους. Μια σημαντική επιπλέον αναγνώριση είναι και οι 49.000 επισκέπτες που μας τίμησαν από τον Ιανουάριο 2024 μέχρι και τον Μάιο 2025. Θερμά συγχαρητήρια στην ομάδα της Τεχνόπολης, στους ανθρώπους του Μουσείου, στους συνεργάτες και επιστήμονες που εργάστηκαν με αφοσίωση για να συνδυάσουν την καινοτομία με τη μνήμη».

Ο Κωστής Παπαϊωάννου, Πρόεδρος της Τεχνόπολης Δήμου Αθηναίων, φορέα διαχείρισης του Μουσείου, δήλωσε: «Η ειδική αυτή μνεία για το Μουσείο Μαρία Κάλλας αποτελεί μια σημαντική αναγνώριση για ένα δημοτικό μουσείο που, με επίκεντρο την καρδιά της Αθήνας, καταφέρνει να συνδυάζει τη μοναδικότητα της προσωπικότητας της Κάλλας με σύγχρονες μουσειακές πρακτικές. Με εκπαιδευτικό χαρακτήρα, με ποικιλία καλλιτεχνικών δράσεων και έμφαση στη συμπερίληψη και την προσβασιμότητα για όλους, το μουσείο αυτό εμπλουτίζει το

πολιτιστικό τοπίο της πόλης μας και επιβεβαιώνει τον ρόλο της Τεχνόπολης ως φορέα που επενδύει στη δυναμική και την εξωστρέφεια του πολιτισμού». Η Μαρία Φλώρου, Υπεύθυνη του Τομέα Μουσείων (Μουσείο Μαρία Κάλλας & Βιομηχανικό Μουσείο Φωταερίου) Τεχνόπολης του Δήμου Αθηναίων, επεσήμανε: «Η συμμετοχή μας σε αυτή την διοργάνωση τις τελευταίες μέρες μας ενέπνευσε με νέες ιδέες, ενισχύοντας την επίγνωση πως και άλλα σύγχρονα μουσεία δημιουργούν καθημερινά τις καλύτερες προϋποθέσεις για να μείνουν πιστά στους στόχους, στις αξίες τους και κυρίως να σέβονται το κοινό τους. Αυτό μας κάνει πιο δυνατούς να συνεχίζουμε το έργο μας με επιμονή και επαγγελματική ακεραιότητα».

Η αναφορά στο Μουσείο κατά τη διάρκεια της τελετής ήταν η εξής: «Η έκτη ειδική

μνεία απονέμεται σε ένα μουσείο του οποίου η καινοτόμα σκηνογραφία αποτυπώνει με ζωντάνια και δεξιοτεχνία τη θεατρικότητα και την ερμηνευτική διάσταση που όρισαν την καριέρα και την καλλιτεχνική έκφραση μιας παγκοσμίου φήμης τραγουδίστριας. Οι επισκέπτες βυθίζονται στον κόσμο της υψιφώνου μέσα από κείμενα, αντικείμενα, βίντεο και σπάνια ηχητικά αποσπάσματα, καθώς ξεδιπλώνεται η ζωή και η πορεία της Μαρίας Κάλλας». Συνολικά συμμετείχαν 41 υποψήφια μουσεία στα ΕΜΥΑ 2025 και Ειδική Μνεία απέσπασαν επτά. Το καθένα, με τη δική του ταυτότητα, αποδεικνύει την ικανότητα των μουσείων να καινοτομούν, να ενώνουν κοινότητες και να εμπνέουν με σύγχρονους τρόπους αφήγησης και συμμετοχής..

ΠΟΙΟΣ ΕΙΜΑΙ ;
ΟΜΑΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΕΧΝΗΣ

14 - 21 ΙΟΥΝΙΟΥ 2025
ΙΩΣΗΦΟΓΛΕΙΟ - ΝΕΑ ΣΜΥΡΝΗ

Συμμετέχοντες καλλιτέχνες:
ΕΛΕΝΗ ΑΣΠΡΟΠΛΑΝΗ
ΑΝΘΗ ΖΑΧΟΥ
ΜΑΡΙΑ ΚΟΡΟΜΠΛΗ
ΔΗΜΗΤΡΑ ΚΟΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΜΠΑΡΜΠΑΡΗ
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΟΣΧΟΒΗΣ
ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ
ΣΤΑΥΡΟΣ ΠΑΝΕΡΑΣ
ΞΑΝΘΗ ΣΚΑΡΛΑ
ΜΥΡΙΩ ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΥ

curator + concept designer:
ΤΖΕΝΝΥ ΤΣΟΥΜΠΡΗ

totaltower.com

Η ΠΡΟΣΕΛΥΣΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ
ΕΠΙΤΡΕΠΕΤΑΙ ΑΥΣΗΤΡΑ ΑΠΟ ΤΙΣ 19.00 - 20.00
Είσοδος από την οδό Νικ. Πλαστήρα και Ιωσηφόγλου
(πίσω πύλη Ιδρύματος)

Ώρες λειτουργίας έκθεας: 19.30 - 22.30

ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗ

Πρόσκληση

«Ποιος είμαι» Ένα ερώτημα-μυστήριο.
Μια έκθεση για την ταυτότητα, το θάρρος, την επιλογή και τις συνέπειες. Ένα ταξίδι στην ανθρώπινη συμπεριφορά, εκεί που οι απαντήσεις δεν είναι ποτέ εύκολες.
Μέσα από ψηφιακή, χειρωνακική, in situ εγκαταστάσεις, έργα και βίντεο εγκαταστάσεις, καλλιτέχνες από διαφορετικά backgrounds συνθέτουν ένα τοπίο ενδοσκόπησης και έντασης.
Η στήριξη: καλλιτεχνική.
Το περιεχόμενο: ταξιδιάρη.
Το ζητούμενο: ποιος πραγματικά είσαι;
Δεν είναι απλή τέχνη. Είναι καθαρή ψυχή. Εσύ;

Παράλληλα με την έκθεση θα πραγματοποιηθούν:
Σάββατο 14 Ιουνίου (την ημέρα των εγκαίνιων)
Η μοναδική Σαββατιάτικη θεατρική δράση των Μουσείων Καλλιτεχνία, θεάτρου Στάθης, Βίκτωρα Μπαλάλη.
Τετάρτη 19 Ιουνίου
Ο συνδυασμός του παραδοξολογικού των Απέναντων Λεωνίδας Κουφροπούλου, θα συνομιλήσει με το κοινό.
Το Σάββατο 21 Ιουνίου (αυτεπείτα μέρα της έκθεας)
Ο Γιώργος Βασιλάκης, έγκριτος Εκπαιδευτής και Δημοσίως Σχολάστης της Α.Ε.Μ.Π. (Αίθρα Ελλήνων Μουσικητών) θα συνομιλήσει με το κοινό.

Η ομαδική έκθεση τέχνης «Ποιος είμαι», σε επιμέλεια και σχεδιασμό της Τζέννυ Τσουμπρή, φιλοξενείται στο Ιωσηφόγλειο της Νέας Σμύρνης από τις 14 έως τις 21 Ιουνίου 2025. Πρόκειται για

«Ποιος Είμαι;» Μια

**εικαστική πρό(σ)κληση για όσους
τολμούν να κοιτάξουν μέσα τους,
στο Ιωσηφόγλειο Νέας Σμύρνης**

μια εμπειρία που υπερβαίνει την αφήγηση – αγγίζει το βίωμα. Το ερώτημα του τίτλου δεν είναι ρητορικό. Είναι πρόκληση και αποδοχή. Μια εξερεύνηση της ταυτότητας, του θάρρους, των επιλογών και των συνεπειών τους. Καλλιτέχνες από

διαφορετικά καλλιτεχνικά και βιωματικά υπόβαθρα παρουσιάζουν έργα γλυπτικής, ζωγραφικής, in situ εγκαταστάσεων, όπερας και βίντεο εγκαταστάσεων, συγκροτώντας ένα τοπίο σιωπηλής έντασης και εκφραστικού παλμού. Η ατμόσφαιρα είναι απογυμνωμένη και πολυεπίπεδη. Το περιεχόμενο –απρόβλεπτο και τολμηρό. Η τέχνη εδώ γίνεται κάτοπτρο: ποιος πραγματικά είσαι όταν σε κοιτάς χωρίς φίλτρα;

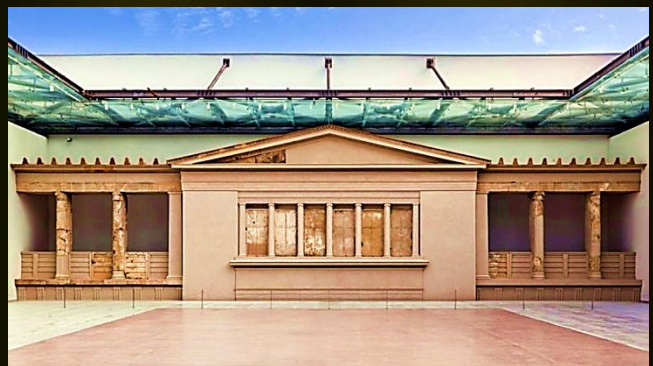
Χώρος: Ιωσηφόλειο, Νέα Σμύρνη / Ώρες λειτουργίας: 19:30 – 22:30. Προσέλευση κοινού: Αυστηρά από 19:00 έως 20:00 μέσω

Υπουργείο Πολιτισμού: Τα 26

νέα και ανακαινισμένα Μουσεία που παραδόθηκαν στο κοινό – Ακόμα 28 στη λίστα για αλλαγές

Με νέες υπηρεσίες, αλλά και εμπειρίες ξενάγησης έχουν αποδοθεί από το υπουργείο Πολιτισμού στο κοινό, από το 2019 μέχρι σήμερα, 26 νέα ή πλήρως ανακαινισμένα Μουσεία σε όλη τη χώρα. Με τον τρόπο αυτό το μουσειακό τοπίο στην Ελλάδα αλλάζει ριζικά: από την Εθνική Πινακοθήκη και το Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης στην Αθήνα, το Αρχαιολογικό Μουσείο Χαλκίδας στην Αρέθουσα, το Διαχρονικό Μουσείο της Τήλου, το Αρχαιολογικό

της πίσω πύλης (Νικ. Πλαστήρα & Ιωσηφόγλου). Είσοδος: Ελεύθερη, Παράλληλες δράσεις: Τετάρτη 18 Ιουνίου: Συνομιλία με τον Λεωνίδα Κουρσούμη, συνδημιουργό του Βιβλιοπωλείου των Αστέγων. Σάββατο 21 Ιουνίου: Παρέμβαση του Γιώργου Βασιλάκη, εφόρου Εκπαίδευσης & Δημοσίων Σχέσεων της ΛΕΜΟΤ. Το Σάββατο 14 Ιουνίου, στα εγκαίνια της εικαστικής έκθεσης «Ποιος είμαι», η διακεκριμένη μονωδός και μέλος της Γ.Σ. του Φίλωνα, Σοφία Θεοδώρου θα ερμηνεύσει έργα των Μανώλη Καλομοίρη, Θεόδωρου Σπάθη και Βίκτωρα Μπαλαλά.

Μουσείο στον Πολύγυρο και το Μουσείο του Σπηλαίου των Πετραλώνων στη Χαλκιδική, ως το Πολυκεντρικό Μουσείο στις Αιγές, τα Αρχαιολογικά Μουσεία στην Αλεξανδρούπολη και τη Σαμοθράκη, τα Μουσεία του Αγίου Νικολάου, των Χανίων και της Μεσαράς στην Κρήτη, το Αρχαιολογικό Μουσείο της Δήλου και την Αρχαιολογική Συλλογή της Σάμης στην Κεφαλονιά. Όπως τόνιζαν στελέχη του ΥΠΠΟ «ιδρύουμε μουσεία που απευθύνονται στο νου και στην ψυχή».

Μουσεία ανοιχτά, προσβάσιμα, ελκυστικά και συμπεριληπτικά». Δεδομένου ότι στον σύγχρονο κόσμο, τα Μουσεία επιτελούν έναν σύνθετο και απαιτητικό κοινωνικό ρόλο, για να ανταποκριθούν, πρέπει να διατηρούν ισχυρά αντανakλαστικά και να εξελίσσονται μαζί με την κοινωνία, ανταποκρινόμενα στις ανάγκες της.

Η επιδραστικότητά τους εξαρτάται από την ένταξή τους στην καθημερινή ζωή και τον δημόσιο διάλογο, σημείωναν στελέχη του ΥΠΠΟ που ασχολούνται με τις μουσειακές υποδομές: Αυτές πρέπει να εκπαιδεύουν και να εμπνέουν. Να μεταδίδουν γνώση, αλλά και να γεννούν συναίσθημα και ενσυναίσθηση. Παράλληλα, πρέπει να διασφαλίζουν τη λειτουργική αποτελεσματικότητα και βιωσιμότητά τους, συνδυάζοντας προσαρμοστικότητα και ανθεκτικότητα. Η οικονομική, λειτουργική και επιχειρησιακή βιωσιμότητα, αυτοτέλεια και αειφορία των Μουσείων και ο αντίκτυπός τους στην κοινωνία, βρίσκονται σε άμεση συνάρτηση με το πόσο γρήγορα και αποτελεσματικά μπορούν να σχεδιάσουν και να εφαρμόσουν νέες στρατηγικές.

Προκειμένου να ανταποκριθεί το Υπουργείο Πολιτισμού στις σύγχρονες απαιτήσεις, το 2020, εισήγαγε στις διαδικασίες του το «Ελληνικό Σύστημα Αναγνώρισης και Πιστοποίησης Μουσείων» και δημιούργησε το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Αναγνώρισης και Πιστοποίησης των Ελληνικών Μουσείων. Πρόκειται για μια

σημαντική μεταρρύθμιση, μία διαδικασία καθολικής αυτοαξιολόγησης, πρότυπο σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Σήμερα,

είναι σε εξέλιξη έργα για την ίδρυση και επανέκθεση επιπλέον 28 Μουσείων, με σταδιακές παραδόσεις από τη φετινή χρονιά ως το 2028. Από το Εθνικό Μουσείο Εναλίων Αρχαιοτήτων στον Πειραιά, το Παλιό Μουσείο της Ακρόπολης, το Μουσείο των ευρημάτων του Μετρό και το Μουσείο Προσφυγικού Ελληνισμού στο π. Στρατόπεδο Παύλου Μελά στη Θεσσαλονίκη, και τα τρία Μουσεία στο π. βασιλικό κτήμα στο Τατόι, τα Αρχαιολογικά Μουσεία στη Χίο και το Αργος, τα Μουσεία στη Χάλκη και στο Αγαθονήσι, που αποδίδονται στην κοινωνία το 2026, ως τα Αρχαιολογικά Μουσεία στα Τρίκαλα, στο Αργοστόλι, στη Σπάρτη, στην Κομοτηνή, στη Νάξο, στη Χώρα της Μεσσηνίας, στις Αποθήκες Παπαπέτρου στο Αγρίνιο, και στο Μουσείο της Μικρής Δοξιάρας Ζώνης στον Έβρο.

Ο Ιούνιος στο Μουσείο Αλέκος Φασιανός είναι γεμάτος νότες και δημιουργία

Το Μουσείο Αλέκος Φασιανός, γιορτάζει την έναρξη του καλοκαιριού νέα έκθεση σύγχρονης τέχνης, την επίσημη λειτουργία του ατελιέ στην Κέα με ξεναγήσεις και πολλή μουσική. Την Τρίτη 10 Ιουνίου εγκαινιάζεται το Contemporary Intervention Program, με την έκθεση: «Πάνος Προφήτης: Το Φτερούγισμα της Γραμμής – Διάλογος με τον Αλέκο Φασιανό». Μια εικαστική συνομιλία δύο γενεών μέσα από τη γραμμή, το φως και την κίνηση. Με αφορμή την Παγκόσμια

Ημέρα Μουσικής, το Μουσείο υποδέχεται στις 21 Ιουνίου με γενική είσοδο 5 ευρώ και πολλές δράσεις! Όλος ο Ιούνιος γεμίζει νότες και δημιουργία: μουσικές δράσεις, εκφραστικές δραστηριότητες, θεματικές ξεναγήσεις για το κοινό, yoga, κυνήγι θησαυρού και εκπαιδευτικά προγράμματά σας προσκαλούν να ζήσουμε μαζί την τέχνη, με ρυθμό, φαντασία και συμμετοχή.

Φυσικά, όπως κάθε χρόνο το καλοκαίρι ξεκινά με το επίσημο άνοιγμα του ατελιέ-κατοικία του Αλέκου Φασιανού στην Κέα,

Κυκλάδες, στις 5 Ιουνίου. Το ατελιέ και κατοικία του Αλέκου Φασιανού στην Κέα, ανοίγει τις πόρτες του στο κοινό από τις 5 Ιουνίου έως τις 14 Σεπτεμβρίου, 2025. Το ατελιέ-κατοικία του Αλέκου Φασιανού βρίσκεται στη Χώρα της Κέας, Ιουλίδα.

Πρόκειται για ένα σπίτι τυπικής κυκλαδίτικης αρχιτεκτονικής με θέα στο Αιγαίο βασισμένο στη λιτότητα και την καθαρότητα των μορφών. Επικρατεί ο λευκός ασβέστης σε ένα όμορφο διάλογο με το χρώμα ώχρα και την πέτρα.

Ο Φασιανός ανακάλυψε την Κέα την άνοιξη του 1967 καθώς του ζητήθηκε να συνοδέψει μια οικογενειακή φίλη να εκπληρώσει ένα τάμα. Τον ξάφνιασε η ομορφιά του νησιού με τις αναπάντεχες και μυστικές παραλίες, τις κοιλάδες και τα πηγάδια και την διατηρημένη αρχιτεκτονικά Χώρα. Άρχισε να επισκέπτεται το νησί τακτικά καθώς ήταν

πολύ κοντά στην Αθήνα και έτσι ήρθε σε επαφή με τους κατοίκους του νησιού που τον αγκάλιασαν και τον βοήθησαν να εξερευνήσει τον αρχαιολογικό πλούτο του. Η Κέα έχει αυτάρκεια στην κτηνοτροφία, στην αλιεία και στην καλλιέργεια και έτσι ο

Φασιανός αποφάσισε να αγοράσει μια κατοικία για να μένει και να δημιουργεί εκεί τους καλοκαιρινούς μήνες. Εδώ φιλοξένησε φίλους καλλιτέχνες όπως τον Louis Aragon, τον Γιάννη Τσαρούχη, τη Niki de Saint Phalle, τον Jean Tinguely, τον Νίκο

Στεφάνου και πολλούς άλλους. Το ατελιέ είναι γεμάτο με ιδιόχειρα προσωπικά αντικείμενα, παιχνίδια, κεραμικά, γλυπτά που δημιούργησε με τα πιο απλά υλικά. Όταν ο επισκέπτης μπει στον χώρο συναντάει το προσωπικό στίγμα του καλλιτέχνη σε κάθε γωνία του ατελιέ, από τα μεταλλικά κάγκελα, τα πόμολα στις πόρτες, μέχρι και τα επιζωγραφισμένα έπιπλα. Ο χώρος έχει ιδιαίτερη σημασία για την βαθύτερη κατανόηση του έργου, της αισθητικής και του τρόπου ζωής του καλλιτέχνη. Στο πλαίσιο της λειτουργίας του ατελιέ, προγραμματίζονται εκπαιδευτικά προγράμματα, εργαστήρια ενηλίκων, κοινωνικά προγράμματα και εκδηλώσεις..

Λόγια που Έρχονται από το Άδηλο: Ιούνιος και η Τελετουργία του Κλήδονα (το κείμενο επιμελήθηκε ο Γρηγόρης Μαλεβίτης, μέλος του Φίλωνα)

Υπάρχουν στιγμές μέσα στον κύκλο του χρόνου που η λαϊκή ψυχή σταματά και κοιτάζει αλλιώς τον χρόνο – όχι ως γραμμική αλληλουχία ημερών, αλλά ως μυστήριο που κυφορεί το μέλλον και το άγνωστο. Μία τέτοια στιγμή είναι ο Κλήδονας, η αρχέγονη τελετουργία της πρόγνωσης, της ελπίδας και της ερωτικής προσδοκίας, που αναβιώνει κάθε Ιούνιο, λίγο μετά το θερινό

ηλιοστάσιο, όταν το φως έχει νικήσει προσωρινά το σκοτάδι.

Ο Κλήδονας, με τις ρίζες του σε αρχαία ελληνικά δρώμενα και τη μεταγενέστερη λαϊκή θρησκευτική παράδοση, τελείται κυρίως στις 23–24 Ιουνίου, ανήμερα του Αγίου Ιωάννη του Ριγανά ή του Λαμπαδιάρη. Στο κέντρο του βρίσκεται το αμίλητο νερό, το αγνό στοιχείο που συλλέγεται τελετουργικά και φιλοξενεί τα

«ριζικάρια» – τα προσωπικά αντικείμενα των κοριτσιών – σύμβολα της μοίρας, της ταυτότητας και της ερωτικής επιθυμίας.

Είναι ένα αρχέγονο έθιμο και το συναντάμε σε πολλά μέρη της Ελλάδας, αλλά και σε Ευρωπαϊκές χώρες. Μια λαϊκή μαντική διαδικασία, σύμφωνα με την οποία αποκαλύπτεται στις άγαμες κοπέλες η ταυτότητα του μελλοντικού τους συζύγου. Η λέξη Κλήδονας είναι αρχαία (ομηρική, Κλήηδών – Κληδών που σημαίνει φήμη, αγγελία, άκουσμα οιωτισμού, μαντική ρήση, ευτυχές μήνυμα). Η λέξη "κλήδων" (εκ του ρήματος "κλήδω" = προλέγω, μαντεύω, προφητεύω) σήμαινε στην αρχαία Ελλάδα τον μαντικό ήχο, σημάδι ή λόγο, δηλαδή έναν "τυχαίο" λόγο που όμως εκλαμβάνεται ως φορέας προφητείας. Ηρόδοτος, Αριστοφάνης, αλλά και ο Πausανίας αναφέρονται σε κληδονισμούς: όταν κάποιος ζητούσε χρησμό και περίμενε έναν «τυχαίο» ήχο ή φράση από περαστικούς (στο δρόμο ή σε αγορά), την οποία ερμήνευε ως απάντηση του θεού. Οι κληδονισμοί συχνά τελούνταν κοντά σε ιερά ή σε μεταβατικές χρονικές στιγμές (π.χ. το τέλος του έτους, η αλλαγή εποχής). Συνδέεται με την αστραπή των θεών, τον

χρησμό των Πυθιών, αλλά και με τη μαντεία κατ' όναρ, δηλαδή τη χρήση ονείρων και τυχαίων συμβάντων ως προγνωστικών σημείων. Ο σύγχρονος Κλήδονας διατηρεί αυτό το στοιχείο της "μαντικής τυχειότητας": η φράση ή το δίστιχο που θα

ακουστεί, ή το ριζικάρι που θα ανασυρθεί, εκλαμβάνεται ως σημάδι του μέλλοντος.

Σύμφωνα με τις παραδόσεις, ο λαός πιστεύει ότι ο Αϊ Γιάννης φέρνει τύχη γι' αυτό και λέγεται ριζικάρης αλλά και φανιστής γιατί φανερώνει την τύχη. Η διήμερη γιορτή, παραδοσιακά, περιελάμβανε τρεις φάσεις: την προετοιμασία, όπου παραμονή του Αϊ Γιάννη, γινόταν το άναμμα της φωτιάς και το πέρασμα πάνω από αυτήν καθώς και η μεταφορά του αμίλητου νερού, την έκθεση στα άστρα, και το άνοιγμα του Κλήδονα, ανήμερα της εορτής, με τα ριζικά και στη

συνέχεια η γιορτή έκλινε με διασκέδαση για τους συμμετέχοντες.

Την παραμονή του Αϊ Γιαννιού τα αγόρια της γειτονιάς άναβαν τρεις μεγάλες φωτιές στη σειρά, μόλις άρχιζε να σουρουπώνει. Για προσανάμματα χρησιμοποιούσαν τα Μαγιάτικα στεφάνια που έφερναν τα κορίτσια. Πάνω από τις φωτιές πηδούσανε όλοι, αγόρια, κορίτσια και παντρεμένες

κρατώντας μια πέτρα πάνω από το κεφάλι τους. Αμέσως μετά, οι ανύπαντρες κοπέλες μαζεύονταν σε ένα από τα σπίτια του χωριού, όπου ανέθεταν σε κάποιο μέλος της συντροφιάς, συνήθως σε μια Μαρία, της οποίας και οι δύο γονείς να είναι στη ζωή, να φέρει από το πηγάδι ή την πηγή το «αμίλητο νερό».

Το έλεγαν αμίλητο, γιατί κατά τη μετάβαση των κοριτσιών στη βρύση και κατά την επιστροφή, δεν έπρεπε να μιλήσουν.

Επιστρέφοντας στο σπίτι όπου γινόταν ο κλήδονας, άδειαζαν το νερό σε πήλινο δοχείο (γκουμάρι το έλεγαν στην Αγιάσο της Λέσβου), στο οποίο η κάθε κοπέλα έριχνε από ένα αντικείμενο ριζικό ή σημάδι, όπως δαχτυλίδι, σκουλαρίκι, κουμπί, δαχτυλήθρα κτλ. Στη συνέχεια κάλυπταν το δοχείο με ένα πανί και το έβαζαν σε κάποιο σημείο μέσα στο σπίτι ή στο φούρνο ή το κλείδωναν με κλειδαριά. Το τοποθετούσαν

στην ύπαιθρο, ή στην ταράτσα σπιτιού, ή κάτω από τριανταφυλλιά, για να τον δουν τη νύχτα τ' άστρα. Την επομένη το πρωί, τον έπαιρναν μέσα στο σπίτι πριν τον δει ο ήλιος, ώστε να μην εξουδετερωθεί η μαγική επιρροή των άστρων. Ανήμερα, άνοιγε ο κλήδονας από εκείνον που το κλείδωσε. Τα αντικείμενα καθώς

έβγαιναν με τυχαία σειρά στο κάθε ένα απαγγέλλανε ένα αυτοσχέδιο δίστιχο-προφητεία για τον κάτοχο του σημαδιού. Όταν οι κοπέλες επέστρεφαν στα σπίτια τους, προσέχανε ποιο όνομα ή λέξη θα πρωτοάκουγαν στο δρόμο και το συσχετίζανε με την ανοικτή τύχη τους εκείνη τη βραδιά.

Στην επιφάνεια του νερού αντανακλάται κάτι περισσότερο από ένα πρόσωπο ή ένα αντικείμενο· αντανακλάται η αδήλωτη

επιθυμία, ο πόθος για αποκάλυψη, η ανάγκη για υπέρβαση του τώρα. Ο Κλήδονας μεταμορφώνει μια συλλογική πράξη σε ατομικό μυστήριο. Κάθε κορίτσι προσμένει να ακούσει το ριζικό του, μια μαντική φράση, ένα σημάδι – όχι τόσο για να «μάθει» το μέλλον, όσο για να νιώσει ότι το αγγίζει, ότι το φέρνει πιο κοντά στο τώρα.

Στην Πολωνία, Ουκρανία και Ρωσία γιορτάζεται η νύχτα του Κουπάλα (γύρω στις 24 Ιουνίου). Εκεί, τα κορίτσια ρίχνουν στεφάνια σε ποτάμια και προβλέπουν το μέλλον τους: αν το στεφάνι ταξιδέψει μακριά και δεν πιαστεί, σημαίνει ευτυχία· αν βυθιστεί ή πιαστεί σε κάτι, προμηνύεται δυσκολία ή μοναξιά. Όπως τα ριζικάρια στον Κλήδονα — το νερό λειτουργεί ως μαντικό μέσο. Στην Ιρλανδία και Αγγλία, κορίτσια ξεφλουδίζουν ένα μήλο με μια μόνο κίνηση, και πετούν τη φλούδα πίσω τους· η μορφή που παίρνει στο έδαφος θεωρείται το αρχικό του μελλοντικού συντρόφου. Όπως το μαντικό στοιχείο του "τυχαίου" που αποκτά νόημα, κι εδώ

έχουμε χειρονομία + συμβολισμός + ερμηνεία.

Όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω ο Κλήδονας τελείται τον Ιούνιο — συγκεκριμένα στις παραμονές του Αγίου

Ιωάννου του
Λαμπαδιάρη (24
Ιουνίου) — όχι τυχαία,
αλλά γιατί ο μήνας
αυτός φέρει από
αρχαιοτάτων
χρόνων ένα
μυσταγωγικό,
μεταιχμιακό και
κοσμικά

φορτισμένο βάρος, που τον καθιστά ιδανικό για τελετουργίες μαντείας, καθαρμού και ερωτικής πρόβλεψης. Ο Ιούνιος είναι ο μήνας του θερινού ηλιοστασίου (21 Ιουνίου), της μεγαλύτερης μέρας του χρόνου και της κορυφής του φωτός. Από τη μία, είναι στιγμή χαράς, καρποφορίας και πληρότητας. Από την άλλη όμως, είναι κι ένα κατώφλι, μια στροφή: από τη μέγιστη ημέρα αρχίζει σταδιακά η επιστροφή προς το σκοτάδι, το φθινόπωρο, τη φθορά.

Η λαϊκή τελετουργία το γνωρίζει αυτό, έστω και υπαινικτικά: ο Ιούνιος γίνεται η πύλη

όπου το φως αποκαλύπτει — αλλά και χάνεται. Είναι ο καιρός για να ρωτήσεις το μέλλον, γιατί βρίσκεται σε μια ασταθή ισορροπία μεταξύ φανερού και κρυφού. Οι φωτιές που ανάβονται κατά τον Κλήδονα (τα λεγόμενα «Λαμπαδιάρικα») έχουν καθαρτήριο δύναμη. Είναι συνέχεια των αρχαίων πυρολατρικών τελετουργιών του θερινού ηλιοστασίου, όπου το άτομο "περνούσε μέσα από τη φωτιά" για να απαλλαγεί από τα πάθη, τις αρνητικές ενέργειες και να γίνει δεκτικό στα σημάδια του μέλλοντος. Στη φωτιά ρίχνεται το ριζικάρι (αντικείμενο που αντιπροσωπεύει το άτομο) και μέσω αυτής τελείται ένα είδος "δοκιμασίας": ό,τι δεν αντέχει τη φλόγα, δεν μπορεί να αντέξει ούτε την αλήθεια της ψυχής.

Και φυσικά η τελετουργία του Κλήδονα όπως είδαμε ολοκληρώνεται με το στοιχείο του νερού. Το νερό αυτό έχει μαγικές και αποκαλυπτικές ιδιότητες, ακριβώς επειδή είναι αμίλητο – όπως και το ασυνείδητο. Κατοπτρίζει, αλλά δεν μιλά. Παρουσιάζει εικόνες, όχι λογικά συμπεράσματα. Όλα

αυτά φυσικά συμβαίνουν τον Ιούνιο, τον μήνα που η φύση είναι σε πλήρη άνθιση, η νιότη κορυφώνεται, τα ερωτικά πάθη αφυπνίζονται. Το έθιμο του Κλήδονα είναι άρρηκτα δεμένο με τη λαϊκή ερωτική πρόβλεψη — ποιον θα παντρευτείς, ποιος σε σκέφτεται, τι σε περιμένει. Είναι η εποχή

που η επιθυμία ζητά να μιλήσει, και η λαϊκή σοφία δίνει της δίνει ένα τελετουργικό μέσο έκφρασης.

Από ψυχαναλυτική σκοπιά, ο Κλήδονας λειτουργεί ως μηχανισμός προβολής. Το κορίτσι, η κοινότητα, ακόμη και ο

θεατής, προβάλλει στο αντικείμενο μέσα στο νερό τις προσδοκίες, τις αγωνίες και τις επιθυμίες του. Το αμίλητο νερό γίνεται ο καθρέφτης του ασυνείδητου· και η λαϊκή πρόρρηση, ένα ποιητικό παραλήρημα με ρίζες στον αρχαϊκό φόβο του αγνώστου.

Ο φιλοσοφικός στοχασμός βλέπει στον Κλήδονα μια μορφή πρώιμης οντολογικής αναζήτησης: Τι είναι το μέλλον; Υπάρχει πεπρωμένο; Είμαστε ελεύθεροι ή δεσμώτες ενός αόρατου σχεδίου; Από τον Ηράκλειτο μέχρι τον Χάιντεγκερ, η ερώτηση για το

μέλλον και την ερμηνεία του χρόνου ταλανίζει τη σκέψη – και στο πρόσωπο αυτής της τελετουργίας βλέπουμε την αυθεντική, υπαρξιακή ανάγκη του ανθρώπου να δώσει νόημα στην προσμονή. Ο Κλήδοντας δεν είναι λοιπόν απλώς ένα λαϊκό έθιμο πρόβλεψης. Είναι μια καθαρτήρια βουτιά στη γλώσσα των συμβόλων, στη μνήμη των νερών, στην καρδιά μιας κοινωνίας που αναζητά, μέσα από το παιχνίδι, τη σοφία της. Είναι το σημείο όπου ο λαϊκός άνθρωπος γίνεται και ποιητής και προφήτης του εαυτού του. Ίσως τελικά το μυστικό να μην βρίσκεται στο τι θα πει ο Κλήδοντας, αλλά στο πώς ακούμε την εσωτερική μας φωνή όταν κοιτάζουμε μέσα στο αμίλητο νερό.

Ο Κλήδοντας, με τη σεμνή αλλά φορτισμένη του σκηνοθεσία – το αμίλητο νερό, το ριζικάρι, τη φωτιά των Λαμπαδιάρηδων – γίνεται μια ποιητική πράξη, μια θεατρική τελετουργία γεμάτη λεκτικά σπαράγματα μοίρας, όπως εκείνα που τόσο βαθιά γνώρισε η ελληνική ποίηση. Ο Διονύσιος Σολωμός, στη «Γυναίκα της Ζάκυθος», αποτυπώνει τη σχέση του λαϊκού ανθρώπου με το μεταφυσικό όχι ως απορία αλλά ως βαθύτατη ανάγκη ύπαρξης. Το

ακατανόητο γίνεται βίωμα, η προφητεία γίνεται λόγος. Ο Κωστής Παλαμάς από την άλλη, στην Ασάλευτη Ζωή, αναζητά το νόημα στην παραδοσιακή ψυχή που φλέγεται ανάμεσα στον μύθο και στη σκέψη: «Δεν είναι η μοίρα μας να ξέρουμε, μα να μετέχουμε». Ο Κλήδοντας ενσαρκώνει

αυτήν την συμμετοχική πρόγνωση: η μοίρα δεν αποκαλύπτεται, μόνο ψιθυρίζεται.

Σε αυτή τη μυσταγωγία, η ψυχαναλυτική σκέψη του Καρλ Γιούνγκ βρίσκει πρόσφορο έδαφος. Ο Κλήδοντας είναι ένα συλλογικό αρχετυπικό τελετουργικό, όπου το αντικείμενο-σύμβολο (το ριζικάρι, το νερό, η σιωπή) λειτουργεί ως γέφυρα με το ασυνείδητο, όχι μόνο του ατόμου αλλά και της κοινότητας. Ο Κλήδοντας δεν «προβλέπει» – αποκαλύπτει το ασυνείδητο μέσω της προβολής. Αυτό που βλέπει η νέα

γυναίκα μέσα στο νερό είναι η προβολή του εσωτερικού της κόσμου, ο οποίος μετουσιώνεται σε εικόνα, σε μοίρα, σε λέξη.

Στην εποχή της τεχνητής νοημοσύνης, όπου ο άνθρωπος ζητά από αλγορίθμους να του προτείνουν τι να

αγαπήσει, τι να

διαβάσει,

ποιον να

ερωτευτεί, ο

Κλήδονας

μοιάζει να

επανέρχεται ως

παράδοξη ριζική

αντίσταση. Στον αυτοματισμό της πληροφορίας, αντιπαρατίθεται η θολή πρόρρηση· στο predictive modeling, η εσωτερική ερμηνεία· στον «έξυπνο καθρέφτη» της Silicon Valley, ο καθρέφτης του νερού όπου η ψυχή ψηλαφεί μόνη το είδωλό της. Το "ψυχικό θέατρο" του Κλήδονα γίνεται μια απάντηση – όχι γιατί λέει αλήθεια, αλλά γιατί μαθαίνει στον άνθρωπο να ερμηνεύει ελεύθερα.

Και εδώ συναντάμε τη σκέψη του Κορνήλιου Καστοριάδη. Ο άνθρωπος, κατά τον Καστοριάδη, δεν είναι δεσμώτης δομών αλλά δημιουργός νοήματος. Η κοινωνική φαντασία, που δημιουργεί θεσμούς, ιερά και

παραδόσεις, δεν είναι πλάνη – είναι ο ίδιος ο πυρήνας της ελευθερίας. Ο Κλήδονας, μέσα από το πρίσμα αυτό, είναι μια πράξη αυτοθέσμησης του νοήματος: η κοινότητα εφευρίσκει τρόπους να διαχειριστεί το άγνωστο, να μιλήσει γι' αυτό, να το κατοικήσει μέσα από

εικόνες και λόγια.

Δεν περιμένει

να της

μιλήσει η

Ιστορία – η

ίδια αφηγείται

το μέλλον της,

ακόμη και με αινίγματα.

Ο Κλήδονας, ως πράξη πρόγνωσης, φέρει στο προσκήνιο το άδηλο: ό,τι δεν έχει ακόμα εκδηλωθεί, ό,τι δεν έχει όνομα ή μορφή. Η στιγμή της τελετουργίας —όταν ανασύρονται τα "ριζικάρια" από το νερό— συνιστά αποκάλυψη: το μέλλον, το ανώνυμο, το πιθανό, γεννιέται μέσα από μια πράξη λόγου. Ο Ηράκλειτος λέει πως «φύσις κρύπτεσθαι φιλεί»· ο Κλήδονας είναι μια πράξη απο-κρυπτογράφησης της φύσης. Το νερό —ως στοιχείο— λειτουργεί ως μήτρα του όντος: μέσα του οι επιθυμίες κυοφορούνται ως δυνατότητες, κι όταν το ριζικάρι αναδυθεί, έχουμε την πρώτη γέννα του μέλλοντος στον παρόντα χρόνο.

Ο Κλήδονας σχετίζεται με την πιο αρχέγονη υπαρξιακή κατάσταση του ανθρώπου: την προσδοκία. Ο άνθρωπος θέλει να γνωρίσει τι τον περιμένει· ποιος τον αγαπά· πού τον οδηγεί ο δρόμος. Η πράξη της πρόβλεψης δεν είναι λογική· είναι ποιητική και ψυχική. Στον Κλήδονα ο άνθρωπος "παραδίδεται" σε μια στιγμή μη-λογικής ελπίδας. Το ποίημα γίνεται πυξίδα, το νερό καθρέφτης, και η λέξη "σ' αγαπάει" πιο δυνατή από κάθε απόδειξη. Είναι, τελικά, μια μορφή υπαρξιακής παράδοσης στο Άλλο, όπως και στον έρωτα.

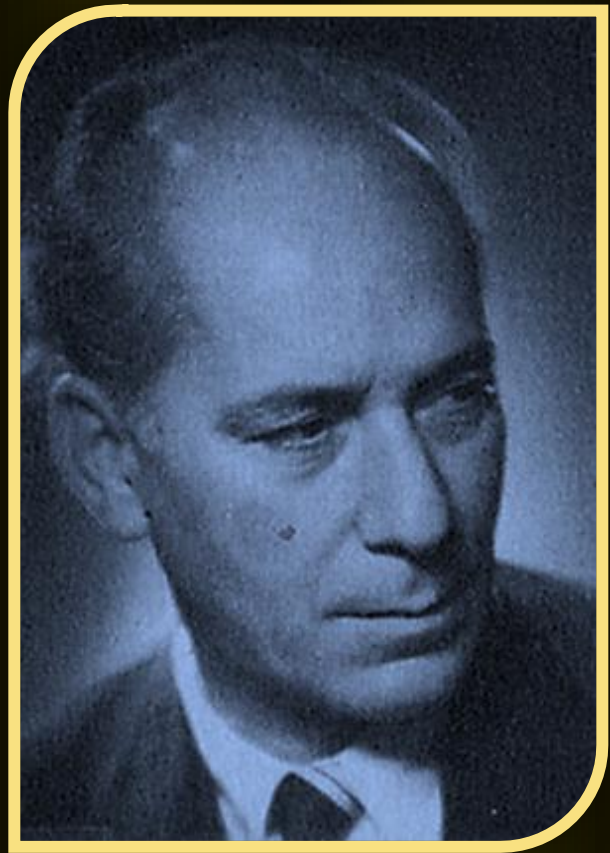
Τελικά, σ' έναν κόσμο που επιταχύνει και ομογενοποιεί το μέλλον, ο Κλήδονας είναι μια ρωγμή: εκεί όπου ο χρόνος δεν μετριέται, αλλά αισθάνεται. Μια τελετουργία για το ασυνείδητο, την ελπίδα, την εσωτερική βουτιά. Ένα παιχνίδι μαντείας που δεν αποκαλύπτει το μέλλον, αλλά τον ίδιο τον εαυτό. Ίσως τελικά το μέλλον να είναι το αρχέτυπο της επιθυμίας, κι ο Κλήδονας να είναι το νερό μέσα στο οποίο τολμάμε, έστω για μια στιγμή, να κοιτάζουμε κατάματα τον εαυτό μας....

«Μιχάλης

Βούρτσης ένας Ζωντανός Μύθος της Ελληνικής Μουσικής:» *(Ένα Αφιέρωμα από την Συντακτική Ομάδα του Φίλωνα)*

Την Κυριακή 18 Μαΐου ο Φίλωνας διοργάνωσε για πρώτη φορά στο πλαίσιο του 46ου Μουσικού Διαγωνισμού τον διαγωνισμό Λυρικού Τραγουδιού στο Athenaeum Ωδείο. Μέσα από τα πολλά ταλέντα που διέπρεψαν η υψίφωνος Αθηνά Σμέρδη, μαθήτρια της Μίνας Πολυχρόνου στο Εθνικό Ωδείο Αθήνας βραβεύτηκε με το **Α' Βραβείο** στην Κατηγορία Β' καθώς και με το **Ειδικό Βραβείο "Μιχάλη Βούρτση"** για **Εξαιρετική Ερμηνεία Ελληνικού Τραγουδιού** που συνοδευόταν από χρηματικό ποσό 300 ευρώ, ευγενική δωρεά των θυγατέρων Βούρτση με σκοπό να τιμηθεί ο μεγάλος Έλληνας αρχιμουσικός και συνθέτης.

Ας δούμε όμως ποιος ήταν ο Μιχάλης Βούρτσης, ο οποίος, με σεμνότητα και συνέπεια, χάραξε τη δική του μουσική τροχιά στο πολιτιστικό στερέωμα της Ελλάδας. Ένας άνθρωπος που κατάφερε να γίνει φως για όσους μαθητές, φίλους και συνεργάτες του άγγιξε η ψυχή του και η τέχνη του. Αρχιμουσικός με σπάνια πειθαρχία, συνθέτης με βαθύ αίσθημα του

μέτρου και της αρμονίας, ο Μιχάλης Βούρτσης υπήρξε εργάτης της μουσικής και υπηρέτης των υψηλών αξιών. Το έργο του δεν είναι απλώς μια καταγραφή καλλιτεχνικής πορείας, αλλά μια μαρτυρία ζωής – ζωής αφιερωμένης στην ευγένεια της τέχνης, στο ήθος της δημιουργίας, στην αυστηρή πίστη στο καθήκον και στην πνευματική καλλιέργεια. Ιδίως στην εποχή του εφήμερου, η μορφή του Βούρτση στέκει αθόρυβα αλλά επιβλητικά – σαν εκείνες τις συνθέσεις που, χωρίς εντυπωσιασμούς, αφήνουν ανεξίτηλο αποτύπωμα στην καρδιά του ακροατή. Το αφιέρωμα αυτό είναι ελάχιστος φόρος τιμής σε έναν άνθρωπο που συνδύασε την μουσική

δεινότητα με την ανθρώπινη ποιότητα και «συνέθετε» αξίες.

Ο Μιχάλης Βούρτσης γεννήθηκε στο Ναύπλιο το 1908 και έφυγε από την ζωή στην Αθήνα το 1983. Διακεκριμένος

διευθυντής
χορωδιών,
μαέστρος,
συνθέτης και
μουσικός
παιδαγωγός
άρχισε την
μουσική του
εκπαίδευσή σε
ηλικία 12 ετών
στη Φιλαρμονική
Εταιρεία
Ναυπλίου (στη

Από Αριστερά προς τα δεξιά: Κωστής Μπασιάς, Τούλιος Σεραφίν, Μιχάλης Βούρτσης, Κική Μορφονιού, Μαρία Κάλλας και Αλέξης Μινωτής στη «Νόρμα» στην Επίδαυρο, το 1960

Μαντολινάτα). Ήδη σε ηλικία 14 ετών παρέδιδε μαθήματα κιθάρας. Επίσης ήταν μέλος της χορωδίας του Ναυπλίου (υπό τον τοπικό αρχιμουσικό Σπύρο Νεοφώτιστο). Σε ηλικία 16 ετών διορίστηκε από το συμβούλιο της Φιλαρμονικής Εταιρείας βοηθός μαέστρου ενώ ήταν ήδη και κορυφαίος τρομπετίστας.

Το 1926 ήρθε στην Αθήνα, κατατάχτηκε ως εθελοντής στη Μουσική της Φρουράς Αθηνών και συγχρόνως παρακολουθούσε θεωρητικά μαθήματα στο Εθνικό Ωδείο (αρχικά στην τάξη του Λ. Ζώρα και αργότερα στην τάξη Μ. Καλομοίρη), ενώ παράλληλα έπαιρνε και μαθήματα τραγουδιού από την Ελένη Βλαχοπούλου.

Το 1933, όντας τελειόφοιτος των ανώτερων θεωρητικών, διορίστηκε καθηγητής στο Εθνικό Ωδείο (θέση που κράτησε ως το 1980, διδάσκοντας εκατοντάδες μαθητές) και συγχρόνως άρχισε τη σταδιοδρομία του ως διευθυντής ορχήστρας και χορωδίας

στον "Εθνικό Μελοδραματικό Όμιλο" του Μ. Καλομοίρη.

Το 1936 υπό την εποπτεία του μελοδραματικού Συγκροτήματος της Ελβίρας ντε Ιντάλγκο προσλήφθηκε ως διευθυντής

χορωδίας και ορχήστρας σε μια μελοδραματική περιοδεία (σε Αίγιο, Πάτρα, Ζάκυνθο, Κεφαλλονιά). Διηύθυνε "Τραβιάτα", "Λουτσία", "Ριγκολέτο", "Φάουστ", κ.λπ. Επίσης, το 1936, σε μελοδραματική παράσταση του Εθνικού Ωδείου, διηύθυνε "Καβαλλερία Ρουσικάννα" με την τότε μαθήτριά του Εθνικού Ωδείου Μαρία Καλογεροπούλου (Μαρία Κάλλας). Επίσης "Παλιάτσους" (με την Άννα Ρεμούνδου και τον Ζ. Καμπάνη).

Στα 1937 ίδρυσε την "Εθνική Χορωδία της Ελλάδας" (ανδρικό συγκρότημα με 35 μέλη) που πρωτοεμφανίστηκε με μεγάλη επιτυχία το 1938 (a cappella), αλλά διαλύθηκε λόγω της πολεμικής

επιστράτευσης. Το 1942 διορίστηκε διευθυντής ορχήστρας και χορωδίας στο "Μελόδραμα Αθηνών" του Μπαστιά, ενώ από το 1943 ως το 1952 ήταν διευθυντής ορχήστρας και χορωδίας στην ΕΛΣ, όπου διηύθυνε κατ' επανάληψη

τις οπερέτες:

"Κορυδαλλός" ,
"Ζητιάνος Φοιτητής" ,
"Ο Βαφτιστικός" ,
"Κοντέσσα Μαρίτσα" ,
"Το Σπίτι των 3
Κοριτσιών" , και τις
όπερες: "Λουτσία" ,
"Ριγκολέτο" ,
"Καβαλλερία
Ρουσικάντα" ,
"Παλιάτσοι" .

Ήταν επίσης διευθυντής χορωδίας στη μνημειώδη παράσταση του "Φιντέλιο" με τη Μαρία Κάλλας (1944). Ως διευθυντής χορωδίας της ΕΛΣ (έως το 1979 – τελευταία του συνεργασία στον "Φάλσταφ") συνεργάστηκε με διαπρεπείς μαέστρους της εποχής (όπως Χερλέα, Χορενστάιν, Σεραφίν, Ρεσίνιο, κ.ά.). Οι παραστάσεις στην Επίδαυρο με την Κάλλας σε "Μήδεια" και "Νόρμα" υπήρξαν ανεπανάληπτες, καθώς και οι παραστάσεις στο Ηρώδειο με τις όπερες: "Μπόρις Γκουντούνοφ" , "Οθέλλος" , "Τουραντώ" και "Κωνσταντίνος Παλαιολόγος" .

Επί 40 χρόνια έδωσε όλες τις ικμάδες της καλλιτεχνικής ψυχής του στη Χορωδία της ΕΛΣ, κρατώντας τη φωνητική και

εκτελεστική ποιότητα του Συγκροτήματος σε υψηλότερο επίπεδο. Μεριμνήσε προσωπικά για την εξαιρετική απόδοση "της Χορωδίας του" σε όλα τα έργα Ελλήνων συνθετών που ανέβασε η ΕΛΣ

κατά το διάστημα αυτό.

Παράλληλα, το 1962, διορίστηκε διευθυντής της "Νέας Χορωδίας Κλασικής Μουσικής" , παρουσιάζοντας μεγάλα έργα της Μουσικής. Ως συνθέτης, με τεχνοτροπία της "Εθνικής Σχολής" (και μέλος της ΕΕΜ από το τέλος της δεκαετίας του 1930), έγραψε μεταξύ άλλων: Για ορχήστρα: •

"Το κυνήγι της Χαράς" , •

"Ελεγείο" (1932), •

"Ελληνική Χορευτική

Φαντασία" (δόθηκε σε Α' εκτέλεση από την ΚΟΑ στις 26.12.1943 με μαέστρο τον Γ. Λυκούδη), • "Ραψωδία Αρ. 1"

Για ορχήστρα και χορωδία: • "Συμφωνικός Ύμνος για την Ελληνική Νεολαία" (1934, σε στίχους Μιλτιάδη Ιωσήφ), • "Μια πεταλούδα νά ' μouna" . Για πιάνο: • "Πρελούντια" (Αρ. 1: 1940 και 2), • "Γιορτή στον Αϊ-Λιά" (1940), • "2 Ελληνικοί Χοροί" (1950), • "Σαν Φαντασία" (1950), • "Χορευτικό Σκέρτσο" (1950). Για φωνή και πιάνο: • "Ο θάνατος του Αετού" , • "Ο Τρύγος" (1932), • "Παιδούλα η αγάπη μας" (1932), • "Δέστε τα Παιδάκια" (1932), • "Γεροζητιάνος" (1940), • "Ελλάδα"

(1943 – υπάρχει και για υψίφωνο και ορχήστρα. Εκτελέστηκε στις 3.11.1944 στη “Γιορτή της Λευτεριάς” της ΕΛΣ από την Κίτσα Δαμασιώτη υπό τη διεύθυνση του συνθέτη. Διασώζεται

ηχογράφηση με τη Μιρέιγ Φλερύ), • “Εσπερινός”

(1943), • “Όνειρο η Ζωή”

(1943), • “Πέρδικα και Κυνηγός” (1951), •

“Καημοί της Αγάπης” , •

“Ο Γρύπος” , • “Χαρείτε νιοί” (1951).

Για χορωδία

(συνοδευόμενη): • “Ύμνος Μαθητικός” . Για ανδρική

χορωδία: • “Το

Μοναστήρι” (1931), • “Η

Ψαρόβαρκα” (1923), •

“Ύμνος στη Σημαία” , •

“Ύμνος του αγρότη” (1933), • “Ύμνος της

Σπάρτης” (1938), • “Ύμνος του Εργάτη” ,

• “Το Καλύβι” (1923), • “Ύμνος της

Τρίκκης” (1950). Για μικτή χορωδία

(ασυνόδευτη): • “Στη ρεματιά” , •

“Ειδύλλιο” . Για ανδρική χορωδία: • “Άνθη

του Γκρεμνού” , • “Για Σένα” , • “Ο

Τρύγος” . Δημοτικά (διασκευές ή

πρωτότυπες μελωδίες): • “Τα Ματάκια

σου” , • “Η Παναγιώτα” , • “Η Καρδιά

μου Κλειδάκι” , • “Όταν με Γένναες Μάνα

μου” , • “Αν Θέλεις Γιε μ’ να Ζήσεις” , •

“Μάνα την Κόρη Έδερνε” , • “Το

Τραγούδι του Τσαγανού” , • “Τα

Μελιτζανιά” , • “Κρητικές Μαντινάδες” , •

“Βρε Κυρά-Θανάσενά” . Δημοτικές μελωδίες για ανδρική χορωδία

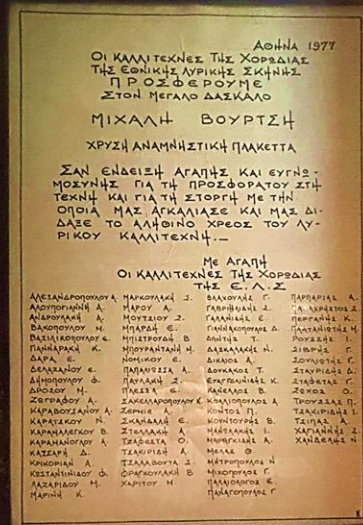
(ασυνόδευτη): • “Της Γαλανής το

Φόρεμα” , • “Τα Ματάκια σου τα

Μαύρα” , • “Η Λεβεντιά” , •

“Καραγκούνα” , •

“Κρητική Μαντινάδα” , κ.ά.

Ήταν σύζυγος (και

δάσκαλος) της πιανίστας

Ρίτας Κωνσταντινίδη-

Βούρτση και πατέρας της

γνωστής ηθοποιού Μάρθας

Βούρτση, καθώς και της

πιανίστας και παιδαγωγού

του πιάνου Βικτωρίας

Βούρτση. Μεταξύ των

μαθητών του και οι: Γιάννης

Αυγερινός, Χριστόδουλος

Αχιλλεύδης, Γιάννης

Βέλλας, Ράνια Βισβάρδη,

Γιάννης Βλαχόπουλος, Γιάννης Αναστ.

Γλαντζής, Παρασκευάς Χ. Γουσίδης,

Γεώργιος Βώκος, Δημήτρης Δραγατάκης,

Ίων Ζώτος, Σπύρος Καζιάνης, Στάθης

Καλλιανός, Δημήτρης Καψωμένος, Γ.

Κοτσώνης, Τάκης Κουβαράς, Δημήτρης

Λάγιος, Αλέκος Λαϊνός, Χρήστος

Λαμπριανίδης, Δέσποινα Μαζαράκη,

Μιχάλης Μεσσήνης, Δημήτρης Μιχαηλίδης,

Χατζίκ Νακασιάν, Νικηφόρος Νευράκης,

Γιώργος Νιάρχος, Νικόλαος Ντουφεξιάδης,

Γιώργος Παπαδάκης, Δημ. Παπαδημητρίου,

Βαλεντίνος Πατρικίδης, Μιχάλης

Πλατανιώτης, Γιώτα Πρεβελάκη, Δημ. Ελ.

Ρίζος, Μιχάλης (Μάικλ) Ροζάκης, Τίμος

Σουγιούλ, Αγγελική Σπίνουλα-Κατωπόδη, Λευτέρης Σπίνουλας, Γιάννης Σταματόπουλος, Μιχάλης Γ. Σταυρίδης, Κυριάκος Σφέτσας, Μιχάλης Τραυλός, Ευάγγελος Φάμπας, Γιάννης Φιλόπουλος, Χαράλαμπος Χαλικιάς, Βασίλειος Χαραμής, Γιάννης Χριστόφίλος, κ.ά.

Το 1962 τιμήθηκε με το παράσημο του Φοίνικα. Η δισκογραφία του περιλαμβάνει 4 δίσκους LP-CD. Για περισσότερα στοιχεία, βλ.:

- Πρόγραμμα της πανηγυρικής συναυλίας που διοργάνωσε η ΕΛΣ στη μνήμη του (28/5/1995)
- Το σχετικό λήμμα της Αύρας Θεοδωροπούλου στο "Λεξικό έργων Επιστήμης, Τέχνης, Φιλοσοφίας"
- Το αντίστοιχο λήμμα της Αλέκας Συμεωνίδου στο "Λεξικό Ελλήνων Συνθετών"
- Το εμπεριστατωμένο άρθρο του Θωμά Ταμβάκου στην εφημερίδα "Νέοι Αγώνες Ηπείρου" (24/11/1995).

Έχει τιμηθεί από το Ιταλικό Κράτος με χρυσό μετάλλιο για τα θαυμάσια ανεβάσματα των έργων του Βέρντι, με ειδική πλακέτα για το ανέβασμα της Νόρμας στην Επίδαυρο με τη Μαρία Κάλλας, καθώς και με πλακέτα από τον Φιλολογικό Σύλλογο Παρνασσός, του οποίου υπήρξε Επίτιμο Μέλος. Με αναμνηστική χρυσή πλακέτα και περίφημη από τη Χορωδία της Λυρικής Σκηνής,

υμνητικό δίπλωμα από το Σύλλογο Καθηγητών αναγνωρισμένων Ωδίων, το 1962 τιμήθηκε τέλος για την γενική καλλιτεχνική του δράση με Δίπλωμα Γενικής Καλλιτεχνικής Προσφοράς Α'. Το παράσημο Γεωργίου Α' που του απονεμήθηκε, όπως και η μνήμη των φίλων και συνεργατών

του, παραμένουν ζωντανά.

Χαρακτηριστικές μένουν πάντα εκείνες οι λίγες λέξεις που εκφράζουν τον δημιουργό και τον άνθρωπο Μιχάλη Βούρτση: Εργατικότητα, ακεραιότητα, αφοσίωση, αίσθημα ευθύνης,

συνέπεια, ανιδιοτέλεια, πίστη στο καθήκον. Αρετές που ενσάρκωσε απόλυτα το αξίωμα του λόγου του Μιχάλη Βούρτση, δανεισμένο από τον Γάλλο τεχνοκρίτη Hippolyte Taine: «*Les seules valeurs vraies, sont les valeurs d' ordre moral*» (Οι μόνες αληθινές αξίες, είναι οι ηθικές αξίες).

Ως έναν ελάχιστο φόρο τιμής στον Μιχάλη Βούρτση παραθέτουμε έναν σύνδεσμο από την ιστοσελίδα του Φίλωνα με παρτιτούρες από το έργο του. Τα έργα αυτά αποτέλεσαν υλικό για την επιλογή ρεπερτορίου του Διαγωνισμού Λυρικού Τραγουδιού. Μια μικρή προσφορά στο αναγνωστικό κοινό και ένα άνοιγμα προς όσους επιθυμούν να αγγίξουν, έστω και μέσα από τις νότες, τον ιδιαίτερο παλμό της τέχνης του. Τα έργα μπορείτε να τα βρείτε [εδώ](#).

Το Φιλοσοφικό

Υπόβαθρο και το Ανθρωπιστικό Όραμα στο Έργο του καθηγητή Νέστορα Κουράκη

κοινότητας, οι οποίες, με εισηγήσεις υψηλού επιπέδου, ανέδειξαν τις βαθιές αξιακές και φιλοσοφικές ρίζες που διατρέχουν το πολυσχιδές έργο του τιμώμενου καθηγητή.

Ο καθηγητής Νέστορ Κουράκης ο οποίος πρόσφατα έγινε μέλος της Γ.Σ. του Φίλωνα δεν είναι απλώς ένας από τους κορυφαίους εκπροσώπους της ελληνικής εγκληματολογικής σκέψης. Είναι ένας πνευματικός εργάτης της Δικαιοσύνης, ένας στοχαστής του ανθρώπου, ένας σύγχρονος φιλόσοφος του δικαίου που κατόρθωσε να γεφυρώσει τον νομικό ορθολογισμό με το φιλοσοφικό βάθος και την ηθική ευαισθησία. Γεννημένος στην Αθήνα, υπηρέτησε για δεκαετίες ως Καθηγητής Εγκληματολογίας και Ποινικού Δικαίου στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, εκπαιδεύοντας γενιές νομικών όχι απλώς με διατάξεις, αλλά με αρχές. Με τις μελέτες, τις διαλέξεις και τα βιβλία του, ανέδειξε το Δίκαιο όχι ως ψυχρό τεχνοκρατικό εργαλείο, αλλά ως ζωντανό οργανισμό που συνδιαλέγεται με την ανθρώπινη συνείδηση, την κοινωνική ανάγκη και την

Στον φιλόξενο χώρο του Ελληνογαλλικού Συνδέσμου, τη Δευτέρα 12 Μαΐου, πραγματοποιήθηκε μία ιδιαίτερος σημαντική εκδήλωση αφιερωμένη στον φιλοσοφικό στοχασμό και το πνευματικό αποτύπωμα του ομότιμου Καθηγητή Εγκληματολογίας της Νομικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, κ. Νέστορα Κουράκη. Η συζήτηση με τίτλο «*Το Φιλοσοφικό Υπόβαθρο στο Έργο του Καθηγητή Νέστορος Κουράκη*» συγκέντρωσε εξαιρετες προσωπικότητες της ακαδημαϊκής και φιλοσοφικής

ηθική φιλοδοξία της ανθρωπότητας. Το έργο του εκτείνεται σε πολλούς τομείς, αλλά ξεχωρίζει για τη βαθιά του προσήλωση σε μια ανθρωποκεντρική, στοχαστική θεμελίωση της ποινής. Στο εμβληματικό του βιβλίο «Θεωρία της Ποινής» (2008), δεν περιορίζεται σε νομικές αναλύσεις, αλλά διατυπώνει μια σύγχρονη ηθική φιλοσοφία της ποινής, θεμελιωμένη στην αξιοπρέπεια του προσώπου, την κοινωνική ευθύνη και την υπαρξιακή ελευθερία. Με τόλμη

και διαύγεια αναδεικνύει τον εγκληματία όχι ως αντικείμενο καταστολής, αλλά ως πρόσωπο που διεκδικεί αποκατάσταση, όχι μόνο νομική αλλά και οντολογική. Το Δίκαιο, για τον Κουράκη, είναι πρωτίστως διάλογος — μεταξύ κοινωνίας και ατόμου, μεταξύ ηθικής και εξουσίας, μεταξύ δικαιοσύνης και ελευθερίας. Ο ίδιος έχει εντρυφήσει σε φιλοσοφικά ρεύματα από τον Αριστοτέλη και τον Πλάτωνα μέχρι τον Kant, τον Foucault και τον Rawls, χωρίς όμως ποτέ να εγκαταλείπει το ελληνικό μέτρο και την πίστη στη συνθετική σοφία του πολιτισμού. Το βλέπουμε στα έργα του για την αρχαιοελληνική παιδεία και την βυζαντινή στρατηγική σκέψη, όπου οι αξίες του κλασικού κόσμου επανερμηνεύονται ως εφόδια για την κρίση του σήμερα.

Από την Αντιφώνηση του Καθηγητή Κουράκη την Ημέρα της Εκδήλωσης

Τον συντονισμό της εκδήλωσης είχε ο Πρόεδρος του Φίλωνα, κ. Νικόλαος Σοφιανός, ενώ σύντομο χαιρετισμό απηύθυνε ο Πρόεδρος του Ελληνογαλλικού Συνδέσμου, Δρ. Νικόλαος Αγγελής. Οι

εισηγήσεις που ακολούθησαν, από τον ομότιμο καθηγητή Φιλοσοφίας του ΕΚΠΑ και πρώην Πρύτανη, κ. Θεοδόση Πελεγρίνη, τον Κοσμήτορα της Νομικής Σχολής του ΕΚΠΑ, καθηγητή κ. Κωνσταντίνο

Χριστοδούλου και τον Δρ. Νικόλαο Αγγελή

βασίστηκαν κυρίως σε τρία έργα του καθηγητή Κουράκη «Κοινωνική Δικαιοσύνη και Αντεγκληματική Πολιτική», «Εισαγωγή στην Κλασική Ρητορική» και «Κλασικά Ιδεώδη για μια Σύγχρονη Παιδεία». Οι τρεις αυτές εισηγήσεις καθώς και η αντιφώνηση από τον ίδιο τον Νέστορα Κουράκη στο κλείσιμο της εκδήλωσης, φώτισαν πολυεπίπεδα τις θεωρητικές βάσεις και τον ανθρωποκεντρικό προσανατολισμό της συγγραφικής του δραστηριότητας. Η βραδιά αυτή δεν αποτέλεσε απλώς έναν φόρο τιμής σε έναν διακεκριμένο νομικό και πανεπιστημιακό δάσκαλο, αλλά κυρίως μια αφορμή για γόνιμο φιλοσοφικό αναστοχασμό. Ο καθηγητής Νέστωρ Κουράκης, μέσα από το πολυσχιδές του έργο, μας καλεί να επανανακαλύψουμε την

αξία της Αρμονίας ως κεντρικής συντεταγμένης του ανθρώπινου βίου, προτείνοντας όχι μόνο μια θεωρητική προσέγγιση αλλά και ένα πρακτικό υπόδειγμα ζωής. Στο παρόν αφιέρωμα ακολουθούν συνοπτικά οι εισηγήσεις των ομιλητών ενώ παραθέτουμε αυτούσια την αντιφώνηση του καθηγητή Νέστωρα Κουράκη.

Το φιλοσοφικό πρόταγμα της δικαιοσύνης και της επιείκειας

Ο κ. Θεοδόσης Πελεγρίνης, με τη γνώριμη διαύγεια και στοχαστικότητα που τον χαρακτηρίζει,

εστίασε στο βιβλίο «Κοινωνική Δικαιοσύνη και Αντεγκληματική Πολιτική», αναδεικνύοντας την αριστοτελική ιδέα της επιείκειας ως άξονα του νομικού και φιλοσοφικού στοχασμού του κ. Κουράκη. Η δικαιοσύνη, όπως τη συλλαμβάνει ο συγγραφέας, δεν είναι απλώς θεσμικός κανόνας, αλλά πρότυπο ζωής με έμφαση στην ανθρωπιά, την κοινωνική αλληλεγγύη και τη στήριξη των ευάλωτων, χωρίς να παραγνωρίζει την επιβράβευση των άξιων.

Συγκεκριμένα ο καθηγητής Πελεγρίνης τόνισε: “ Στο βιβλίο του Κοινωνική δικαιοσύνη και αντεγκληματική πολιτική,

που επανακυκλοφορήθηκε σχετικώς πρόσφατα, ο καθηγητής κύριος Νέστωρ Κουράκης επιχειρεί, αναλύοντας με γνώμονα την αριστοτελική ιδέα της επιείκειας την έννοια της δικαιοσύνης, να αναδείξει ένα πρότυπο ζωής που να χαρακτηρίζεται από ανθρωπιά και αλληλεγγύη μεταξύ των πολιτών μιας κοινωνίας ταχέως και διαρκώς μεταβαλλόμενης όπως η δική μας – ένα πρότυπο, ειδικότερα, με ευαισθησία προς τις ευάλωτες και αδύναμες κοινωνικές ομάδες, αλλά ταυτόχρονα και με στήριξη στους άξιους και ικανούς πολίτες, που έχουν τα προσόντα να ανελιχθούν στην κοινωνική κλίμακα.

Ο βαρύς φιλοσοφικός οπλισμός και η βαθιά κλασική παιδεία, που ο κύριος Κουράκης απέκτησε κατά τις σπουδές του σε πανεπιστήμια της ημεδαπής και της Δυτικής Ευρώπης, τον καθιστούν έναν ασυναγώνιστο με ευρεία απήχηση συγγραφέα – ακόμη κι όταν επιλέγει να πραγματευθεί αυστηρώς επιστημονικά ζητήματα. Ειδικότερα δε, το βιβλίο του Κοινωνική δικαιοσύνη και αντεγκληματική Πολιτική, χάρη τόσο στο πλήθος των πληροφοριών που προσφέρει όσο και στους προβληματισμούς τους οποίους διεγείρει αποτελεί ξεχωριστό σύγγραμμα – ξεχωριστό, όχι μόνο για τον εξοικειωμένο με τα νομικά ζητήματα επιστήμονα αλλά και για τον «ψαγμένο», κατά το δη λεγόμενο αναγνώστη, τον άνθρωπο που επιζητεί να διευρύνει τον ορίζοντα της

σκέψης του. Ο κύριος Κουράκης διαθέτει έναν χαρακτήρα ευθέως ανάλογο προς την βαθύτητα και την καλλιέργεια του πνεύματός του. Αθόρυβος εργάτης της επιστήμης, μειλίχιος αγορητής, ταπεινόφρων άνθρωπος, προσείλκυσε στην μακρά ακαδημαϊκή σταδιοδρομία του πλήθος μαθητών, οι οποίοι δεν παραλείπουν να ανταποδίδουν το χρέος των για όσα τους προσέφερε με τον σεβασμό τους προς τον διδάσκαλό τους.»

Η σύνθεση βαθιάς κλασικής παιδείας και φιλοσοφικού στοχασμού καθιστούν τον κ. Κουράκη συγγραφέα με σπάνια απήχηση. Το συγκεκριμένο έργο, όπως τόνισε ο κ. Πελεγρίνης, λειτουργεί διττά: ως επιστημονικό σύγγραμμα για τον νομικό και ως πνευματικό ερέθισμα για τον αναγνώστη που αναζητεί την προέκταση του λόγου στον αξιακό ορίζοντα. Ο ίδιος ο ομότιμος καθηγητής περιγράφεται ως "αθόρυβος εργάτης της επιστήμης, μειλίχιος αγορητής, ταπεινόφρων άνθρωπος", με βαθύ πνεύμα που έχει χαράξει ανεξίτηλο ίχνος στους μαθητές του.

Η ρητορική ως φιλοσοφική μεθοδολογία

Ο καθηγητής κ. Κωνσταντίνος Χριστοδούλου ανέλυσε με εντυπωσιακή διεπιστημονική

προσέγγιση το έργο Εισαγωγή στην Κλασική Ρητορική, το οποίο, όπως τόνισε, διατρέχει τέσσερα πεδία: την Κλασική Φιλολογία, την Ιστορία, τη Φιλοσοφία και τη Νομική, υπερβαίνοντάς τα εν τέλει σε μία μη αθροιστική σύνθεση – "μία πραγματική κριτική δημιουργία" .

Σύμφωνα με τον καθηγητή Χριστοδούλου η ρητορική στο έργο του Κουράκη, αποκαλύπτει φιλοσοφικές αναζητήσεις που αντλούν από τη σωματική-πλατωνική παράδοση έως την ισοκράτεια πρακτικότητα και τη σοφιστική σχετικότητα. Η έννοια της δικαιορρητορικής εξετάζεται υπό φιλοσοφικούς όρους, ως τέχνη του λόγου με υπαρξιακή διάσταση. Όπως χαρακτηριστικά σημειώνεται, το δεύτερο μέρος του βιβλίου "συγκλείει το πρώτο, αναδιατυπώνοντας τη Ρητορική ως πρακτική τέχνη του βίου για φιλοσοφούντες και στοχαζόμενους πολίτες" .

Ο καθηγητής Χριστοδούλου σημειώνει χαρακτηριστικά: «Η μελέτη "**Εισαγωγή στην Κλασική Ρητορική**" του κ. Νέστορος Κουράκη, Ομοτίμου Καθηγητή της Νομικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών κινείται στο πεδίο τεσσάρων επιστημών, της Κλασικής Φιλολογίας, της Ιστορικής επιστήμης, της Φιλοσοφίας, της Νομικής και δη της Μεθοδολογίας του Δικαίου, ιδίως της μοντέρνας, της λεγόμενης Δικαιορρητορικής. Το ενδιαφέρον είναι ότι

περιέχει τις πληροφορίες που θα μπορούσαν να παράσχουν στον αναγνώστη αυτοί οι τομείς του επιστητού, αλλά ταυτόχρονα τείνει να τους υπερβαίνει: Είναι αυτό που η θεωρία της πνευματικής ιδιοκτησίας παριστά ως "μη αθροιστική σύνθεση". Θα έλεγα ότι δεν αποτελεί απλώς μια δημιουργική κριτική τους, αλλά μάλλον μια πραγματική κριτική δημιουργία του συγγραφέως.

Κατά την άποψή μου, ειδικώς αναφορικά με την Νομική μεθοδολογία, το σχολιαζόμενο έργο συμβάλλει τοσούτω μάλλον, καθ' όσον μελετώντας το ο προσεκτικός ερευνητής συνειδητοποιεί ότι οι εκδοχές της σύγχρονης δικαιορρητορικής (μεθοδολογικής σχολής) προδιαγράφονται στην διχογνωμία μεταξύ Σωκράτη-Σοφιστών & Ισοκράτη: Θεωρητικώς μια εκδοχή της (η πλατωνική), τείνουςα στην απόλυτη αλήθεια (ή ιδέα, τον "ουρανό νομικών εννοιών" [Begriffshimmel]) θα ισοδυναμούσε με την νομική εννοιοκρατία. Όμως οι υποστηριχθείσες φαίνονται να κυμαίνονται μεταξύ αφενός του σοφιστικού απολύτου σχετικισμού και αφετέρου της ισοκράτειας αντίληψης του μέσου, πρακτικού όρου, της common sense. Οι μεν -θεωρία των fora, συγκινησιοκρατία,

ταύτιση του ομιλητή με το ακροατηριό του (K. Burke), έστω και με δόλο (!) ως "συστατική Ρητορική" (J. B. White, Heracles' Bow, 1985) κ.ά.- θα μπορούσαν να ερείδονται στην αντίληψη ότι 'πάντων χρημάτων μέτρον [ο συγκεκριμένος ακροατής] άνθρωπος', μάλιστα δε κατά τον Nietzsche (Παρουσίαση της αρχαίας ρητορικής), μόνον ο ίδιος ο ομιλητής. Οι δε στην αναζήτηση κοινών τόπων, "ενδόξων" πειστικών στους πολλούς ή στους ειδήμονες, τον μέσο άνθρωπο ή τον μέσο εμπειρογνώμονα. Τουναντίον η Ρητορική του Αριστοτέλη καθορά μάλλον στα κοινά τεχνικά γνωρίσματα της επιχειρηματολογίας αυτής, επεκτεινόμενη σε περαιτέρω γνωρίσματα- 'κατηγορίες' νομικών εννοιών.

Αντί επιμυθίου αξίζει να παρατηρηθεί ότι το δεύτερο μέρος του βιβλίου συγκλείει το πρώτο, αναδιατυπώνοντας την Ρητορική ως πρακτική τέχνη του βίου για φιλοσοφούντες και μη μεν, οπωσδήποτε δε στοχαστικώς επιτηδευομένους πολίτες.»

Ο καθηγητής Χριστοδούλου δεν παρέλειψε να σκιαγραφήσει το εύρος της πνευματικής ακτινοβολίας του τιμώμενου, η οποία υπερβαίνει τη γεωγραφία της επιστήμης του, προτείνοντας μία καθολική μορφή επιστήμονα, στοχαστή και παιδαγωγού με τόλμη και διορατικότητα για το μέλλον. Πιο συγκεκριμένα ανέφερε: «Ο Ομότιμος

Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Νέστωρ Κουράκης δεν έχει ανάγκη συστάσεων, παρουσιάσεως ή επαίνων. Θα έλεγα μάλιστα ότι αυτά κινδυνεύουν να τον αδικήσουν. Οι πολυσχιδείς δράσεις του, ερευνητικές, διδακτικές, νομοπαρασκευαστικές, οργανωτικές, φιλοσοφικές κ.ά., υπερτείνουν φυσικά το βασικό γνωστικό του αντικείμενο -την Εγκληματολογία-, το σύνηθες γεωγραφικό του πεδίο -το Ελλαδικό-, καθώς και τα χρονικά τους όρια: Ανατείνουν το βλέμμα στο παρελθόν και εκτοξεύουν σφακιανές σαϊτίες προς το μέλλον. Του ευχόμαστε υγεία, μακροήμερευση, παραγωγικότητα, οικογενειακή ευτυχία και ευδοκία εις το πυνθάνεσθαι τα των ανθρώπων καταθύμια και, βεβαίως, ημών των φίλων του.»

**Ο
ανθρωπιστικός
παλμός της
κλασικής
παιδείας**

**Ο κ. Νικόλαος
Αγγελής,
διδάκτωρ
Φιλοσοφίας του**

Δικαίου (Docteur d'État – Sorbonne), και Πρόεδρος του Ελληνογαλλικού συνδέσμου επικεντρώθηκε στο έργο Κλασικά Ιδεώδη για μια Σύγχρονη Παιδεία, σκιαγραφώντας την ανθρωπιστική φιλοσοφία του Νέστορα Κουράκη ως πρόταση πνευματικής

αναγέννησης. Ο Αρχαίος Ελληνικός Πολιτισμός δεν αποτελεί απλώς πρότυπο πολιτισμικής μνήμης, αλλά θεμέλιο για τη διαμόρφωση μιας ηθικής και πνευματικής ταυτότητας της Ευρώπης του σήμερα. Ιδιαίτερη δε έμφαση δόθηκε στην έννοια της Αρμονίας – τόσο ως κοινωνική όσο και ως εσωτερική κατηγορία – που, σύμφωνα με τον κ. Κουράκη, λειτουργεί ως αντίδοτο στον φανατισμό και τις ακρότητες. Το εν λόγω ιδεώδες, που εισήγαγε ήδη από μελέτη του το 1971, διατρέχει ως νήμα όλη τη σκέψη του. Ο λόγος του, διαποτισμένος από ενσυναίσθηση και ανθρωπισμό, αναδεικνύει τον συγγραφέα σε μια μορφή Homo Universalis.

Ο Δρ. Νικόλαος Αγγελής ανέφερε σχετικά: «Στο έργο του **Κλασικά Ιδεώδη για μια Σύγχρονη Παιδεία** ο ομότιμος Καθηγητής του Παν/μίου Αθηνών κ. Νέστωρ Κουράκης διατυπώνει την άποψη πως ο Αρχαίος Ελληνικός Πολιτισμός γέννησε αξίες και ιδεώδη με διαχρονική αξία, που μπορούν να συγκροτήσουν τον πυρήνα μιας σύγχρονης ελληνικής και ευρωπαϊκής παιδείας. Τα κλασικά ιδεώδη της Αρμονίας, της Αρετής, του Ανθρωπισμού, της Πνευματικότητας και της Ηθικότητας, είναι δυνατό να λειτουργήσουν σήμερα ως κοινό πολιτισμικό υπόβαθρο για την ηθική και πνευματική Αναγέννηση των Λαών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως αυτό συνέβη κατά την εποχή της Αναγέννησης κατά τον 15ο και 16ο αιώνα. Ειδικότερα, το ιδεώδες της Αρμονίας, όπως το επεξεργάστηκε ο κ.

Νέστωρ Κουράκης ήδη σε μελέτη του το 1971 και όπως αυτό διατρέχει ως φιλοσοφική έννοια ολόκληρο το έργο του, αποτελεί και στις ημέρες μας ένα εξαίρετο πρότυπο για συγκερασμό των αντιθέτων και για αποφυγή φανατισμών και ακροτήτων τόσο σε επίπεδο κοινωνίας (στατική και δυναμική αρμονία), όσο και σε ατομικό επίπεδο (εσωτερική αρμονία).»

Κλείνοντας ο κ. Αγγελής ανέφερε τα εξής: «Στο πρόσωπο του Νέστορα Κουράκη συναντά κανείς τον σπάνιο συνδυασμό επιστημονικής εγκυρότητας, φιλοσοφικού στοχασμού και πνευματικής ταπεινότητας. Η τριλογία των έργων του, Κλασικά Ιδεώδη για μια Σύγχρονη Παιδεία, Κοινωνική Δικαιοσύνη και Εισαγωγή στην Κλασική Ρητορική, συνιστά ένα αρμονικό σύνολο που επανερμηνεύει διαχρονικές αξίες υπό το φως των σύγχρονων κοινωνικών προκλήσεων.»

**Ο Λόγος που
Εμπνέει:
Τιμητική
Αναφορά στον
Καθηγητή
Νέστορα
Κουράκη**

Τέλος ο κ. Νικόλαος Α. Σοφιανός, Πρόεδρος του Πνευματικού Κέντρου «Ο ΦΙΛΩΝ», ανέδειξε τη φιλοσοφική και ηθική βαρύτητα του έργου του καθηγητή Νέστορα Κουράκη, τονίζοντας πως η σκέψη του ξεχωρίζει όχι μόνο για τη νομική της

ακρίβεια, αλλά και για την ανθρωπιστική της διάσταση. Μέσα από το έργο του αναδύεται μια σταθερή πίστη στον διάλογο, την αυτογνωσία, την παιδεία και την αρμονία ως ρυθμιστικά ιδανικά για έναν ταραγμένο κόσμο. Ο λόγος του Κουράκη συνδυάζει βάθος και ηθική ευαισθησία, με στόχο την καλλιέργεια ενός ουσιαστικού, υπεύθυνου και συνειδητού βίου. Πάνω απ' όλα, μας υπενθυμίζει πως η σκέψη έχει αξία μόνο όταν συνοδεύεται από ήθος και εσωτερική ακεραιότητα.

Πιο συγκεκριμένα ο κ. Σοφιανός ανέφερε τα ακόλουθα: « Ο καθηγητής Νέστωρ Κουράκης αποτελεί μια ξεχωριστή φυσιογνωμία στον ακαδημαϊκό και πνευματικό χώρο, όχι μόνο για τη σπουδαία συνεισφορά του στη μελέτη του ποινικού φαινομένου, αλλά και, γενικότερα, για το βάθος της σκέψης του σε φιλοσοφικό επίπεδο. Μέσα από τα φιλοσοφικά έργα του αποτυπώνεται η βαθιά πίστη στην αξία του ουσιαστικού διαλόγου, της καλλιέργειας του νου και της ενεργού συμμετοχής στο κοινωνικό γίγνεσθαι. Μελετώντας κανείς το έργο του διαπιστώνει ότι η φιλοσοφική πρόταση που διαπνέει το έργο του είναι η σύνδεση της διαλεκτικής του Ηράκλειτου με μια πρακτική επιδίωξη ισορροπίας και αρμονίας μέσα στην ανθρώπινη και κοινωνική εμπειρία. Σε έναν κόσμο ταραγμένο, όπως ο σημερινός, η αρμονία προτείνεται έτσι όχι ως ουτοπία, αλλά ως ρυθμιστικό ιδανικό. Ταυτόχρονα, προβάλλεται έντονα στο έργο αυτό η αξία

της αυτογνωσίας, της ηθικής ωριμότητας και της παιδείας ως των βασικών σκοπών ενός φιλοσοφικά και ανθρωπιστικά νοούμενου βίου. Ο συγγραφικός του λόγος γίνεται λοιπόν αφορμή για εσωτερική εγρήγορση, ενώ ιδιαίτερα εντυπωσιακός είναι ο τρόπος με τον οποίο επαναφέρει θεμελιώδεις αξίες στη σύγχρονη συζήτηση, αλλά και η ευαισθησία με την οποία προσεγγίζει ζητήματα αγωγής, λόγου και δημόσιας ευθύνης.

Όσοι είχαν την τύχη να τον γνωρίσουν προσωπικά ή μέσα από τα έργα του, διαπιστώνουν αμέσως την προσήνεια του χαρακτήρα του. Δεν επιδιώκει να επιβληθεί· επιλέγει να επικοινωνεί, να ακούει, να συνδιαλέγεται. Η συγγραφική του παραγωγή δεν αποτελεί απλώς πνευματικό αποτύπωμα – είναι προσφορά για κάθε άνθρωπο που αναζητεί κατευθύνσεις σε έναν κόσμο γεμάτο ταχύτητα, αντίφαση και ασάφεια. Ο καθηγητής Νέστωρ Κουράκης υπενθυμίζει, τελικά, πως η σκέψη αποκτά αληθινή βαρύτητα μόνο όταν συνοδεύεται από ήθος – και πως η γνώση, για να γίνει γόνιμη, πρέπει να συνδέεται με την ακεραιότητα του προσώπου που τη φέρει.»

Αντιφώνηση Ν. Κουράκη: “Μια Συνηγορία για την Κατάκτηση της Αρμονίας”

Η σημαντική αυτή εκδήλωση έκλεισε με την Αντιφώνηση του καθηγητή Νέστωρα Κουράκη, η οποία αποτέλεσε έναν συγκινητικό επίλογο γεμάτο ευγνωμοσύνη

και βαθύ στοχασμό. Με λόγο καίριο και ανθρώπινο, ο ομότιμος καθηγητής τίμησε όσους συνέβαλαν στην επιτυχή πραγματοποίηση της εκδήλωσης, ενώ ανέδειξε με λεπτότητα και σαφήνεια τις προσωπικές, επιστημονικές και θεσμικές προεκτάσεις της τιμής που του αποδόθηκε. Μέσα από την αντιφώνησή του αναδείχθηκε το ήθος, η ευρυμάθεια και η πνευματική γενναιοδωρία που

χαρακτηρίζουν τον ίδιο εδώ και δεκαετίες. Στο κείμενο της αντιφώνησης που ακολουθεί η φιλοσοφική σκέψη δεν είναι, εν τέλει, παρά μια συνεχής απόπειρα ερμηνείας και υπέρβασης των αντιθέσεων που διέπουν την ανθρώπινη εμπειρία. Από την κοσμολογία του Ηράκλειτου μέχρι τη σύγχρονη ηθική και πολιτική φιλοσοφία, η έννοια της αντίθεσης –και το αίτημα για τη συμφιλίωσή της– παραμένει σταθερός άξονας του στοχασμού. Στο παρακάτω κείμενο της αντιφώνησης, που έχει ως

αφετηρία την παρουσίαση τριών φιλοσοφικών βιβλίων και κορυφώνεται σε μια προσωπική αντιφώνηση-συνοψή της πνευματικής του διαδρομής, επιχειρείται μια συνηγορία υπέρ της κατάκτησης της Αρμονίας – όχι ως αφηρημένου ιδανικού, αλλά ως βιωμένης στάσης, ως φιλοσοφικής και πολιτισμικής μεθόδου συμφιλίωσης των ακροτήτων και μετατροπής της σύγκρουσης σε δημιουργικό διάλογο...

«Εν πρώτοις, θα ήθελα να ευχαριστήσω από καρδιάς τους

ομιλητές της αποψινής βραδιάς, που αφιέρωσαν τον χρόνο τους για να μελετήσουν το έργο μου και να αναδείξουν τις φιλοσοφικές του προεκτάσεις. Τόσο οι

τρεις ομιλητές, όσο και ο συντονιστής της εκδήλωσης είναι αναμφίβολα εξέχουσες προσωπικότητες της πνευματικής μας ζωής, με σπουδαίο έργο και στον χώρο της φιλοσοφίας.

Ειδικότερα, ο Πρόεδρος του Ελληνογαλλικού Συνδέσμου Δρ. Νικόλαος Αγγελής, άξιος διάδοχος του αείμνηστου Καθηγητή Φιλοσοφίας Ευάγγ. Μουτσόπουλου, έχει θεραπεύσει τη Φιλοσοφία του Δικαίου με τον καλύτερο τρόπο, ιδίως με τη μνημειώδη γαλλόφωνη διατριβή του στο Πανεπιστήμιο Παρισίων II

- Σορβόννης, υπό τον τίτλο "Être et Justice chez Aristôte". Ο Καθηγητής της Φιλοσοφίας και πρ. Πρύτανης στο Παν. Αθηνών Θεοδόσης Πελεγρίνης έχει από την πλευρά του να επιδείξει ένα τεράστιο έργο στη Φιλοσοφία, τόσο με τα σημαντικά του βιβλία, που καλύπτουν όλες τις φιλοσοφικές περιόδους ή «εποχές», όπως τις ονομάζει ο ίδιος, όσο και με τη χαρισματική του ικανότητα να μετατρέπει τις φιλοσοφικές του ιδέες σε συναρπαστικά θεατρικά έργα, στα οποία μάλιστα πρωταγωνιστεί ο ίδιος.

Ακόμη, ο Καθηγητής της Νομικής του Πανεπιστημίου Αθηνών Κώστας Χριστοδούλου, πέρα από το σημαντικότερο έργο του -και μάλιστα με συνεχή διεθνή παρουσία- σε επιμέρους κλάδους

του Δικαίου, έχει να επιδείξει και περγαμηνές στη Φιλοσοφία, καθώς ανακηρύχθηκε ομόφωνα το 2010 σε αριστούχο διδάκτορα της Φιλοσοφίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, με θέμα της διατριβής του: «Η Ελευθερία κατέναντι του Γάμου». Τέλος, ο συντονιστής της εκδήλωσης Νικόλαος Σοφιανός κατέχει σπουδαία φιλοσοφική παιδεία και επιπλέον έχει καταφέρει τα τελευταία χρόνια, μέσω του Πνευματικού Κέντρου «ο Φίλων» που διευθύνει και του αντίστοιχου ψηφιακού περιοδικού, το οποίο αποστέλλεται κάθε

μήνα σε πάνω από 2.000 μέλη του «Φίλωνα», να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις ώστε η Φιλοσοφία, η Επιστήμη και οι Καλές Τέχνες να γίνουν μέρος της καθημερινότητάς μας.

Μετά τις τόσο εμπεριστατωμένες ομιλίες που παρουσιάστηκαν εδώ απόψε από τους ομιλητές μας εξ αφορμής τριών βιβλίων μου με φιλοσοφικές προεκτάσεις, πιστεύω ότι ήδη έχει γίνει σαφές ποιος

είναι ο κοινός παρονομαστής που διέπει τη φιλοσοφική μου σκέψη. Είναι μια ιδέα που επεξεργάστηκα ήδη από τα σχολικά και φοιτητικά μου χρόνια και που είχα την ευκαιρία να αποτυπώσω σε σύντομη μελέτη μου 26 σελίδων μόλις αποφοίτησα από τη Νομική Σχολή Αθηνών, το 1971, σε ηλικία 24 ετών. Πρόκειται για μια μελέτη που μάλιστα μού έγινε η τιμή να συμπεριληφθεί στη σειρά δημοσιευμάτων της Ελληνικής Ανθρωπιστικής Εταιρείας, διευθυνόμενης τότε από τον Καθηγητή Φιλοσοφίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών αείμνηστο Κωνστ. Βουρβέρη, θεμελιωτή, κατά τη γνώμη μου, και στην Ελλάδα, της ωραίας σύζευξης του Ανθρωπισμού με την αρχαία ελληνική γραμματεία αλλά και με τη σύγχρονη ζωή.

Τίτλος της μελέτης μου αυτής ήταν: «Αντιθέσεις και Αρμονία», και η βιβλιογραφία επάνω στην οποία βασίστηκε εκτεινόταν από τους αρχαίους Έλληνες κλασικούς έως σπουδαίους διανοητές της σύγχρονης Ελλάδας, όπως ο Ιωάννης

Θεοδωρακόπουλος, ο Ιωάννης Συκουτρός, ο Κωνστ. Τσάτσος και ο Παν. Κανελλόπουλος, κ.ά., αλλά και κορυφαίους διαμορφωτές της ευρωπαϊκής λογοτεχνίας και φιλοσοφίας, όπως ο Goethe, ο Schiller, ο Nietzsche και ο

Montaigne. Το βιβλίο αυτό θα το ονόμαζα σήμερα ένα νεανικό ξέσπασμα και μιαν αντίδραση απέναντι στις ακρότητες και τους φανατισμούς που σημάδευαν τότε τις δεκαετίες 1960 και 1970. Επιχείρησα λοιπόν να εξετάσω την κατάσταση εκείνης της εποχής κάτω από ένα νηφάλιο φιλοσοφικό πρίσμα. Και έθεσα ως αφετηρία μου τη θεμελιώδη τοποθέτηση του Ηράκλειτου (για τον οποίο μάλιστα γράφω δοκίμιο αυτήν την περίοδο), ότι τα πάντα βρίσκονται σε μια συγκρουσιακή κίνηση και συνεχώς μεταβάλλονται, μεταπίπτοντας, βαθμιαία ή αιφνίδια, από το ένα άκρο στο άλλο, π.χ. από κάποια μορφή αυταρχικού καθεστώτος στην αναρχία, ή από την ειρήνη στον πόλεμο, και αντιστρόφως.

Προχώρησα όμως την ηρακλείτεια αυτή τοποθέτηση παραπέρα και θεώρησα ότι οι ακραίες αυτές καταστάσεις περικλείουν οπωσδήποτε και στοιχεία χρήσιμα για τον άνθρωπο. Ετσι, η ειρήνη διασφαλίζει τις συνθήκες ώστε ο άνθρωπος να μπορεί να αναπτύξει την προσωπικότητά του και να παραγάγει πολιτιστικά επιτεύγματα, ενώ αντίθετα ο πόλεμος τονώνει το αγωνιστικό πνεύμα και υποχρεώνει τον άνθρωπο να ξεπεράσει τον εαυτό του για να επιτύχει τη νίκη και την αριστεία. Επομένως, μια εύστοχη ιδέα θα ήταν να αξιοποιήσει κανείς τα θετικά στοιχεία και των δύο αυτών ακραίων καταστάσεων, πολέμου και ειρήνης και να αποφύγει τα αρνητικά, όπως αντίστοιχα, στο εδώ παράδειγμα, οι αιματοχυσίες

Ηράκλειτος ο Εφέσιος

και οι καταστροφές του πολέμου και η συνήθως μαλθακή ζωή της ειρήνης. Με άλλη διατύπωση, θα ήταν χρήσιμος εδώ ένας συγκερασμός των δύο αντιθέσεων, ώστε να επιτευχθεί έτσι η μεγιστοποίηση των πλεονεκτημάτων τους.

Όμως ο συγκερασμός αυτός δεν σημαίνει να βρεθεί μια άχρωμη «μεσοβέζικη» κατάσταση ίσων αποστάσεων ανάμεσα στα

δύο άκρα, διότι μια τέτοια προσέγγιση θα σήμαινε απλώς μια κατάσταση, στο εδώ παράδειγμα, «ειρηνολέμου», με κατά καιρούς δηλ. συρράξεις, εναλλασσόμενες με περιόδους ειρήνης. Για να υπάρξει ένας αποτελεσματικός συγκερασμός και μια αρμονία των δύο άκρων, θα πρέπει λοιπόν να αναζητηθεί μια νέα κατάσταση στην κορυφή ενός υποθετικού τριγώνου, όπου τις γωνίες στη βάση του αποτελούν τα δύο άκρα. Ποια είναι όμως αυτή η νέα κατάσταση η οποία στο παράδειγμα ειρήνης και πολέμου θα διατηρεί όλα τα πλεονεκτήματα των δύο άκρων χωρίς τα μειονεκτήματά τους;

Αναμφίβολα την απάντηση δίνει εδώ η έννοια της άμιλλας και του ευγενούς

συναγωνισμού μέσα στο πνεύμα του «εὖ αγωνίζεσθαι» (fair play). Είτε δηλ. πρόκειται για αθλητικό αγώνα, είτε για λογοτεχνικό διαγωνισμό, είτε και για επιστημονική διεκδίκηση ενός βραβείου, η άμιλλα προσφέρει εδώ μιαν αγωνιστική μορφή με στοιχεία όμως ειρηνικής επίλυσης διαφορών, άρα μιαν ανώτερη μορφή

αγώνα με σεβασμό στους κανόνες, την Ηθική και τον Άνθρωπο. Βέβαια, στη μελέτη αυτή αναγνωρίζω ότι η επίτευξη τέτοιων λεπτών και εύθραυστων ισορροπιών που οδηγούν στο ιδεώδες μιας, όπως την αποκάλεσα, στατικής αρμονίας, δεν είναι κάτι εύκολο, διότι, πέραν των άλλων, προϋποθέτει και μίαν εσωτερική αρμονία με τον εαυτό μας και τους άλλους, ένα πνεύμα δηλ. αυτοπειθαρχίας, μετριοπάθειας και αλληλεγγύης, που δεν θα εξωθεί σε φανατισμούς και ακρότητες, αλλά θα στοχεύει σε μια ψύχραιμη και επωφελή για τον άνθρωπο αντιμετώπιση των καταστάσεων.

Γνώμονας θα είναι εδώ ο ορθός λόγος και η προσαρμογή στις εκάστοτε καταστάσεις, χωρίς όμως να χάνεται από τα μάτια και ο τελικός στόχος της στατικής αρμονίας. Επομένως, ανακύπτει εδώ η ανάγκη και μιας δεύτερης μορφής αρμονίας, αυτής που ονόμασα δυναμική αρμονία και μέσω της οποίας επιδιώκεται η, έστω και με υπερβολές, επίτευξη της στατικής αρμονίας, όπως π.χ. η ανοχή σε υπερβολές της ελευθερίας μετά από μια περίοδο αυταρχικού καθεστώτος, ώστε να «ισιώσει

το δένδρο» και να φθάσουμε έτσι σε μια σταθερότερη μορφή αρμονίας.

Με οδηγό τις πιο πάνω σκέψεις προσπάθησα στα επόμενα χρόνια της ακαδημαϊκής μου σταδιοδρομίας να εντοπίσω θεματικές και να εκπονήσω μελέτες όπου το ιδεώδες της Αρμονίας, στηριζόμενο πρωτίστως στην αρχαία ελληνική παιδεία και στον ανθρωπισμό, θα μπορούσε να βοηθήσει και σήμερα την κοινωνία μας στην εξεύρεση λύσεων για τρέχοντα γενικότερα ζητήματα.

Ετσι, στο βιβλίο μου «Κλασικά Ιδεώδη για μια Σύγχρονη Παιδεία» επεδίωξα προ πάντων να ερευνήσω το πώς οι αρχαίοι Έλληνες είχαν καταφέρει να συγκεράσουν, με έρεισμα την πρωταρχικής σημασίας προσέγγισή τους περί μέτρου και μεσότητας, τις τέσσερις βασικότερες εκφάνσεις της πολιτιστικής και κοινωνικής τους ζωής. Και πράγματι, από την έρευνα αυτή διαπιστώθηκε ότι τόσο στην Τέχνη, με ιδεώδες το Κάλλος, όσο επίσης στην Επιστήμη, με ιδεώδες την Αλήθεια, στην Ηθική, με ιδεώδες την Αρετή, και στην Πολιτική, με ιδεώδες την Δημοκρατική Ευνομία, βασικό μέλημα σε όλες αυτές τις εκφάνσεις υπήρξε η αγωνιώδης

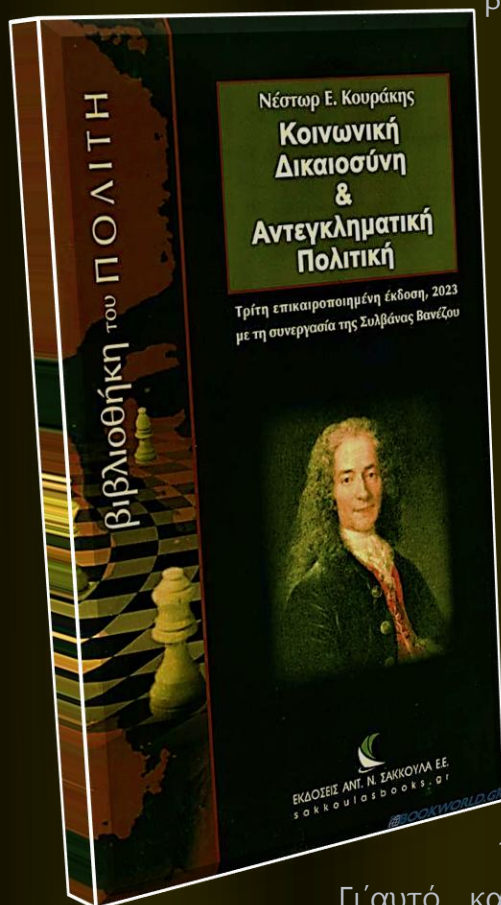
προσπάθεια των Ελλήνων Κλασικών (κυρίως του Πλάτωνα και του Αριστοτέλη) να εναρμονίσουν, μέσα σε πνεύμα «εκλεκτικής πληρότητας»: την Ελευθερία με την Τάξη, τον κόσμο των αισθητών με τον υπερβατικό - πνευματικό κόσμο, και το πάθος των συναισθημάτων και των ορμών με τον λόγο του νου, δηλ. κατ'ουσίαν, όπως είπε αλληγορικά ο Nietzsche στη «Γένεση της Τραγωδίας», τη διονυσιακή μέθη με το ολύμπιο όνειρο.

Εξάλλου, στο βιβλίο μου για την Κοινωνική Δικαιοσύνη θέλησα να αποκρυπτογραφήσω αυτήν ακριβώς την τόσο σημαντική έννοια που έχει ως θέμα το βιβλίο και την οποία ο κάθε πολιτικός χρησιμοποιεί στις ομιλίες του εικόη και ως έτυχε, χωρίς πολλές φορές να γνωρίζει το πολυσήμαντο περιεχόμενό της. Ως αφετηρία για την έννοια της Κοινωνικής Δικαιοσύνης έθεσα τον ορισμό που έδωσε το 2006 αρμόδια Επιτροπή του ΟΗΕ σε εκτενή διαδικτυακή έκθεσή της με τίτλο: «Social Justice in an Open World». Εκεί η Κοινωνική Δικαιοσύνη ορίζεται ότι είναι η ακριβοδίκαιη (fair) αλλά και ευαίσθητη, συμπονετική (compassionate) διανομή ή

αναδιανομή των καρπών της οικονομικής ανάπτυξης. Επομένως, η Κοινωνική Δικαιοσύνη, ως βασική σταθερά για την κατανομή του πλούτου σε μια κοινωνία, έχει ως κριτήριο όχι μόνο τις ανάγκες των πολιτών και ιδίως των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, οι οποίες πρέπει να βοηθηθούν μέσα σε πνεύμα ανθρωπισμού, αλλά και τα προσόντα των ικανών ανθρώπων, στους οποίους αξίζει να δοθούν ευκαιρίες κοινωνικής κινητικότητας και ανόδου, μέσα σε πνεύμα αξιοκρατίας.

Βέβαια, πίσω από αυτή την κοινή αποδεκτή ιδέα βρίσκονται αντιμαχόμενοι δύο πρώτου μεγέθους πολιτικο-κοινωνικοί «ισμοί», ο καπιταλισμός, που ενισχύει τους ικανούς, και ο σοσιαλισμός, που στηρίζει τους κοινωνικά αδύναμους.

Γι'αυτό και το βιβλίο αναλύει, μεταξύ άλλων, τις διάφορες θεωρίες που οδηγούν σε μια εναρμόνιση των δύο κοσμοαντιλήψεων και επομένως σε έναν πέρα από αυτές «Τρίτο Δρόμο» -πρόκειται άλλωστε εδώ για τον τίτλο του κλασικού έργου του Anthony Giddens, 1998, του οποίου τις ιδέες υιοθέτησαν επιτυχημένοι πολιτικοί, όπως ο Βρετανός Tony Blair, ο Αμερικανός Bill Clinton και ο Γερμανός Gerhard Schroeder.

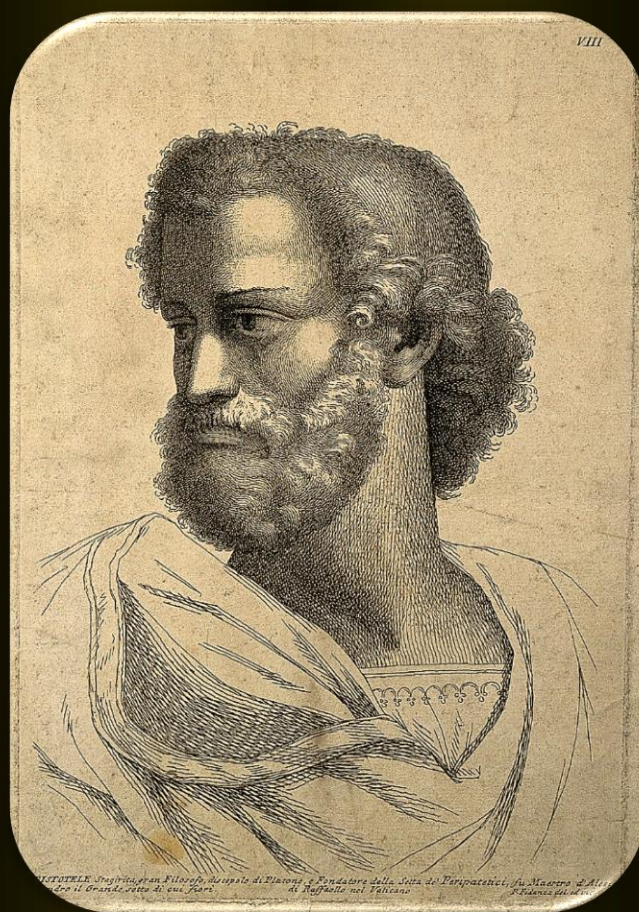

Τέλος, το τρίτο βιβλίο, που φέρει τον τίτλο: «Εισαγωγή στην Κλασική Ρητορική», έχει και αυτό τις ρίζες του στον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό, από τον οποίο, όπως και στα δύο άλλα προαναφερθέντα βιβλία, αντλούνται -χωρίς διάθεση προγονοπληξίας- όλα τα θεμελιώδη στοιχεία του, όσα αντέχουν ακόμη και σήμερα στη φθορά του χρόνου και μπορούν να χρησιμεύσουν ως πρότυπα στον σύγχρονο άνθρωπο. Ειδικότερα, ως προς τη Ρητορική, μια τέχνη μέγιστης σημασίας για την επιτυχία στη ζωή, αλλά παραμελημένη ως προς τη διδασκαλία της στα Πανεπιστήμιά μας, το σπουδαιότερο κλασικό έργο το οποίο μπορεί να βοηθήσει και σήμερα έναν αγορητή είναι η Ρητορική του Αριστοτέλη.

Ενδιαφέρον όμως παρουσιάζει και εδώ το πώς ο Αριστοτέλης, έχοντας συνεισφέρει τα μέγιστα και στην ιδέα της μεσότητας, επιτυγχάνει στη «Ρητορική» του να εναρμονίσει τα βασικά στοιχεία μέσω των οποίων μπορεί ένας ρήτορας να πείσει, καθιστώντας αξιόπιστη την αγόρευσή του:

Πρώτον, με τον «Λόγο», με το να παρουσιάζει δηλ. ο ρήτορας μια λογική επιχειρηματολογία με αδιάσειστους και τεκμηριωμένους συλλογισμούς. Δεύτερον, με το «Πάθος», με το να παρεισάγει δηλ. ο ρήτορας σε όσα λέγει τη συναισθηματική φόρτιση, ώστε να επιδρά στην ψυχή των ακροατών του και να τους εξάπτει τα συναισθήματα. Και τρίτον, με το «Ηθος», με

το να έχει δηλ. ο ρήτορας μια ηθικά άμεμπτη προσωπικότητα.

Κυρίως, η δυσκολία στην εναρμόνιση αφορά εδώ τον συγκερασμό Λόγου και Πάθους, το πώς δηλ. ο αγορητής θα μπορέσει να πείσει τους ακροατές του με λογικά επιχειρήματα, αλλά συνδυάζοντας ταυτόχρονα σε αυτά και μιαν εμπνευσμένη συναισθηματική ένταση, ανάλογη βέβαια και με το είδος της ομιλίας ή/και τα χαρακτηριστικά του ακροατηρίου του (ηλικία, μορφωτικό επίπεδο κ.λπ.), όπως αυτά περιγράφονται εκτενώς από τον Αριστοτέλη.

Προτού ολοκληρώσω αυτήν την ομιλία, θα ήθελα να υπενθυμίσω ότι βασικό στοιχείο

για την επίτευξη της Αρμονίας ως μεθόδου, σκοπού και ιδεώδους, είναι η εσωτερική αρμονία της ψυχής μας, να τα «βρούμε» δηλ. με τον εαυτό μας, αποκτώντας έτσι μian εσωτερική ηρεμία και μian αντίστοιχη ενσυναίσθηση για τους άλλους. Το πώς μπορούμε να το επιτύχουμε αυτό μάς το αποκαλύπτει και

εδώ ο μεγαλοφυής Αριστοτέλης στα «Ηθικά Νικομάχεια» (Δ' βιβλίο, II, 1123 b επ.), όπου μας δίνει το προφίλ ενός ανώτερου ανθρώπου. Τον ονομάζει μεγαλόψυχο («μεγαλοπρεπή») και τον περιγράφει εν συνόψει ως εξής:

«Ο μεγαλόψυχος παρορμάται από τα κίνητρα της τιμής, αφού οι μεγαλόψυχοι θεωρούν τον εαυτό τους άξιο τιμής και την αξίζουν [...]. Αλλά και σε σχέση με τον πλούτο, την ισχύ και κάθε ευτυχία ή δυστυχία, τηρεί το ορθό μέτρο κι έτσι ούτε γίνεται περιχαρής όταν είναι ευτυχισμένος, ούτε και περίλυπος όταν δυστυχεί [...]. Συνηθίζει να μην εκθέτει τη ζωή του σε κίνδυνο για ασήμαντα πράγματα. Και επειδή ολίγα μόνο πράγματα εκτιμά, δεν αγαπά να ρισκοκινδυνεύει. Όταν όμως διακυβεύονται σπουδαία ζητήματα, ρίχνεται στον κίνδυνο.

Και κινδυνεύοντας, είναι έτοιμος και τη ζωή του να δώσει, θεωρώντας ανάξιο το να ζει όπως-όπως.

»Εχει την τάση να ευεργετεί, αλλά αισθάνεται ντροπή να ευεργετείται [από άλλους] [...]. Γνώρισμα του μεγαλόψυχου είναι ακόμη [...] να εξυπηρετεί τους άλλους με προθυμία. Να τηρεί, δε, στάση αποστασιοποιημένη απέναντι στους υψηλά ιστάμενους και τους ευτυχούντες, ενώ προς τους μεσαίας τάξης πολίτες να επιδεικνύει προσηνή συμπεριφορά».

»Αισθάνεται την ανάγκη να είναι φανερός στα μίση και τις φιλίες του. Διότι η κρυψίνοια είναι ιδιότητα αυτού ο οποίος φοβάται. Και διότι ενδιαφέρεται περισσότερο για την αλήθεια, παρά για τη γνώμη του κόσμου [...]. Παράλληλα, δεν συνηθίζει να είναι μνησικάκος. Διότι γνώρισμα του μεγαλόψυχου δεν είναι να καταγράφει στη μνήμη του τις πράξεις των άλλων, και μάλιστα τις προς αυτόν κακές, αλλά μάλλον να τις παραβλέπει [...]».

»Και για τις εξ ανάγκης ατυχίες ή τα μικροπράγματα της ζωής ελάχιστα οδύρεται και ζητεί βοήθεια [...]. Και

επιδιώκει περισσότερο να αποκτήσει τα ωραία και ακερδή, παρά τα κερδοφόρα και ωφέλιμα. Διότι η αφιλοκέρδεια αρμόζει περισσότερο στον αυτάρκη χαρακτήρα του».

»Οι κινήσεις του φαίνονται να είναι αργές και η φωνή του βαριά και η ομιλία του σταθερή. Διότι δεν έχει ανάγκη να βιάζεται αυτός που επιδεικνύει ζήλο για ολίγα [μόνο] πράγματα, ούτε να είναι ορμητικός αυτός που ελάχιστα πράγματα θεωρεί σπουδαία. Η δε οξύτητα της φωνής και η βιασύνη [στις κινήσεις] είναι γνώρισμα αντίθετων χαρακτήρων».

Ανθρωπος, λοιπόν, που αποφεύγει την εξάρτηση και επιδιώκει την αυτάρκεια και το μέτρο, που του αρέσει να εξυπηρετεί τους άλλους και να είναι προσηνής με αυτούς, που ριψοκινδυνεύει και πραγματώνει λίγα μόνο αλλά σημαντικά πράγματα, που είναι φανερός στα μίση και

τις φιλίες, που δεν κρατάει κακία και δεν κακολογεί τους άλλους, αλλά επιδιώκει τα ωραία και ακερδή. Αυτός είναι ο ανώτερος άνθρωπος, κατά τον Αριστοτέλη, ένας άνθρωπος ο οποίος έχει επιτύχει μέσα του

την εσωτερική αρμονία και αποτελεί

έτσι ένα διαχρονικό πρότυπο Ανθρώπου, χρήσιμο ασφαλώς και για τις σύγχρονες κοινωνίες.»

Η εκδήλωση την οποία παρακολούθησε πλήθος κόσμου από τον ακαδημαϊκό χώρο, καθώς και

από τον χώρο της Τέχνης και του Πολιτισμού δεν τίμησε απλώς ένα πρόσωπο· ανέδειξε έναν στοχαστή που διαλέγεται με το παρελθόν για να διδάξει το παρόν και να εμπνεύσει το μέλλον. Ο λόγος του Κουράκη, βαθιά ριζωμένος στην κλασική σκέψη και ταυτόχρονα ανοικτός στα επίκαιρα ερωτήματα του καιρού μας, υπενθυμίζει ότι η φιλοσοφία δεν είναι πολυτέλεια, αλλά αναγκαιότητα για τον στοχαζόμενο άνθρωπο της εποχής μας..

ΣΟΝΙΑ ΘΕΟΔΩΡΙΔΟΥ:

Όταν η Ευαισθησία Συναντά
την Τέχνη και η Τέχνη την
Λύτρωση *(Η συνέντευξη*

*παραχωρήθηκε στον Κωνσταντίνο
Τουκλέα μέλος της Γ.Σ. του Π.Κ.Π. «Ο
Φίλων» για το παρόν τεύχος)*

Δεν είναι λίγες οι φορές που την Σόνια Θεοδωρίδου είτε την έχουμε δει σε αφίσες, είτε στην τηλεόραση ζωντανά, είτε σε περιοδικά να παρουσιάζει την δουλειά της. Ένα είναι σίγουρο, ότι χαίρει κάθε εκτίμησης και αγάπης από το κοινό της και σε όσους την ανακαλύπτουν και ως άνθρωπο και ως καλλιτέχνη. Είναι τιμή για τον Φίλωνα και συγκεκριμένα για το περιοδικό μας Τέχνη και Πολιτισμός, που φιλοξενεί μια ιδιαίτερα χαρισματική προσωπικότητα, από κάθε άποψη. Ας ξεκινήσουμε λοιπόν να γνωρίσουμε από κοντά την Σόνια Θεοδωρίδου, αρχίζοντας με ένα σχετικά σύντομο βιογραφικό.

Η Σοπράνο Σόνια Θεοδωρίδου γεννήθηκε στην Βέροια. Σπούδασε στο Εθνικό Ωδείο «Μανώλης Καλομοίρης» στην τάξη της Καίτης Παπαλεξοπούλου, απ' όπου αποφοίτησε με διάκριση καθώς επίσης και με βραβείο «Άριστης και Διακεκριμένης Εκτέλεσης». Της χορηγήθηκε η υποτροφία «Μαρία Κάλλας», η οποία της έδωσε την δυνατότητα να πραγματοποιήσει περαιτέρω σπουδές στη Μουσική Ακαδημία της Κολωνίας και αργότερα στο Λονδίνο με την Vera Rosza. Μεταξύ άλλων, έχει ειδικευθεί στο ρεπερτόριο των Γερμανικών Τραγουδιών (Lieder) με την Elisabeth Schwarzkopf και Christa Ludwig.

Η Σόνια Θεοδωρίδου έχει εμφανισθεί στα πιο σημαντικά λυρικά θέατρα της Ευρώπης όπως η Όπερα της Φρανκφούρτης, Κρατική Όπερα του Βερολίνου, Γερμανική Όπερα του Βερολίνου, Κρατική Όπερα του Αμβούργου, Εθνικό Θέατρο του Μονάχου και της Στουτγάρδης, Théâtre Royal de la

Monnaie (Βρυξέλλες), Théâtre Chatelet του Παρισιού, Teatro Communale της Φιρέντζε, Teatro La Fenice της Βενετίας, Theatre της Βασιλείας, Όπερα της Λυών και του Montpellier, Φεστιβάλ Schwetzingen, Maifestspiele του Βισμπάντεν, Opera House της Budapest, Βασιλείας, Suisse romande orchestra Μέγαρο Μουσικής Αθηνών και Θεσσαλονίκης, Θέατρο Ηρώδου του Αττικού, Αρχαίο Θέατρο Επιδαύρου, Αρχαίο Θέατρο Δελφών, Άμστερνταμ, Ρόττερνταμ, Βερολίνο, Κολωνία, Νέα Υόρκη, Salt Lake City, Σάλτσμπουργκ, Βιέννη κ.α.

Ως σολίστ έχει δώσει πολυάριθμες συναυλίες και ρεσιτάλ τραγουδιού στην Κολωνία (Φιλαρμονική Κολωνίας), Βουδαπέστη (Ακαδημία Franz Liszt), Ιταλία (Reggio Emilia), Ισραήλ (Φιλαρμονική Tel Aviv), Λισσαβώνα (Colosseum), Τόκυο, Φρανκφούρτη (Alte Oper), Μόναχο (Gasteig) Concertgebow και έχει συνεργαστεί με διάσημους μαέστρους και ορχήστρες όπως οι Wolfgang Sawallisch, Zubin Mehta, Sir Neville Mariner, Antonio Pappano, Rene Jacobs, Christoph von

Dohnanyi, Gerd Albrecht, Garry Bertini, Ivan Fischer, Marcello Viotti, Helmut Rilling, Andras Schiff, Frans Bruggen με την Orchestra of the Age of the Enlightenment, Concerto Köln, την Φιλαρμονική της Βιέννης

Suisse romande orchestra και άλλες.

Το κλασικό της ρεπερτόριο συμπεριλαμβάνει μερικούς από τους πιο σημαντικούς ρόλους όπερας, όπως οι Fiordiligi (Έτσι Κάνουν Όλες), Elvira (Don Giovanni), Pamina (Ο Μαγικός Αυλός), Alcina (Alcina), Violetta (Η Τραβιάτα), Gilda (Ριγκολέττο), Angelica (Suor Angelica), Mimi (Οι Μποέμ), Euridice (Ορφέας και Ευρυδίκη

του Gluck), Salud (Η Σύντομη Ζωή), Fiorilla (Il Turco in Italia), Corinna (Il viaggio a Reims), Giulietta (I Capuletti e i Montecchi), Maria Stuarda (Maria Stuarda), Cleopatra (Ιούλιος Καίσαρας), Jenny (Mahagonny), Santuzza (Cavalleria Rusticana) κ.ά. Έχει κυκλοφορήσει δύο CD με όπερες, την "La Calisto" του Cavalli (Harmonia Mundi) και την "Conrois and his copies" του Περικλή Κούκου. Επίσης τα CD «Η Σόνια Θεοδωρίδου συναντά τον Μάνο Χατζιδάκι» (Σείριος, "Ρεσιτάλ") (Σείριος – Οδός Πανός), Γιάννης

Μαρκόπουλος «Αναγέννηση» (Κίνησις),
Θάνος Μικρούτσικος "Warna" (Arcardia),
Χάρης Περσίδης "Storiae d' Amor" (Eros),
"Arie Antiche" (Legend Classics), "Sonia
Thedoridou sings Jacques Brel" (Et'cetera),
Θανάσης Μωραΐτης " Pictures for the
sadness of the blonde
girls and of Eleni" (EMI
Classics), Γιάννης
Κωνσταντινίδης "30
Songs" (The Human
Voice), "Songs from the
Big Screen" (The Human
Voice), Αθανάσιος
Σίμογλου "Cavafy –
Shades of Love..." (The
Human Voice), Μίμης
Πλέσσας " Anthology"
(The Human Voice),
Αθανάσιος Σίμογλου
"Cavafy II – Return "
(The Human Voice). The
scent of Jasmin (The
Human Voice).

Τον Ιούνιο του 2014
ανακίνησε εκ νέου το
ζήτημα της επιστροφής
των Γλυπτών του
Παρθενώνα ,μπαίνοντας στο Βρετανικό
Μουσείο του Λονδίνου με ομάδα
καλλιτεχνών ,προκειμένου να κάνουν μια
σιωπηλή διαμαρτυρία, ανακινώντας εκ
νέου το ζήτημα και κερδίζοντας

ταυτόχρονα την συμπαράσταση της
παγκόσμιας καλλιτεχνικής κοινότητας. Ζει
στην Αθήνα και συνεχίζει να έχει έντονη
καλλιτεχνική δραστηριότητα .

Υπήρξε κάποιο συγκεκριμένο ερέθισμα στην
παιδική σας ηλικία,
ώστε να σας προτρέψει
να ασχοληθείτε με την
τέχνη της μουσικής;

*Μεγάλωσα σε μία
οικογένεια όπου η
μουσική ήταν μέρος της
καθημερινότητάς της
.Οι γονείς μου άκουγαν
καλή μουσική
,Θεοδωράκη ,Χατζιδάκι
,καντάδες κλπ και
τραγουδούσαν και οι
δύο. Όταν ήμουν γύρω
στα 4 άκουσα στο
ραδιόφωνο μία φωνή
(αυτή της Μαρίας
Κάλλας)και είπα έτσι θα
γίνω. Ίσως ήταν
πεπρωμένο ,όμως αυτή
η φωνή με καθόρισε.*

Θυμάστε κάποια συνεργασία ή παράσταση
η οποία σας ευαισθητοποίησε ώστε να
νοιώσετε κάτι το ιδιαίτερο και γιατί;

Στην Βασιλική όπερα των Βρυξελλών τραγούδησα την "όπερα Suor Angelica Του Puccini Υπό την διεύθυνση του Antonio Pappano . Στην πρεμιέρα το μικρό παιδί που έπαιζε τον ρόλο του παιδιού μου έχασε την μητέρα του.

Μου το είπαν αφού τελείωσες το έργο . Συγκλονίστηκα στην σκέψη ότι έχασε αυτό το υπέροχο πλάσμα που δούλεψα μαζί του την μητέρα του .

Ποιος ρόλος πιστεύετε ότι σας αντιπροσωπεύει περισσότερο;

Κάθε ρόλος μου φανέρωσε ένα κομμάτι του εαυτού μου . Όμως οι ρόλοι του βερισμού είναι αυτοί που είναι κοντά στην ψυχοσύνθεσή μου ,που μου ταιριάζουν και που μέσα από αυτούς ξεδιπλώνω όλο το φάσμα της εσωτερικής μου δύναμης στην σκηνή.

Τι συμβουλή θα δίνατε για να εμπνεύσετε νέους τραγουδιστές; λόγω του ότι η εποχή μας εξελίσσεται ρομποτικά με την τέχνη να χάνει την αρχική της πορεία.

Να ασχοληθούν με το τραγούδι με πάθος ,θέληση και ταπεινότητα. Να δοθούν ολοκληρωτικά σε αυτό χωρίς εκπτώσεις και να μην σταματούν να πιστεύουν και να ονειρεύονται .

Στην τόσο ετών καλλιτεχνική διαδρομή σας, υπάρχει κάτι το οποίο σας έχει από καρδιάς στεναχωρήσει;

Σίγουρα έχετε διαβάσει το βιογραφικό μου και την θαυμάσια πορεία μου στο εξωτερικό. Αυτό που με σόκαρε ήταν η απόλυτη απαξίωση που έζησα στην πατρίδα μου. Έζησα έναν καλλιτεχνικό διωγμό στην κυριολεξία. Από την Λυρική και από το κράτος γενικότερα. Νομίζω πως γνωρίζω ακριβώς τους λόγους. Τώρα πια με πονάει αλλά δεν μου προκαλεί θυμό. Μόνο ένα τεράστιο γιατί. Ευτυχώς η θέλησή μου η αγάπη μου για το τραγούδι με έκαναν να προχωρήσω ,να αναζητήσω και άλλους μουσικούς κόσμους. Είμαι τυχερή που έχω την αγάπη και υποστήριξη του κόσμου και που η φωνή μου ανταποκρίνεται στις καλλιτεχνικές μου ανάγκες. Πιστεύω ακράδαντα πως ο χρόνος θα με δικαιώσει..

Ζώα και Θρησκείες: Πλάσματα Εν Λόγω και Εν

Χάριτι *(Το άρθρο - ανάλυση είναι της Μοναχού και Θεολόγου Σοφίας Θεοδώρου μέλους της Γ.Σ. του Π.Κ.Π. «Ο ΦΙΛΩΝ»)*

Όλα αρχίζουν μ' ένα ερώτημα παλιό όσο και ο ίδιος ο στοχασμός του ανθρώπου: έχουν τα ζώα ψυχή; Κι αν ναι, είναι της ίδιας ουσίας με την ανθρώπινη; Στην προσπάθειά του να απαντήσει, ο άνθρωπος διαβαίνει συχνά ένα λεπτό όριο – από τη φιλοζωία ως πράξη αγάπης και συμπόνοιας, φτάνει ως τη ζωολατρία, την ειδωλολατρική υπερβολή, όπου η κτίση λατρεύεται αντί του Κτίστη. Κι όμως, παρά τις πλάνες των αιώνων, η σχέση ανθρώπου και ζώου

μοιάζει με έναν ιερό διάλογο – βαθύ, σιωπηλό, συγκινητικά αμοιβαίο. Ο Άγιος Παΐσιος, με λόγο απλό κι όμως θεολογικά πυκνό, παρατηρούσε: «Τα καημένα τα ζώα, Θεό έχουν τον άνθρωπο. Όπως εμείς ζητούμε βοήθεια από τον Θεό, έτσι και αυτά ζητούν βοήθεια από τον άνθρωπο.» Η φράση του δεν ηχεί σαν ρομαντική ευαισθησία, αλλά σαν θεολογική πυξίδα. Μέσα από αυτήν προβάλλει ο άνθρωπος όχι ως τύραννος του ζωικού κόσμου, αλλά ως λειτουργός ευθύνης και αντανάκλαση

θεϊκής πρόνοιας. Και αν στρέψουμε το βλέμμα στη βιβλική αφήγηση, τα παραδείγματα είναι πληθωρικά. Στην Παλαιά Διαθήκη, τα ζώα εμφανίζονται όχι απλώς ως πλάσματα του Θεού, αλλά ως φορείς θελήματός Του: από τις πληγές της Αιγύπτου, όπου με φυσικά μέσα εκδηλώνεται το επέκεινα (Ψαλμός 104), έως την ιστορία του προφήτη Βαλαάμ και του γαϊδουριού που μίλησε, ως αγγελιαφόρος της Θείας βούλησης...

Μυθολογία και αρχαίες θρησκείες

Σύμφωνα με την Γεωργιανή μυθολογία η γυναικεία θεότητα Ντάλι είναι θεά του κυνηγιού και προστάτιδα άγριων ζώων, όπως το ελάφι και τον αίγαγρο. Έχει συγκριθεί με την θεά Άρτεμη της ελληνικής μυθολογίας. Ο κένταυρος Χείρων ήταν μισός άλογο και μισός άνθρωπος και γιός του Κρόνου και της νύμφης Φιλύρας. Ήταν δάσκαλος όλων των Ελλήνων ηρώων και θεωρείται σημαντική μορφή λόγω της σχέσης του με την ιατρική καθώς επίσης, διακρίνεται από τους υπόλοιπους κενταύρους λόγω της σοφίας του. Σύμφωνα με τον Αισχύλο ο Κέρβερος γεννήθηκε από την Έχιδνα και τον Τυφώνα. Τον παρουσιάζουν ως τρικέφαλο σκύλο και με ουρά που κατέληγε σε κεφάλι δράκου ή ως σκύλο με πόδια

λιονταριού και με ουρά φιδιού. Ήταν φύλακας του Άδη, της χώρας των νεκρών.

Για το φτερωτό άλογο Πήγασο υπάρχουν πολλές εκδοχές για το πώς δημιουργήθηκε. Η μια λέει πως γεννήθηκε από το αίμα της Μέδουσας αφού την αποκεφάλισε ο Περσέας, ο οποίος τον χρησιμοποίησε για να διαφύγει από τις άλλες δύο αδερφές της

Μέδουσας. Ο Ησίοδος γράφει πως η ονομασία του έχει να κάνει με τις «πηγές» του ωκεανού όπου και γεννήθηκε. Ήταν στην υπηρεσία του Δία και μετέφερε του κεραυνούς από το εργαστήρι του Ήφαιστου στον Όλυμπο. Η παράδοση της Κορίνθου τον θέλει τοπική θεότητα για την οποία είχε κοπεί και νόμισμα. Τέλος όταν οι Μούσες διαγωνιζόντουσαν

στο τραγούδι με τις Πιέριες κόρες στο όρος Ελικώνα, το όρος άρχισε να υψώνει την κορυφή του προς τον ουρανό από υπερηφάνεια και χαρά μέχρι που το σταμάτησε ο Πήγασος, μετά από διαταγή του Ποσειδώνα, λακτίζοντας με τι οπλές του. Έτσι δημιουργήθηκε η πηγή Ιπποκρήνη.

Οι Σκανδιναβικοί Θρύλοι μιλούν για ένα τεράστιο κεφαλόποδο πλάσμα με το όνομα Κράκεν, το οποίο κατοικεί της ακτές της Νορβηγίας και της Γροιλανδίας και

τρομοκρατεί όσους ναυτικούς τύχει να περάσουν από κοντά του. Πιθανότατα ο μύθος μάλλον ήρθε με τα χρόνια από την θέαση γιγαντιαίων καλαμαριών που μπορούν να φτάσουν έως και 15 μέτρα μάκρος.

Ζωολατρία

Η λατρεία των ζώων χωρίζεται σε 2 περιόδους. Στην πρώτη επικρατεί η λατρεία άγριων ζώων και στην δεύτερη εξημερωμένων ή ωφέλιμων ζώων. Υπήρχε η αντίληψη ότι ορισμένα ζώα ήταν φύλακες των στοιχείων της φύσης ή ήταν το αίτιο για κάποια καιρικά φαινόμενα. Κάποια παραδείγματα είναι η αρκούδα που θεωρούνταν η κυρίαρχη του δάσους, ο κάστορας ως δαίμονας του νερού, ο κούκος ως φορέας της βροχής και το χελιδόνι της άνοιξης. Κάποια ζώα ενδεχομένως να έφτασαν να λατρεύονται επειδή στην αρχή προσφέρονταν ως θυσία. Άλλα, αφού λατρεύτηκαν ως άγια ζώα ύστερα εξημερώθηκαν και ο άνθρωπος τα χρησιμοποίησε προς όφελός του.

Η γνωστότερη χώρα που βρίσκουμε την ζωολατρία είναι η αρχαία Αίγυπτος. Εκεί, ζώα όπως η γάτα και ο κροκόδειλος λατρεύονταν κατά κόρον. Η λατρεία των ζώων ήταν τόσο διαδεδομένη ώστε, η σπουδή της Αιγυπτιακής θρησκείας είναι αυτή της ζωολατρίας. Τα πιο συνηθισμένα ζώα που λατρεύονταν ήταν ο ταύρος, το

γεράκι, ο αετός, το πουλί ίβης, ο μπαμποίνος, η γάτα, ο κροκόδειλος και ο σκαραβαίος. Μετά τον θάνατο τους αυτά τα ζώα βαλσαμώνονταν, τοποθετούνταν σε σαρκοφάγο και θάβονταν κοντά στον ναό. Τα λατρευόμενα ζώα είχαν έξοχες και υπεράνθρωπες δυνάμεις και μέσω αυτών προσωποποιούνταν διάφορα ουράνια σώματα όπως ο ήλιος και η σελήνη ή

δυνάμεις όπως η αγαθοποιός και η δύναμη του κακού. Τα έτρεφαν με μεγάλη επιμέλεια και ζούσαν μέσα στον ναό. Όποιος τα φόνευε τιμωρούνταν με θανατική ποινή.

Στην Αιγυπτιακή Μυθολογία η Τεφνούτ ήταν θεά της δροσιάς ή της βροχής, λίαν απαραίτητες στις κλιματολογικές συνθήκες της περιοχής και θεωρείτο επίσης ηλιακή θεότητα, η οποία απεικονίζονταν με μορφή λέαινας ή γυναικός με κεφάλι λέαινας και ο αδελφός της Σου ως λέων. Τα Κείμενα των Πυραμίδων αναφέρονται στη κιτρινοσουσουράδα ως σύμβολο του Ατούμ και αυτή μπορεί να ήταν η αρχική μορφή του πουλιού Μπενού. Το Μπενού είναι αρχαία αιγυπτιακή θεότητα που συνδέεται με τον ήλιο, τη δημιουργία και την

αναγέννηση. Μπορεί να αποτέλεσε την έμπνευση για το φοίνικα της ελληνικής μυθολογίας. Ένα μεγαλόσωμο είδος ερωδιού, που σήμερα έχει εκλείψει, ζούσε στην Αραβική Χερσόνησο. Μπορεί αυτό να ήταν η έμπνευση αυτής της μετέπειτα απεικόνισης του Μπενού ως ερωδιού.

Ο ταύρος συμβολίζει την γονιμότητα καθώς με την βοήθεια του μπορούσαν να καλλιεργήσουν το έδαφος. Ένας μαύρος ταύρος ζούσε μέσα στον ναό και συμβόλιζε την ενσάρκωση του Όσιρι. Ένας άλλος ταύρος συμβόλιζε τον θεό του ήλιου Ρα. Μαζί με τον ταύρο σέβονταν και την αγελάδα η οποία θεωρείτο η σύζυγος του Όσιρις η θεά Ίσης. Η Μεγάλη Λευκή Αγελάδα ήταν η μητέρα του Όσιρις η Άπις. Το πουλί ίβης λατρεύονταν ως το πουλί της σοφίας, της ειρήνης και της χαράς. Θεωρήθηκε ως μία από τις ενσαρκώσεις του θεού της σοφίας, του δημιουργού της γραφής και της λογοτεχνίας του Θωτ. Ο γιός του Όσιρι, Όρος, απεικονιζόταν ως γεράκι. Επίσης καθ' όλη την ιστορία της αρχαίας Αιγύπτου το Γεράκι θεωρείτο ως προστάτης της ιεράς εξουσίας του φαράω. Ο αετός συμβολίζει τον ουρανό και ο θηλυκός λευκός αετός ενσάρκωνε την θεά Νεκμέτ, καθώς επίσης, συμβόλιζε και την δύναμη του Φαραώ. Επίσης σχετίζονταν και

με το θεό Ρα. Οι κροκόδειλοι προσωποποιούσαν τον θεό Σεμπέκ. Ήταν ο θεός των πλημμυρών του Νείλου. Το γεγονός ότι σκότωναν τα τρωκτικά και προστάτευαν με αυτόν τον τρόπο τις καλλιέργειες, βοήθησε τις γάτες στο να θεοποιηθούν. Η γάτα είναι άλλο ένα ζώο που συσχετίστηκε με τον θεό Ρα, αλλά και

με την θεά Μπάστετ που ήταν ο φύλακας της εστίας.

Ο θεός της σοφίας Θωτ είχε άλλη μια ενσάρκωση, αυτή του μπαμπούνου. Πιο συγκεκριμένα οι μπαμπούνοι

μπορούσαν να εκπαιδεύουν και να λαμβάνουν μέρος σε διάφορες τελετουργίες καθώς επίσης ζούσαν στον ναό. Τέλος, ο σκαραβαίος ήταν ιδιαίτερα σεβαστός και ήταν η ενσάρκωση του θεού Κέπρη. Οι αιγύπτιοι έφτιαχναν κοσμήματα με την μορφή σκαραβαίων τα οποία τα χρησιμοποιούσαν ως φυλακτά κατά των κακών δυνάμεων και πιστεύονταν πως θα βοηθούσαν τον ιδιοκτήτη τους να αναστηθεί μετά τον θάνατο. Επιπλέον διάφορες πόλεις της Αιγύπτου λάτρευαν διαφορετικά ιερά ζώα, όπως το κριάρι, το τσακάλι, το σκυλί, το λιοντάρι και τον ιπποπόταμο.

Ποικίλες θηριόμορφες παραστάσεις όπου απεικονίζονται διάφορες θεότητες σε

αγάλματα, ανάγλυφα και ζωγραφιές έχουν ως δημιουργό αίτιο την ζωολατρία των διάφορων αρχαίων λαών. Στην Αίγυπτο υπήρχαν αγάλματα βοδιών, γατών, σκύλων και λιονταριών. Στην Κρήτη και στις Μυκήνες, βρέθηκαν σφραγιδόλιθοι και δαχτυλίδια που φέρουν τις μορφές λιονταριών και ταύρων και στην Βαβυλώνα ανακαλύφθηκαν ανάγλυφα σε σχήμα γίδας.

Τα πουλιά και τα ζώα της Βίβλου

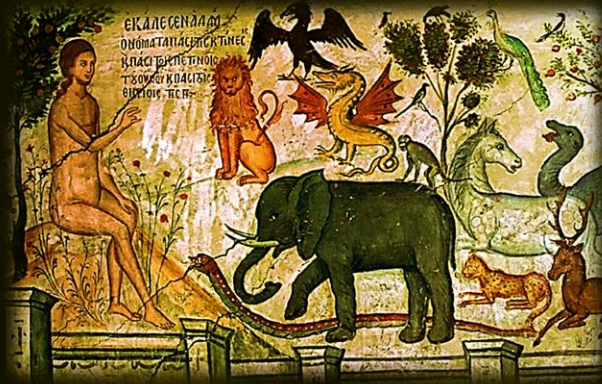
Η Παλαιστίνη βρίσκεται σε ένα σημαντικό πέρασμα αποδημίας από την Αφρική και την Ευρώπη με αποτέλεσμα η μεγάλη ποικιλία των πτηνών να αποτελείται από αποδημητικά και αυτόχθονα πουλιά. Τα πουλιά που αναφέρονται στην Παλαιά Διαθήκη κατατάσσονται σε 3 κατηγορίες, τα αρπακτικά, του φαγητού και των θυσιών και τα αποδημητικά. Υπήρχε ένας κατάλογος πτηνών δοσμένος από τον Θεό στον Μωυσή με πολύ αυστηρούς διατροφικούς νόμους για το ποια πουλιά επιτρέπονταν να τρώγονται και ποια όχι. Ξεκινώντας με την πρώτη κατηγορία αυτή των αρπακτικών, η λέξη «νεσέρ» στα εβραϊκά σημαίνει «αετός» ή «γύπας». Αυτά τα δύο μαζί με την κουκουβάγια είναι τα πιο συνηθισμένα αρπακτικά πουλιά που συναντούμε στην Βίβλο. Ο αετός συχνά αναφέρεται για την στοργή του και την ταχύτητα του και συμβολίζει ισχυρές

μορφές καθώς είναι ο βασιλιάς των πτηνών. Οι ρωμαϊκές δυνάμεις που περιμένουν να πέσει η Ιερουσαλήμ παρομοιάζονται με όρνια. Οι κουκουβάγιες ανήκουν, σύμφωνα με το Λευιτικό, στα ακάθαρτα πουλιά τα οποία δεν επιτρέπεται να φαγωθούν και παρουσιάζονται ως κάτοικοι ερημικών περιοχών. Τελειώνοντας με αυτή την κατηγορία το κοράκι ήταν το

πρώτο πουλί που έστειλε ο Νώε μετά τον κατακλυσμό για να δει εάν είχαν υποχωρήσει τα νερά. Επίσης κοράκια τάζαν τον Ηλία όταν ο Θεός του είπε να κρυφτεί στην

έρημο κατά την διάρκεια του λιμού «Θα πίνεις νερό από το χείμαρρο κι εγώ θα δώσω προσταγή στου κόρακες να φροντίζουν για την τροφή σου εκεί». (Α' Βασ. 17:4) Η ονομασία κοράκι χρησιμοποιούταν και για άλλα σαρκοφάγα, μαύρα πουλιά όπως η κουρούνα και το χαβαρόνι.

Στην δεύτερη κατηγορία είναι τα πουλιά που τρώγονταν και θυσιάζονταν στους βιβλικούς καιρούς. Αυτά είναι τα περιστέρια, τα κοτόπουλα και οι κλώσες, τα σπουργίτια, τα ορτύκια και οι πέρδικες. Ήταν οικόσιτα πτηνά και παίζανε σημαντικό ρόλο στην καθημερινή ζωή των ανθρώπων. Τα περιστέρια αναφέρονται στην Βίβλο πιο πολλές φορές από οποιοδήποτε άλλο πτηνό. Εκτρέφονταν για

το κρέας τους, το εμπόριο και για αποστολή μηνυμάτων καθώς επίσης και για θυσίες μιας και όσοι δεν μπορούσαν οικονομικά να θυσιάσουν πρόβατα ή κατσίκες θυσίαζαν δύο περιστέρια. Στο Γένεση 8:8 ο Νώε στέλνει ένα περιστέρι από την Κιβωτό να βρει στεγνή γη. Στην Καινή Διαθήκη συμβολίζει το Άγιο Πνεύμα κατά τη βάπτιση του Χριστού από τον Ιωάννη τον Βαπτιστή. Επίσης, είναι το σύμβολο της ειρήνης, της αγνότητας και της αθωότητας.

Η πιο γνωστή αναφορά στον πετεινό είναι στα λόγια του Ιησού προς τον Πέτρο «πριν λαλήσει ο πετεινός, θ' αρνηθείς τρεις φορές πως με ξέρεις» (Μτ 26:75). Μεταφορικά η κλώσα χρησιμοποιήθηκε από τον Ιησού όταν περιέγραφε την αγάπη του για την Ιερουσαλήμ «Πόσες φορές θέλησα να συνάξω τα παιδιά σου όπως η κλώσα συνάζει τα κλωσόπουλα κάτω από τις φτερούγες της» (Μτ 23:37). Ένα άλλο πτηνό που χρησιμοποίησε ο Ιησούς για να εκφράσει την αγάπη του Θεού για τα

πλάσματά του είναι τα σπουργίτια «Τα πέντε σπουργίτια δεν πουλιούνται για δύο μόνο ασσάρια; Κι όμως ο Θεός ούτε ένα απ' αυτά δεν ξεχνάει» (Λκ 12:6)

Τα ορτύκια, αποδημητικά πουλιά που πετούν ελάχιστα πάνω από το έδαφος, ήταν σημαντική πηγή τροφής λόγω της ευκολίας που είχαν οι άνθρωποι να τα πιάνουν. Οι Ισραηλίτες μετά την έξοδο στην Παλαιστίνη συνάντησαν πολλά ορτύκια. Ο

Δαβίδ περιέγραφε ότι ο Σαούλ τον καταδίωκε «όπως κυνηγάνε τις πέρδικες στα βουνά» (Α' Σαμ 26:20). Η Βίβλος αναφέρει τους βράχους, την έρημο και τις μαύρες πέρδικες. Τέλος τα αποδημητικά πουλιά, πολλά είδη πουλιών περνούν από την Παλαιστίνη. Ο δρόμος τους από την Αφρική στην Ευρώπη και την δυτική Ασία καλύπτει μεγάλο τμήμα του Ισραήλ, φτάνοντας μέχρι τη βόρεια άκρη

της Ερυθράς Θάλασσας. Τα πιο γνωστά είναι ο πελαργός, ο γερανός και το ορτύκι. «Και ο πελαργός ακόμα στον ουρανό ξέρει το χρόνο ακριβώς που πρέπει να γυρίσει. Το τρυγόνι, το χελιδόνι κι ο γερανός γνωρίζουν τον καιρό τον ορισμένο για να αποδημήσουν» (Ιερ 8:7). Μαύροι και λευκοί πελαργοί ταξίδευαν βόρεια από την Αφρική πάνω από την Κοιλιάδα του Ιορδάνη. Υπήρχαν την εποχή εκείνη και άλλα πουλιά που τα μετέφεραν οι έμποροι.

Εκτός από τον σημαντικό ρόλο των ζώων στην καθημερινή ζωή, τα οικόσιτα και τα άγρια είδη είχαν συμβολική σημασία και συχνά πρωταγωνιστούσαν σε ζωντανές μυθοπλασίες. Στην Παλαιά Διαθήκη, τα ζώα χωρίζονταν σε «καθαρά» και «ακάθαρτα» σύμφωνα με το Λευιτικό και το Δευτερονόμιο. Όσα ήταν καθαρά επιτρεπόντουσαν για βρώση και θυσίες. Από τα οικόσιτα ζώα τα πιο συνηθισμένα είδη ήταν το πρόβατο, η κατσίκα, ο γάιδαρος, το μουλάρι, η καμήλα, το άλογο και η αγελάδα. Οι βοσκοί συχνά είχαν μικτά κοπάδια με πρόβατα και κατσίκες, τα προστάτευαν από τα άγρια ζώα και τα οδηγούσαν σε καινούργια βοσκοτόπια καθώς επίσης γινόντουσαν και θυσίες στο ναό. Με τα δέρματα των προβάτων που κατεργαζόντουσαν, επένδυαν εσωτερικά την Κιβωτό της Διαθήκης και έφτιαχναν ρούχα. Στην μυθοπλασία τα πρόβατα χρησιμοποιούνταν για να απεικονίσουν τους ανθρώπους οι οποίοι χάνονται και ξεστρατίζουν εύκολα και συχνά παρουσιάζεται ο βοσκός που οδηγεί το κοπάδι του (Ης. 53:6)

Τα γαϊδουράκια και τα μουλάρια ήταν ανθεκτικά και μπορούσαν να κουβαλούν βαριά φορτία και ζούσαν πιο εύκολα στην άγρια φύση από τα άλογα. Πιθανότατα τα μουλάρια εισήχθησαν στην περιοχή, ενώ η διασταύρωση των ειδών απαγορεύονταν ρητά (Λευ 19:19). Αναφορές για γαϊδούρια εμφανίζονται σε πολλές ιστορίες της Παλαιάς και της Καινής Διαθήκης.

Παραδείγματα είναι, η ιστορία του Βαλαάμ (Αρ. 22:22-35), η πρώτη συνάντηση του Σαμουήλ με τον Σαούλ (Α΄ Σαμ. 9:1-13) και η άφιξη του Ιησού στην Ιερουσαλήμ την Κυριακή των Βαΐων (Μτ 21:1-11).

Η αραβική καμήλα ήταν πολύτιμο μεταφορικό μέσο για τους νομάδες της ερήμου. Αναφορά στην Παλαιά Διαθήκη υπάρχει στις ιστορίες του Αβραάμ και του Ιακώβ (Γεν. 12:16, 30:43) αλλά μάλλον είναι αναχρονισμός καθώς, σύμφωνα με ευρήματα, εξημερωμένες καμήλες απαντούσαν στο Ιράν και το Ομάν την τρίτη Χιλιετία π.Χ., αλλά η χρήση τους δεν γενικεύθηκε παρά στο τέλος της δεύτερης Χιλιετίας. Ο Ιησούς στην Καινή Διαθήκη χρησιμοποίησε μεταφορικά την καμήλα στον λόγο του προς τον πλούσιο νέο (Μτ 19:24). Στο Ισραήλ δεν εκτρέφονταν άλογα πριν τη βασιλεία του Δαβίδ και συχνά συσχετιζόνταν με τον πόλεμο (Ιησ 11:4). Το ιππικό του Φαραώ καταδίωξε τους Ισραηλίτες καθώς περνούσαν την Ερυθρά Θάλασσα (Εξ 14:23). Τα άγρια ζώα στους βιβλικούς χρόνους αποτελούσαν απειλή για τους Ισραηλίτες και τα κοπάδια τους. Πιο συνηθισμένα ήταν το λιοντάρι, η

λεοπάρδαλη, ο λύκος, το τσακάλι και η φαιά αρκούδα της Συρίας.

Την εποχή της Καινής Διαθήκης τα λιοντάρια της Κοιλιάδας του Ιορδάνη είναι σπάνια πια στο Ισραήλ αλλά αναφέρονται πολύ συχνά στην Παλαιά Διαθήκη. Η δύναμη και το κουράγιο τους τα έκαναν σύμβολο εξουσίας και ισχύος και βασιλιάδες και ευγενείς τα κυνηγούσαν για αυτό. Την

λεοπάρδαλη την φοβούνται περισσότερο λόγω των νυχτόβιων συνηθειών της και την ικανότητα της στην παραλλαγή, ενώ ήταν γνωστή από την αρχαιότητα. Η λεοπάρδαλη, που παραμονεύει το θύμα της, σημαίνει απειλή (Ιερ. 13:23). Τσακάλια και λύκοι συχνά επιτίθονταν σε αγελάδες, ελάφια και πρόβατα, αλλά και σε μικρότερα ζώα. Το τσακάλι είναι γνωστό ως πτωματοφάγο και νυχτερινός κυνηγός, απόγονος του λύκου. Στην ιστορία του Σαμψών που καίει τα σπαρτά των Φιλισταίων οι «τριακόσιες αλεπούδες» μάλλον ήταν τσακάλια. Ο λύκος συμβολίζει

όσους έχουν εξουσία και την εκμεταλλεύονται (Σφν 3:3).

Η φαιά αρκούδα της Συρίας μπορούσε να βρεθεί συχνά στα δάση και τους λόφους της Παλαιστίνης. Ο Δαβίδ προστάτεψε το κοπάδι του από τις αρκούδες και δύο αρκούδες επιτέθηκαν στα παιδιά που κορόιδευαν τον Προφήτη Ελισαίο. Άλλα άγρια ζώα ήταν τα πλατώνια, τα ζαρκάδια που αντιπροσώπευαν την αβρότητα και την ομορφιά, οι γαζέλες και οι αίγαγροι της Νουβίας οι οποίοι ήταν πολύ δημοφιλείς για το νόστιμο κρέας τους. Πηγή πολύτιμου ελεφαντόδοντου αποτελούσαν οι ελέφαντες και χρησίμευαν στον πόλεμο όπως στην επίθεση των δυνάμεων του Αντιόχου Ε' ενάντια στους Ιουδαίους (Α' Μακ 6:30). Ζώα όπως το πρόβατο, ο λύκος, το άλογο,

το λιοντάρι, η λεοπάρδαλη και το ζαρκάδι, έπαιζαν σημαντικό ρόλο στην βιβλική μυθοπλασία. «Θα κάθεται ο λύκος παρέα με το αρνί και θα κοιμάται ο πάνθηρας με το κατσίκι αντάμα. Το μοσχαράκι και το λιονταρόπουλο θα βόσκουνε μαζί και ένα μικρό παιδί θα τα οδηγεί» όπως περιγράφει ο Ησαΐας σε ένα ειρηνικό βασίλειο (Ης 11:6), ενώ ο Ματθαίος προειδοποιεί «Φυλαχτείτε από τους ψευδοπροφήτες, που σας έρχονται ντυμένοι σαν πρόβατα, από μέσα τους όμως είναι λύκοι αρπακτικοί» (Μτ 7:15).

Υπάρχει ζωολατρία στον Χριστιανισμό;

Οι διάφορες παραστάσεις του Αγίου Πνεύματος ως περιστέρι ή του Χριστού ως αμνού έχουν κάνει πολλούς πολέμιους του Χριστιανισμού να πιστεύουν πως υπάρχει ζωολατρία και σε αυτήν την θρησκεία. Το Άγιο Πνεύμα δεν είναι και δεν μοιάζει με περιστέρι και ούτε ενσαρκώνεται ως περιστέρι. Εμφανίστηκε ως περιστέρι στην Βάπτιση του Ιησού για να μπορέσουν να το δουν οι άνθρωποι. Επίσης, η μόνη αγιογραφία που επιτρέπεται το Άγιο Πνεύμα να ζωγραφίζεται ως περιστέρι είναι η εικόνα της Βαπτίσεως. Εξάλλου στην εικόνα της Πεντηκοστής όπου εμφανίζεται ξανά το Άγιο Πνεύμα δεν παρουσιάζεται ως περιστέρι, αλλά ως μια «θεια ενέργεια» που ενέπνευσε τους μαθητές του Χριστού να μιλούν διάφορες γλώσσες. Το περιστέρι λοιπόν δεν λατρεύεται και ούτε θεωρείται ιερό.

Η περίπτωση της αγιογράφησης του αγίου Χριστόφορου με κεφάλι σκύλου είναι πολύ σπάνια. Ο Αγιογράφος επέλεξε να τον παρουσιάσει έτσι μάλλον λόγω της εξωτερικής ασχήμιας του αγίου και με αυτόν τον τρόπο να δείξει πως δεν παίζει ρόλο η εξωτερική εμφάνιση για να εισέλθει κάποιος στην Βασιλεία του Θεού. Η

εικονογραφία αυτή δεν κάνει καμία αναφορά σε μυθολογικό ον και φυσικά δεν θεωρεί τον σκύλο ως την ενσάρκωση του αγίου οπότε δεν υπάρχει και λατρεία προς τον σκύλο. Εξάλλου μόνο ο Θεός λατρεύεται ενώ οι άγιοι τιμώνται.

Κάποια άλλα παραδείγματα είναι, α) η συμβολική απεικόνιση του Χριστού ως ψάρι, ιδιαίτερα στους πρώτους χριστιανικούς χρόνους, λόγω του ζωδιακού της γέννησης του, β) η απεικόνισή Του ως αμνός του Θεού ένεκα την θυσίας που έκανε για τους ανθρώπους, γ) οι Χριστιανοί ως αμνοί λόγω της θυσίας που κάνουν για τον Χριστό και δ) όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως ο άγιος Χριστόφορος με κεφάλι σκύλου που συμβόλιζε την φυσική του ασχήμια. Έτσι δεν λατρεύεται κανένα ζώο ως ιερό και ούτε ο Θεός ενσαρκώνεται μέσω κάποιου ζώου.

Παρ' όλα αυτά ο Θεός δημιούργησε τα ζώα για να βοηθούν τον άνθρωπο όμως και τον άνθρωπο για να τα φροντίζει, να τα αγαπά και να τα προστατεύει. Να είναι δίπλα τους και όχι απέναντί τους.

Ένα ελάφι ξεχωρίζει τα βλαβερά χόρτα

Θα ήθελα να τελειώσω με μια ιστορία του Σίμωνος μοναχού που αναφέρεται στο βιβλίο του «Η ζωοφιλία των αγίων». Ένας αναχωρητής αποφάσισε να ζήσει στην περιοχή της ερήμου της Σιέν, στην Αίγυπτο. Όταν έφτασε εκεί, άρχισε να τρέφεται με ρίζες αυτοφυών φυτών, τα οποία έχουν γλυκιά γεύση και δυνατό άρωμα. Ωστόσο, όντας άπειρος, μάζεψε, μαζί με τα καλά, και βλαβερά φυτά, με δηλητηριώδη χυμό. Μόλις έφαγε απ' αυτά, τον έπιασαν τρομεροί πόνοι σ' όλο του το σώμα. Ο άνθρωπος σφάδαζε και ένοιωθε να πλησιάζει το τέλος του.

Όταν συνήλθε κάπως, αποφάσισε να μην φάει για επτά ημέρες. Αυτό όμως του έφερε τρομερή εξάντληση. Την έκτη ημέρα, όπως κοιτόταν αποκαμωμένος στο έδαφος, τον πλησίασε ένα άγριο ελάφι. Ο ερημίτης του πέταξε ένα δεμάτι από τα χόρτα που είχε μαζέψει κι εκείνο, αντί να τα φάει άρχισε να ξεχωρίζει τα βλαβερά από τα καλά χόρτα. Μόλις τελείωσε την διαλογή, το ελάφι έκανε μεταβολή και έφυγε. Έτσι ο άνθρωπος του

Θεού κατάφερε να επιβιώσει στον αφιλόξενο εκείνο τόπο, γιατί ήξερε πια, μια και το ελάφι του είχε υποδείξει, ποια χόρτα μπορούσε να φάει και ποια έπρεπε να αποφύγει.

Επίλογος

Ο άνθρωπος από τότε που θυμάται τον εαυτό του πάνω στον πλανήτη συγκατοικεί με ζώα, άγρια και ήμερα. Άλλα τα έχει θεοποιήσει ανά τους αιώνες, από άλλα αντλεί τροφή, άλλα για να ντυθεί. Ένα είναι σίγουρο ότι ο άνθρωπος πρέπει να αποδεχτεί την συνύπαρξή του με αυτά τα πλάσματα να ζήσει αρμονικά μαζί τους γιατί σε αντίθετη περίπτωση με το τέλος του ζωικού βασιλείου δεν υπάρχει ζωή για το ανθρώπινο. Για αυτόν τον λόγο η ζωοφιλία εκφράστηκε μέσα από τις θρησκείες ξεκινώντας από την εποχή της Παλαιάς Διαθήκης, περνώντας από την Αίγυπτο και στην συνέχεια Αρχαία Ελλάδα, Σκανδιναβία και άλλους, έχοντας πάντα ως γνώμονα την μεγάλη βοήθεια που παρέχουν τα ζώα στον άνθρωπο σε πολλές παραμέτρους.

Η πρώτη συσκευή μηχανικής εγγραφής ήχου και ανθρώπινης φωνής, χωρίς όμως δυνατότητα αναπαραγωγής ήταν ο φωναυτογράφος, που αναπτύχθηκε το 1875 στο Παρίσι, από τον εφευρέτη Edouard-Leon Scott de Martinville (1817 – 1879) με κύριο σκοπό την οπτική μελέτη του ήχου. Η ιστορία μας συνεχίζεται το 1887 με τον Emile Berliner (1851 – 1929), ο οποίος φωτοεγχάραξε φωναυτογράφο σε μέταλλο, με δυνατότητα αναπαραγωγής. Η πρώτη πρακτική εφαρμογή εγγραφής και αναπαραγωγής ήχου έγινε το 1877 από την μηχανική συσκευή του φωνογράφου κυλίνδρων, η οποία κατοχυρώθηκε με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας το 1878. Εφευρέτης της υπήρξε ο Thomas Edison (1847 – 1931).

Τάκης Αργυρίου: Η

Τέχνη της Ηχοληψίας (του Χάρη Τοικλέα για το *Magazino Τέχνη & Πολιτισμός*, Τεύχος Ιουνίου 2025)

Με μια μεγάλη δρασκελιά, ερχόμαστε τώρα στον 20ο αιώνα και στον όμορφο Πειραιά, το μέρος στο οποίο γεννήθηκε ο ιδιαίτερα χαρισματικός άνθρωπος, με μια μεγάλη ζεστή αγκαλιά και μοναδικό χιούμορ, Τάκης Αργυρίου. Ο Τάκης ξεκίνησε την καριέρα του ως ντράμερ, αλλά αυτό δεν του ήταν αρκετό ώστε να πραγματοποιήσει αυτά που για χρόνια σχεδίαζε στο μυαλό του. Συγχρόνως απέκτησε και δύο υπέροχες κόρες και αυτό τον έκανε ακόμα πιο χαρούμενο και του έδωσε δύναμη να κάνει πράξη αυτά που ένιωθε. Όπως ο ίδιος αναφέρει όλα άρχισαν με άλλους δύο φίλους και συνεργάτες τον Κώστα και τον Περικλή...

«Η ανησυχία και η θέληση να ανακαλύψουμε τον «δικό» μας ήχο, πειραματιζόμενοι με τα τότε συγκροτήματα της γειτονιάς, μας ανάγκασε να φτιάξουμε ένα εργαστήριο - studio για να «τζαμάρουμε» και να προβάσουμε κάθετι που ερχόταν στο κεφάλι μας. Ο παιδικός ενθουσιασμός βλέπεις, δεν έχει φραγμούς και όρια. Νοικιάσαμε λοιπόν, μια

μισογκρεμισμένη βίλα 150 τετραγωνικών στο Μοσχάτο. Και να 'μαστε, ο Κώστας, ο Περικλής και ο Τάκης. Ξεκινήσαμε έρευνα αγοράς για το πως «στήνεται» ένα studio, μα κανείς δεν γνώριζε... Κι έτσι, το 1980 αρχίζει ο Γολγοθάς της αναζήτησης, διότι τότε υπήρχε μόνο το studio της Columbia, το ERA, το Polysound και το Action. Σε αυτά όμως δεν μπορούσε να ηχογραφήσει ή έστω να κάνει πρόβα ο κάθε νέος καλλιτέχνης ή το συγκρότημα της γειτονιάς. Έτσι από στόμα σε στόμα και με πολύ κόπο αρχίζει να χτυπάει το τηλέφωνο του «111».

Φτάνουμε λοιπόν στο πως ονομάστηκε το studio «111». Μια απορία που χρόνια τώρα γίνεται ερώτηση στα χείλη κάθε φιλοξενούμενου καλλιτέχνη. Απλή αριθμητική, με μια δόση θράσους και επιθυμίας για... πρωτιά. Έχουμε και λέμε. Αρνιώτης (Κώστας), Κρεατσούλας (Περικλής), Αργυρίου (Τάκης). Τα αρχικά των επωνύμων μας δίνουν 1, 10, 1. Είπαμε να αποβάλλουμε το μεσαίο μηδενικό και κάπως έτσι γεννιέται το «Studio 111», το πρώτο επαγγελματικό προβάδικο που έγινε στην Ελλάδα. Όταν το 1982 ξεκινούν, αργά αλλά σταθερά, να έρχονται οι πρώτοι επώνυμοι καλλιτέχνες, όπως ο Γιάννης Σπανός, η Ελένη Βιτάλη, ο Τάκης Σούκας και άλλοι, πέφτει στο τραπέζι η ιδέα να

ανανεώσουμε τον εξοπλισμό μας. Τότε ο Περικλής δεν αντέχει το βάρος και αποχωρεί. Ο Κώστας κι εγώ προχωρούμε στην αγορά ενός οχτακάναλου μαγνητοφώνου και μιας δεκαεξακάναλης κονσόλας. Πραγματικά λοιπόν, κατ' αυτό τον τρόπο μπορούσε ο κάθε φιλοξενούμενος καλλιτέχνης να παρουσιάσει ένα αξιοπρεπές ηχογράφημα, καθώς μέχρι τότε υπήρχαν μόνο τα «ιστορικά» τετρακάναλα Tascam με τις, προφανώς, λιγιστές δυνατότητες.

Το 1984 μπαίνει και ο Παύλος στην παρέα. Ο ηχολήπτης της οπισθοδρομικής κομπανίας αλλά κι αυτός αποχωρεί το 1987. Το 1988 έρχεται ο Χάρης Χαλκίτης (συνεργάτης του Βαγγέλη Παπαθανασίου και μέλος των Aphrodite's Child) και μας προτείνει συνεργασία για μια ελεύθερη παραγωγή. Με μεγάλη χαρά και τεράστια αποθέματα όρεξης δεχόμαστε και ξεκινάμε! Κατά τη διάρκεια της συνεργασίας με τον Χάρη, εκείνος ανακαλύπτει πως ταιριάζει περισσότερο με τον Τάκη Αργυρίου και του προτείνει αποκλειστική συνεργασία. Ο Τάκης πάλι απ' τη μεριά του παρατηρεί τα «θέλω» και τις ανάγκες του Χάρη και αρχίζει να γίνεται πιο προσεκτικός, εγκαταλείποντας τους, μέχρι τότε, ερασιτεχνισμούς. Αναγνωρίζοντάς το αυτό,

ο Χαλκίτης, τον προτρέπει να κάνουν μαζί τον δίσκο του Δάκη που θα έβγαине με την MINOS! Πεδίοι δόξης λαμπρόν λοιπόν!

Το 1989 ο δίσκος «Αλαλούμ Αλαλούμ» του Δάκη από την MINOS βγαίνει από τα ...σπλάχνα μου και κάνει μεγάλη επιτυχία. Συμπίπτει δε, με την ίδρυση του τηλεοπτικού σταθμού MEGA το οποίο πριν ξεκινήσει να εκπέμπει κανονικά, στο background του λογότυπού του έπαιζε το «Αλαλούμ». Ο ήχος ήταν διαφορετικός από τα άλλα studios που πιο πάνω ανάφερα κι έτσι οι ίδιες

δισκογραφικές, που λίγο πριν με αγνοούσαν όταν τους ζητούσα δουλειά, τώρα άρχισαν να με έχουν πρώτη τους επιλογή. Πολλοί δισκογραφικοί παραγωγοί όπως Η. Μπενέτος, Αχ. Θεοφίλου, Γ. Μακράκης, Ν. Καραγιάννης, Αγγ. Σφακιανάκης, Θ. Παπαδόπουλος και άλλοι πολλοί με προτίμησαν κι έτσι πολλοί καλλιτέχνες με τίμησαν και μου εμπιστεύθηκαν τις τεράστιες φωνές τους. Τους ευχαριστώ γι' αυτό.

Το 1999 στον μεγάλο σεισμό της Πάρνηθας η «ηρωική» μονοκατοικία, το "studio 111",

υπέστη μεγάλες ρωγμές και η κατεδάφιση ήταν αναπόφευκτη. Μαζί με το γεγονός αυτό διαλύεται και η συνεργασία με τον Κώστα... Το 2000, έμπειρος πια –και μόνος- φτιάχνω έναν καινούριο χώρο, studio

ηχογράφησης, με επαγγελματικές προδιαγραφές και του δίνω το όνομά μου. ARGIRIOU RECORDINGS». Από το 2000 μέχρι σήμερα έγινε μεγάλη προσέλευση καλλιτεχνών, το 90% της Ελληνικής δισκογραφίας με πάνω από 8.000 ηχογραφημένα τραγούδια.

Σε αυτό το σημείο αξίζει

να αναφέρουμε διάφορες προσωπικότητες από τον χώρο της τέχνης οι οποίες συνεργάστηκαν με τον Τάκη Αργυρίου : Θ. Μικρούτσικος, Δ. Μητροπάνος, Π. Τερζής, Π. Ζήνα, Θ. Αδαμαντίδης, Γ. Πλούταρχος, Ν. Θεοδωρίδου, Μ. Ασλανίδου, Α. Πρωτοψάλτη, Στ. Κραουνάκης, Ε. Αρβανιτάκη, Κ. Μακεδόνας, οι τρεις γιοι του Στρ. Διονυσίου, Χρ. Δάντης, Λ. Παπαδόπουλος, Γ. Κότσιρας, Λ. Μαχαιρίτσας, Α. Βαρδής, Α. Δείξιμος, συνεχίζοντας φυσικά και με την νέα γενιά καλλιτεχνών. Εκτός του έντεχνου και λαϊκού ρεπερτορίου, ο Τάκης έχει

ηχογραφήσει Rock, Jazz και επίσης δεν θα ξεχάσω μία πολύ ιδιαίτερη ηχογράφιση που έκανε στις τρεις σονάτες του Johannes Brahms (1833 – 1897) για βιολί και πιάνο, με την Μιρέλλα Τυλλιανάκη στο πιάνο και τον Pandush Gjezi (1953 – 2023) στο βιολί.

Ο μουσικός οίκος ΝΙΚΟΤΙΑΝ είχε προσφέρει δωρεάν για την ηχογράφιση ένα πιάνο μάρκας Grotrian Steinweg με ουρά 3/4, το οποίο και μετέφερε στο στούντιο. Ο P. Gjezi υπήρξε ο εξάρχων στην Συμφωνική Ορχήστρα της Μαδρίτης στην Ισπανία, ήταν προσωπικός φίλος και συνεργάτης του διεθνούς φήμης μαέστρου Claudio Abbado (1933 – 2014). Όταν ο Abbado άκουσε την ηχογράφιση τον προέτρεψε να το κάνει CD και να το κυκλοφορήσει και έτσι έγινε, μόνο που δυστυχώς κυκλοφόρησε μόνο στην Ισπανία. Όποτε έχω την τύχη να συνεργαστώ με τον Τάκη Αργυρίου, βλέπω έναν άνθρωπο ο οποίος δουλεύει ασταμάτητα, πολλές φορές δεν θυμάται αν έφαγε ή αν έξω από το

στούντιο είναι πρωί, μεσημέρι, βράδυ, τέτοια είναι η αγάπη του για την δουλειά του.

Τελειώνοντας αυτό το μικρό αφιέρωμα σ' έναν άνθρωπο που σιωπηλά δουλεύει για την Τέχνη και την Μουσική σας παραθέτω το site : Studio Argyriou Recordings, ώστε να μπορείτε να ακούσετε διάφορες κριτικές από επώνυμους, οι οποίες αφορούν την δουλειά του Τάκη. Και μία αφιέρωση στον αγαπητό μας Τάκη Αργυρίου

Θα ηχήσουν οι σάλπιγγες
κι όταν ακουστεί ο υπέρτατος ήχος
τη ζωή που μακάρια κοιμόταν
θα μυήσει του Λόγου ο στίχος.

Από την ποιητική συλλογή του Δημήτρη Κακαλίδη «Εναύσματα» εκδόσεις «ΜΕΓΑΣ ΣΕΙΡΙΟΣ».

Η Γωνιά του Βιβλίου με τις Εκδόσεις Παπαρηγορίου - Νάκας

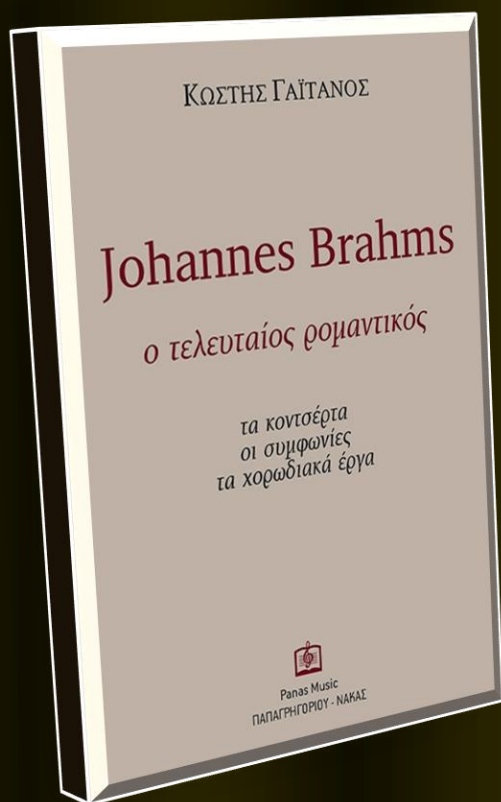
Ο Εκδοτικός Οίκος Παπαρηγορίου – Νάκας αποτελεί από το 2018 επίσημο Χορηγό των Διαγωνισμών του Πνευματικού μας Κέντρου «Ταλέντα Βραβεία Φίλωνας» χορηγώντας κάθε χρόνο δωρο-επιταγές στους βραβευθέντες με Α΄, Β΄ και Γ΄ Βραβεία. Όπως κάθε χρόνο έτσι και φέτος ο Εκδοτικός Οίκος ήταν στο πλευρό του Φίλωνα μα πάνω απ’ όλα ήταν υποστηρικτής των προσπαθειών όλων εκείνων των παιδιών που μοχθούν για την τέχνη της Μουσικής καλλιτεχνικής παιδείας. Ο Φίλωνας τιμώντας τον Οίκο που τόσα χρόνια έχει σταθεί στο πλευρό του αφιερώνει σε κάθε τεύχος του Magazino «Τέχνη & Πολιτισμός» μία βιβλιοπαρουσίαση που αφορά τις νέες εκδόσεις. Από τον Φίλωνα αλλά και όλους τους νέους που έχουν επωφεληθεί από την μεγάλη αυτή δωρεά αγάπης «Ένα Μεγάλο Ευχαριστώ». Λίγα λόγια για τον Εκδοτικό Οίκο: Η εταιρία ΠΑΠΑΓΡΗΓΟΡΙΟΥ – ΝΑΚΑΣ

Εκδοτικός

Οίκος

**Παπαρηγορίου – Νάκας. Χορηγός
των Μουσικών Διαγωνισμών
«Ταλέντα Βραβεία Φίλωνας»**

(Panas Music), ιδρύθηκε το 1980 από τους Κώστα Παπαρηγορίου και Χαρίλαο Νάκα. Δραστηριοποιήθηκε αρχικώς στο χώρο των μουσικών εκδόσεων εκδίδοντας τους περισσότερους Έλληνες Συνθέτες κάτι που έως τότε δεν υπήρχε στην Ελληνική Μουσική Εκδοτική αγορά. Κάλυψε το κενό σε βιβλία μουσικής ξένων εκδοτικών οίκων εισάγοντας μεγάλο αριθμό από την παγκόσμια εκδοτική δημιουργία, δίνοντας ιδιαίτερη βαρύτητα στον τομέα της κλασικής κιθάρας. Πολύ σύντομα επεκτάθηκε στην εμπορία μουσικών επαγγελματικών και ερασιτεχνικών οργάνων. Στον τομέα των μουσικών εκδόσεων έδωσε μεγάλη προσοχή στην ποιότητα, κάτι που μέχρι τότε δεν καλυπτόταν επαρκώς. Σήμερα, με την πολύχρονη πείρα της και χρησιμοποιώντας την σύγχρονη τεχνολογία έχει ανεβάσει κατά πολύ την ποιότητα των υπηρεσιών της και προσδοκά στο μέλλον να προσφέρει ό,τι καλύτερο σε αυτόν το τομέα.

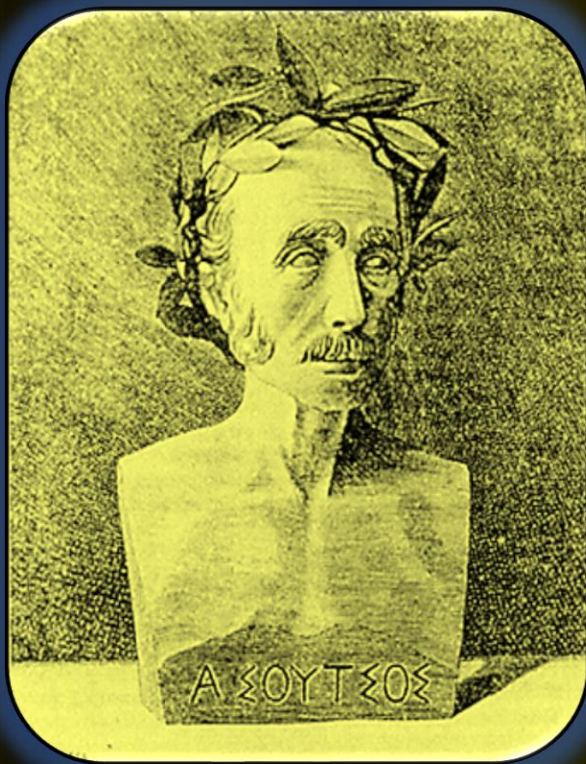
Johannes Brahms - Ο τελευταίος

ρομαντικός, του Κωστή Γαϊτάνου

μας αποκαλύπτει νέες θαυμάσιες σφαίρες και όλο μας παράσερνε σ' απέραντους κύκλους μαγικούς. Το παίξιμό του δημιουργούσε μέσα από το πιάνο μια ορχήστρα με χίλιες φωνές, που είχαν πότε θρήνο και πότε αγαλλίαση. Ήταν οι Σονάτες του, που ωστόσο μοιάζουν περισσότερο με Συμφωνίες...» Με αυτά τα λόγια περιέγραψε στα 1853 ο Robert Schumann, τον νεαρό τότε μεγαλοφυή εικοσάχρονο Johannes Brahms, επισημαίνοντας έντονα το κέντρο της προσωπικότητας του μετέπειτα τελευταίου μεγάλου ρομαντικού. Η μουσική του είναι απόλυτη και ολόκληρη φορτισμένη από μια ρευστή έμπνευση που η δύναμή της δεκαπλασιάζεται χάρη στη συμπύκνωση στην οποία την υποβάλλει η πειθαρχία μιας γραφής που, παρά το πλούσιο αρμονικό της λεξιλόγιο, έμεινε ανυποχώρητα κλασσική. Με τον Johannes Brahms κλείνει στα τέλη του 19ου αιώνα η μεγάλη εποχή του Ρομαντισμού.

«...Σκεπτόμουν ότι κάποτε θα'πρεπε ξαφνικά να παρουσιαστεί ένας απόστολος της τέχνης για να μας αποκαλύψει με τον πιο ιδανικό τρόπο την ψυχή της εποχής. Κάποιος που θα φανέρωνε την καλλιτεχνική του μαστοριά όχι με βαθμιαία ανάπτυξη, αλλά που σαν την θεά Αθηνά θα ξεπηδούσε αμέσως πάνοπλος από την κεφαλή του Κρονίου Διός. Κι αυτός ήρθε! Νέο αίμα. Χάριτες και ήρωες τον φύλαγαν στην κούνια του σκοπού! Και στην εξωτερική του θωριά ακόμη όλα τα σημάδια μας έλεγαν : να ένας εκλεκτός. Στο πιάνο όταν κάθισε άρχισε να

Πανόραμα Τέχνης, Πολιτισμού και Αισθητικής

Αλέξανδρος Σούτσος: Ο

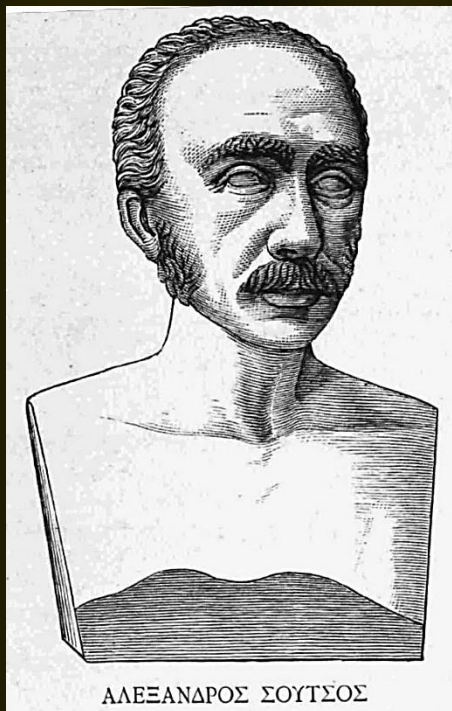
Ρομαντικός Αντίλαλος της Πατρίδας (Το άρθρο επιμελήθηκε η Κατερίνα Ζώτου)

(Αλέξανδρος Σούτσος, Ο Περιπλανώμενος)

Ο Αλέξανδρος Σούτσος (Κωνσταντινούπολη 1803- Σμύρνη 1863) ήταν φαναριώτης ρομαντικός πεζογράφος, σατιρικός ποιητής και θεατρικός συγγραφέας της Α' Αθηναϊκής Σχολής. Ήταν αδελφός του συγγραφέα και πολιτικού Παναγιώτη Σούτσου και ξάδελφος του συγγραφέα και διπλωμάτη Αλέξανδρου Ρίζου-Ραγκαβή. Το σύνολο του λογοτεχνικού έργου του έχει σατιρικό χαρακτήρα. Με αυτό ήθελε όχι μόνο να θίξει τα κακώς κείμενα, αλλά και να «διδάξει», αναδεικνύοντας τα προβλήματα που αντιμετώπιζε το νεοσύστατο κράτος σε όλους τους τομείς. Στόχος της σάτιράς του ήταν κυρίως ο κυβερνήτης Ιωάννης Καποδίστριας, ο αδελφός του Αυγουστίνος και ο βασιλιάς Όθων, αλλά και οι πολιτικοί, οι βουλευτές, καθώς και καταστάσεις της κοινωνικής ζωής. Η οικογένεια του Σούτσου

«Χώρα μεγαλοφυΐας!... είς τούς κόλπους
σου τὸ πάλαι,
«ὦ πατρίς μου, αἱ ιδέαι ἀνεβλάστανον
μεγάλαι,
«Καὶ τυραννοκτόνον ξίφος κρύπτοντες εἰς
τὰς μυρσίνας
«Οἱ Ἀρμόδιοι ἀνῶρθουν ἰσονόμους τὰς
Ἀθήνας.
«Ἄλλοτε Θεοὶ ἐπάτουν τὰ ἐδάφη σου καὶ
θεῖαν
«Ἐως σήμερον ἡ γῆ σου ἀναδίδει εὐωδίαν,
Καὶ ἡ αὖρα τοῦ Ζεφύρου
«Ψιθυρίζει τὴν ἀρχαίαν μελωδίαν τοῦ
Ὁμήρου.

ήταν επιφανής φαναριώτικη οικογένεια της Κωνσταντινούπολης και πολλοί συγγενείς τους ασχολήθηκαν με τα γράμματα: αδελφός της μητέρας του ήταν ο ποιητής Ιάκωβος Ρίζος-Νερουλός, ενώ και η αδελφή του, Αικατερίνη Σούτσου, ήταν ποιήτρια. Στην Κωνσταντινούπολη έκανε κατ' οίκον μαθήματα με αξιόλογους λόγιους της εποχής, ενώ το από 1818 ως το 1820 ο Αλέξανδρος και ο Παναγιώτης Σούτσος φοίτησαν στη Σχολή της Χίου, όπου είχε φημισμένους δασκάλους, όπως ο Νεόφυτος Βάμβας και ο Κωνσταντίνος Βαρδαλάχος. Το 1820, εξ αιτίας του θανάτου του πατέρα τους Κωνσταντίνου Σούτσου, ο Αλέξανδρος και ο Παναγιώτης μετέβησαν στο Βουκουρέστι, όπου παρέμειναν για σύντομο

χρονικό διάστημα κοντά στον θείο τους, Αλέξανδρο Σούτσο, ηγεμόνα της Βλαχίας. Τον Απρίλιο του 1820 αναχώρησαν για το Παρίσι με συστατική επιστολή του θείου τους, για να συναντήσουν τον Κοραή.

Τα χρόνια της παραμονής στο Παρίσι ήταν αποφασιστικά για τη διαμόρφωση της προσωπικότητας του Αλέξανδρου Σούτσου, αλλά και για τη μελλοντική δράση του: επηρεάστηκε όχι μόνο από τη διδασκαλία του Κοραή, αλλά και από την πνευματική ατμόσφαιρα στη Γαλλία, ιδίως από το έργο

ρομαντικών ποιητών όπως ο Λαμαρτίνος και ο Βερανζέρος. Το 1821 ο αδελφός του Δημήτριος σκοτώθηκε με τον Ιερό Λόχο στη Μάχη του Δραγατσανίου. Αυτό το γεγονός τον συγκλόνισε και άργησε πολύ να συνέλθει. Εκείνο το διάστημα μετέβη στην Ιταλία, ενδεχομένως για να αναρρώσει. Εκεί παρέμεινε τρία χρόνια και έγραψε τις

τραγωδίες: Μάρκος Βότσαρης, Αναστάσιος Τσαμαδός, Ιωάννης Μαυρομιχάλης, Ορέστης Βρούτος, από τις οποίες σώζεται μόνο ο Ορέστης Βρούτος.

Το 1825 ο Αλέξανδρος Σούτσος έφτασε στο Ναύπλιο μαζί με τον αδελφό του Παναγιώτη. Εκεί επεδίωξε να αναπτύξει αγωνιστική δράση (ήθελε να πάει στο πολιορκημένο Μεσολόγγι),

ενώ παράλληλα έγραφε και τα πρώτα του σατιρικά ποιήματα. Η σάτιρά του ήταν αυστηρή και στρεφόταν εναντίον όλων των κακών κειμένων της πολιτικής και κοινωνικής ζωής και συχνά έθετε τη ζωή του σε κίνδυνο: το 1826 του επιτέθηκαν οπαδοί του Ζαΐμη επειδή είχε σατιρίσει την κυβέρνησή του. Το 1827 αναχώρησε και πάλι για το Παρίσι, όπου συνέχισε τις σπουδές του και έγραψε την Ιστορία της Ελληνικής επανάστασης (*Histoire de la Révolution grecque*), χωρίς να παραμελήσει και την πατριωτική δράση: εξέδιδε

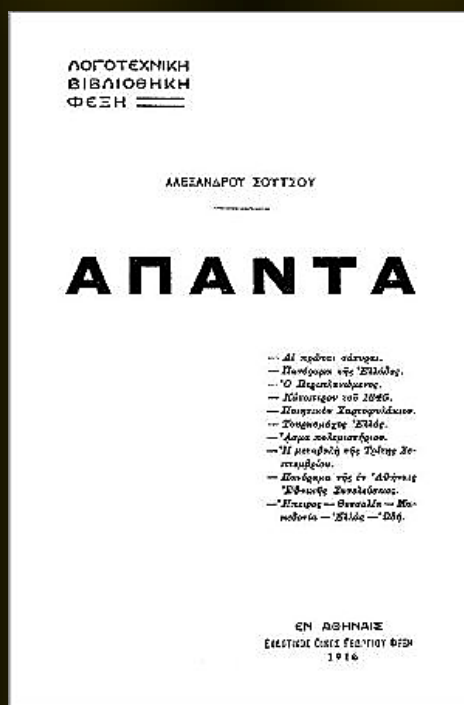
φυλλάδια που απευθυνόνταν στους ξένους με σκοπό να ενημερώσουν για τον αγώνα των Ελλήνων. Στην Ελλάδα επέστρεψε στα τέλη του 1829 ή στις αρχές του 1830. Εγκαταστάθηκε πάλι στο Ναύπλιο, μαζί με τα άλλα μέλη της οικογένειάς του και αφοσιώθηκε στη συγγραφή σατιρικών ποιημάτων και σατιρικών έργων. Αν και αρχικά συνεργάστηκε με τον Καποδίστρια, τον οποίον θεωρούσε λυτρωτή του έθνους, γρήγορα απογοητεύτηκε από τη διακυβέρνησή του και άσκησε έντονη κριτική στο έργο του. Εξορίστηκε γι' αυτόν τον λόγο τον Ιούνιο του 1831 και πήγε στην Ύδρα, όπου συγκεντρωνόταν οι διανοούμενοι και πολιτικοί που είχαν αντιπολιτευτική τοποθέτηση. Μετά τη δολοφονία του Καποδίστρια, ο Αλέξανδρος Σούτσος εξέφρασε την ικανοποίησή του με ένα θριαμβευτικό ποίημα, στο οποίο εξυμνούσε τους δολοφόνους του κυβερνήτη.

Χαιρέτησε με ενθουσιασμό τον ερχομό του Όθωνα, γράφοντας μάλιστα ποιήματα που απευθυνόταν στον νέο βασιλιά, αλλά σύντομα απογοητεύτηκε και από τη διακυβέρνηση της Αντιβασιλείας και εξέφρασε την απογοήτευσή του στα έργα

του και στα φυλλάδια με την ονομασία Ελληνική πλάστιγξ που κατά καιρούς εξέδιδε, με αποτέλεσμα νέες διώξεις του, κατασχέσεις των έργων του και δίκες το 1840 και το 1858. Το ίδιο διάστημα όμως, όταν δεν διωκόταν ή δεν ήταν φυλακισμένος, περιόδευε σε όλη την Ελλάδα, αλλά και στο εξωτερικό: στην Κωνσταντινούπολη, την Αίγυπτο, τη Ρωσία και άλλες ευρωπαϊκές χώρες, ενώ ταυτόχρονα σχολίαζε με τα έργα του οτιδήποτε θεωρούσε μεμπτό και αντίθετο με τα συμφέροντα του έθνους, αλλά και με τις φιλελεύθερες ιδέες με τις οποίες είχε γαλουχηθεί. Πέθανε το 1863 στη Σμύρνη. Λίγες ημέρες πριν πεθάνει, έγραφε στον

αδελφό του: «υπήρξα, ως γράφεις, ή πέτρα τῆς σφενδόνης, ἢν ἔρριπεν ὁ ὕψιστος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς δύο τυράννων». Τα οστά του μεταφέρθηκαν στην Αθήνα το 1875 με πρωτοβουλία του Αχιλλέα Παράσχου και του Συλλόγου Παρνασσός.

Το κυρίως σώμα του έργου του είναι το ποιητικό. Τα κυριότερα ποιήματά του είναι οι 4 Σάτυραι που εξέδωσε από το 1825 ως το 1827, κατά τη διάρκεια της πρώτης παραμονής του στην Ελλάδα, στις οποίες σατίριζε την πολιτική και κοινωνική

κατάσταση στο Ναύπλιο, το Πανόραμα της Ελλάδος, στο οποίο συγκέντρωσε τα ποιήματα με τα οποία σατίριζε τον Καποδίστρια, η Τουρκομάχος Ελλάς, επική περιγραφή της επανάστασης του '21 και η Επιστολή προς τον Βασιλέα της Ελλάδος Όθωνα, ένα από τα πιο γνωστά του ποιήματα, στο οποίο παρουσιάζει την πνευματική κατάσταση στην Ελλάδα. Αυτό το ποίημα είναι σημαντική πηγή για την άποψη των φαναριωτών συγγραφέων για την ελληνική λογοτεχνία.

Δημοφιλές εκείνη την εποχή ήταν επίσης το εκτενές ποίημά του Ο Περιπλανώμενος, με πρότυπο το Childe Harold

του Βύρωνα, που παρουσιάζει όλη την ιστορία της Ελλάδας και επικρίνει τη σύγχρονη κατάστασή της. Το μοναδικό μυθιστόρημά του, Ο Εξόριστος του 1831, που δημοσιεύτηκε μετά από πολλά εμπόδια το 1835 με τον υπότιτλο «κωμικοτραγικόν ιστόρημα», είναι ένα ρομαντικό μυθιστόρημα με πλοκή παρόμοια με αυτή των υπολοίπων αισθηματικών μυθιστορημάτων της περιόδου, αλλά με έντονο πολιτικό και σατιρικό χαρακτήρα. Το έργο αυτό ήταν το πρώτο νεοελληνικό μυθιστόρημα που μεταφράστηκε σε ξένη γλώσσα (το 1837 στα γερμανικά, με τον

τίτλο *Der Verbannte des Jahres 1831*). Το θεατρικό του έργο, εκτός από τις τραγωδίες που έγραψε στην Ιταλία και δεν σώθηκαν, περιλαμβάνει και τρεις κωμωδίες (Άσωτος, Πρωθυπουργός, Ατίθασος ποιητής) έργα αδύναμα, χωρίς ενδιαφέρουσα δράση.

Ο Αδερφός του Αλεξάνδρου Σούτσου, Παναγιώτης

ο Σούτσος με τα ελαττώματά του, όσο και με τις αρετές του, φανερώνεται κορυφαίος στην Αθήνα του καιρού του, γιατί την εκφράζει· σημαδεύει την τεχνική του στίχου, την σκέψη, την πολιτική, δημιουργεί την ιδιάζουσα σατιρική σχολή των Αθηνών· με την ζωή και τα έργα του βαθιά ποτισμένα από τον

ρομαντισμό, επηρεάζει τους νεότερους Αθηναίους και

γίνεται πρότυπό τους σε κάθε λογής δράση και ποίηση. Συγκαταλέγεται στους πρωτοπόρους του ρομαντισμού στην Ελλάδα, εισάγοντας στοιχεία από την ευρωπαϊκή λογοτεχνική παράδοση και μεταφέροντας τα με έντονο πολιτικό, ηθικό και συναισθηματικό φορτίο στο μετεπαναστατικό ελληνικό πλαίσιο.

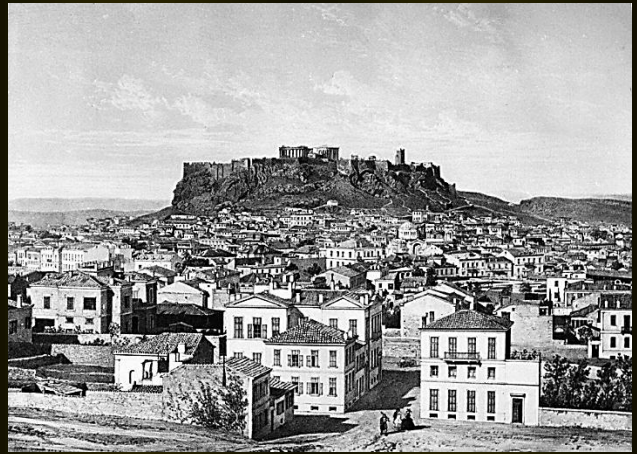
Εἰς τὸν ὠραῖον Βόσπορον, εἰς τῆς Τρυφῆς
τα στήθη,

ἡ ποίησις τῆς νέας μας Ελλάδος ἐγεννήθη.
Εκεῖ ὁ Αθανάσιος, ὁ νέος Ανακρέων,

ωραία πρώτος έψαλε τα κάλλη των
ωραίων
οι στίχοι του εις ανθηρούς λειμώνας
εμπνευσμένοι
κι εις των ρυάκων τον τερπνόν ψιθυρισμόν
γραμμένοι,
των ρόδων και των μυρσινών την ευωδιάν
έχουν,
και φυσικοί ως ρεύματα γλυκών ναμάτων
τρέχουν.
Στου οίνου την αμέριμνον ζωήν
παραδομένος
και Βάκχος εις την τράπεζαν
κισσοστεφανωμένος,
της μέθης όταν την χαράν εντέχνως
ζωγραφίζει,
τας ιδικάς του ηδονάς εις έπη καλλωπίζει.
Μ' αρχαίαν γεννηθείς ψυχήν, μ' αρχαίον
χαρακτήρα,
την λύραν όταν έλαβεν ο Ρίζος εις την
χείρα,
στας ακοάς μας ήχησε γενναία μελωδία,
κι εστρέψαμεν τα όμματα στ' αρχαία μας
μνημεία.
Είν' άπορον πώς γεννηθείς εις δουλικάς
ημέρας,
προ χρόνων τόσων έγραψεν ιδέας
ελευθέρας.
Ο Ρήγας, μάρτυς πρόδρομος της ιεράς μας
πάλης,
μνημόσυνα μας άφησεν εμπνεύσεως
μεγάλης
σκοπόν λαμπρότερον ποτέ δεν έλαβον αι
Μούσαι
παρ' όταν του Τυρταίου μας η σάλπιγξ
αντηχούσε.

Τα θούριά του άσματα μας πυρπολούν
ακόμα,
και βρέχομεν με δάκρυα του τάφου του το
χώμα.

Η γραφή του φέρει μια έκδηλη
συναισθηματική ένταση. Ο Σούτσος
αγκαλιάζει τον πόνο, τη νοσταλγία, τον
θάνατο, την ελευθερία – θεματικές που

Άποψη της Αθήνας στα μέσα του 19ου αιώνα
(1861)

συχνά μεταφέρει με μια σχεδόν λυρική
θρηνηωδία. Ο ρυθμός του λόγου του είναι
συχνά μελωδικός και έντονα μουσικός,
προσανατολισμένος προς τον ρυθμό και
την ευφωνία. Η γραφή του Σούτσου πολλές
φορές μοιάζει με εσωτερικό μονόλογο,
σχεδόν ψιθυριστό. Στρέφεται στον εαυτό,
αλλά με βλέμμα στραμμένο προς την
πατρίδα, την κοινωνία, τη μοίρα του
ανθρώπου. Αυτό προσδίδει στη γλώσσα
του μια ειλικρίνεια που απογυμνώνει τα
συναισθήματα. Επηρεασμένος από τη
γαλλική και γερμανική ρητορική
λογοτεχνία, ο Σούτσος κάνει εκτενή χρήση
ανυψωτικού λεξιλογίου και έντονης
δραματουργίας. Δεν φοβάται το

υψηλόφρον ύφος· το καλλιεργεί ως μέσο αφύπνισης και λογοτεχνικής επιβολής.

Ο Σούτσος αποτελεί, μαζί με τον αδελφό του Παναγιώτη και τον Κάλβο, έναν από τους πρώτους που έφεραν στην Ελλάδα τον ευρωπαϊκό ρομαντισμό.

Επηρεασμένος από τον Λαμαρτίνο και τον Βύρωνα, ενσωματώνει στη γραφή του, τον ηρωισμό του Βύρωνα (byronic hero) και την ιδέα του καταραμένου ποιητή, τη λυρική μελαγχολία του Λαμαρτίνου και τη φιλοσοφική εσωστρέφεια, το πάθος

για ελευθερία που εμποτίζει και την πολιτική του ποίηση. Η γλώσσα του είναι συχνά καθαρεύουσα, με στοιχεία αρχαίζοντα. Όμως, μέσα σε αυτήν τη μορφή κυλά μια αυθεντική αγωνία: για το έθνος, την ηθική παρακμή, την έλλειψη οράματος. Αυτό το κράμα του «υψηλού» λόγου με μια βαθύτατα ανθρώπινη κραυγή δημιουργεί ένα ιδιαίτερο στυλ, παράδοξο αλλά γοητευτικό.

Ο Σούτσος χρησιμοποιεί την ποίηση ως μέσο κριτικής και αφύπνισης. Δεν αποστασιοποιείται από την εποχή του· αντίθετα, την σχολιάζει μέσα από έναν μελαγχολικό φακό. Πολλά έργα του είναι

καταγγελίες για την απραξία, την κοινωνική παρακμή και την απομάκρυνση από τις αρχές της Επανάστασης. Επίσης σε αρκετά ποιήματα και πεζά του, αναζητά την υπέρβαση του πόνου μέσω του Θεού ή του Αιώνιου. Ο Θεός είναι άλλοτε τιμωρός, άλλοτε φως· η ύπαρξη είναι βάρος και αποστολή μαζί. Θυμίζει μερικές φορές έναν προδρομικό Ντοστογιέφσκι με ελληνική φωνή.

Αποψη της οδού Σταδίου στα τέλη του 19ου Αιώνα

Ενδιαφέρον έχει η σύγκριση ανάμεσα στο ποίημα του Αλέξανδρου Σούτσου για την Ελευθερία και στον Ύμνο εις την

Ελευθερίαν του Διονυσίου Σολωμού καθώς φωτίζει δύο διαφορετικά, αλλά συγκλινόμενα ποιητικά οράματα της ίδιας ιδέας: της Ελευθερίας ως θεϊκής, μα και τραυματισμένης μορφής. Η ιδέα της Ελευθερίας για τον Σολομό είναι επηρεασμένη από τις αρχές του Διαφωτισμού και τον φιλελευθερισμό του 1821, πρεσβεύει την ενότητα πολιτικής και ηθικής αρετής, εστιάζοντας στη συλλογική λύτρωση. Αντίθετα με τον Σούτσο περνάμε στον καθαρό ευρωπαϊκό ρομαντισμό (κυρίως Λαμαρτίνο), καθώς η ιδέα της Ελευθερίας αναζητά το ιδεατό μέσα από το υπαρξιακό βάθος. Θεωρεί ότι η ελευθερία δεν έχει πολιτική ισχύ χωρίς εσωτερική

μεταμόρφωση. Πάμε να δούμε τα δύο αποσπάσματα:

Α. Σούτσος (απόσπασμα από το ποίημα «Η Ελευθερία»)

«Ω Ελευθερία, θεά των καρδιών,
που μες στα δάκρυα γεννιέσαι,
δεν είναι λόγχη ή σπαθί που σε σώζει·
είναι η ψυχή που σε κλαίει και σε θωρεί.»

Διονύσιος Σολωμός (Ύμνος εις την Ελευθερία)

Σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν Κόψη
τοῦ σπαθιοῦ τὴν τρομερή,
σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν ὄψι,
ποῦ μὲ βία μετράει τὴν γῆ.

Ἀπ' τὰ κόκκαλα βγαλμένη
τῶν Ἑλλήνων τὰ ἱερά,
καὶ σὰν πρῶτα ἀνδρειωμένη,
χαῖρε, ὦ χαῖρε, Ἐλευθεριά!

Ο Σούτσος φαίνεται να χρησιμοποιεί έναν λυρικό και στοχαστικό τόνο. Η Ελευθερία παρουσιάζεται ως ιδέα εσωτερική, που αναδύεται μέσα από την ψυχή, τον πόνο, την προσωπική εμπειρία. Δεν τη γεννούν τα όπλα, αλλά ο πόθος και η συγκίνηση. Αντίθετα στον Σολωμό ο τόνος είναι ηρωικός, επικός και εξωστρεφής. Η

Ελευθερία εμφανίζεται ως προσωποποιημένη μορφή δράσης, που επιβάλλεται με σπαθί και βία – όχι τυφλή βία, αλλά εκείνη της δίκαιης επανάστασης. Είναι η θεϊκή δικαιοσύνη ενσαρκωμένη. Έτσι είναι ιδιαίτερα εμφανές ότι ο Σούτσος ψάλλει έναν εσωτερικό ύμνο ενώ ο Σολωμός απευθύνει έναν εθνικό παιάνα.

Από την άλλη για τον Σούτσο η Ελευθερία δεν είναι μόνον εξωτερική κατάσταση· είναι ηθικό και ψυχικό ιδανικό. Δε φτάνει η στρατιωτική νίκη· χρειάζεται η ψυχή του λαού να την προσκυνά, να τη θρηνεί, να τη νιώθει. Εκφράζει την μετεπαναστατική απογοήτευση, όταν οι αγώνες δόθηκαν αλλά η κοινωνική και πολιτική ελευθερία έμεινε ημιτελής. Αντίθετα στον Σολωμό η Ελευθερία συνδέεται με τη γενναιότητα, τη θυσία και την εθνική ανάσταση. Είναι παιδί του πολέμου, γεννημένη «από τα κόκαλα των Ελλήνων τα ιερά». Δεν αρκεί η ψυχική λατρεία – απαιτείται δράση, αίμα, δικαιοσύνη. Γίνεται λοιπόν εμφανές ότι ο Σούτσος καταδύεται στα ενδότερα της ψυχής με ρομαντισμό και θρήνο μαζί μιλώντας περισσότερο για την ελευθερία της καρδιάς ενώ ο Σολωμός για την ελευθερία του έθνους..

Ο ζωγράφος του ήσυχου

**φωτός: Ο ιμπρεσιονιστικός
λυρισμός του Επαμεινώνδα**

Θωμόπουλου (Το κείμενο επιμελήθηκε
ο Ιωάννης Λάσκαρης - Πολλά στοιχεία
αντλήθηκαν από την ανάλυση του Ανέστη
Μελιδώνη, Ιστορικού Τέχνης και
Επιστημονικού Συνεργάτη του Ιδρύματος
Ελληνική Διασπορά)

Ο Επαμεινώνδας Θωμόπουλος ήταν Έλληνας ζωγράφος, που κινήθηκε ανάμεσα στον ακαδημαϊσμό και τον πρώιμο ελληνικό ιμπρεσιονισμό. Γεννήθηκε στην Πάτρα το 1878. Ήταν γιος του Αλέξη Θωμόπουλου, προέδρου του δημοτικού συμβουλίου Πατρών και γόνου παλιάς οικογένειας της πόλης. Ο πατέρας του διατηρούσε κατάστημα αποικιακών ειδών και η μητέρα του Σοφία Τσερτίδου είχε μικρασιατική καταγωγή από τη Σμύρνη. Η αδελφή του, Ευτέρπη, είχε παντρευτεί τον βιομήχανο Κωνσταντίνο Πραπόπουλο ενώ πρώτος

του ξάδερφος ήταν ο ιστορικός Στέφανος Θωμόπουλος. Πήγε στην Κέρκυρα οικότροφος στο εκπαιδευτήριο Καποδίστριας από το 1892 έως το 1895, όπου θα ανακαλύψει την κλίση του στη μουσική, αλλά κυρίως το ταλέντο του στη ζωγραφική, χάρη στους δασκάλους του Σπυρίδωνα Πλατσαίο (1855-1920) και Σπυρίδωνα Πιζάνη (1870-1920). Ο ιταλικής καταγωγής δάσκαλός του Πιζάνης ήταν, μάλιστα, από εκείνους τους ζωγράφους, που, σύμφωνα με τον τεχνοκρίτη Φώτο Γιοφύλλη, μαζί με τους Περικλή Τσιριγώτη (1860-1924) και Βικέντιο Μποκατσιάμπη (1856-1933), «φέραν τον εμπρεσιονισμό από την Ιταλία».

Μετά το πέρας των σχολικών σπουδών του και αφού κατορθώνει να πείσει τους γονείς του να τον υποστηρίξουν στην απόφασή του να σπουδάσει ζωγραφική, ο Ε.

Θωμόπουλος μεταβαίνει στην Ιταλία για να σπουδάσει την αγαπημένη του τέχνη στη Βασιλική Σχολή της Νάπολης, δίπλα στο φημισμένο ζωγράφο του Ιταλικού

Ρομαντισμού, Domenico Morelli (1823-1901), πάλαι ποτέ στενό φίλο και μέντορα του Saverio Altamura (1822-1897), συζύγου και δασκάλου της πρώτης Ελληνίδας ζωγράφου Ελένης Αλταμούρα (1821-1900), η οποία ταξίδεψε για σπουδές ζωγραφικής στη Νάπολη μισό αιώνα πριν.

Ο Ε. Θωμόπουλος θα λάβει μαθήματα ακόμα από τον Filippo Palizzi (1818-1899), εκπρόσωπο της υπαιθριστικής Σχολής του

Posillipiro, επίσης στη Νάπολη, όπου θα παραμείνει από το 1896 έως το 1899, καθώς και από τους Francesco Jacovacci (1840-1908) και Antonio Mancini (1852-1930) στη Ρώμη (1899-1900), και, τέλος, από τους Emilio Paggiaro (1859-1929), από τον οποίο διδάχθηκε τοιχογραφία, και Luigi Nono (1850-1918), που ειδικευόταν στα θρησκευτικά θέματα, στη Βενετία (1901-1903). Από αυτούς τους καθόλου αμελητέους δασκάλους ο F. Palizzi αποτέλεσε ίσως την αμέσως σημαντικότερη μετά τον Morelli επιρροή για τον Πατρινό ζωγράφο, καθώς ήταν εκτός των άλλων και εξαιρετος ζωγράφος ζώων. Κατά τη διάρκεια των σπουδών του Ε. Θωμόπουλου στη Νάπολη του απονέμεται βραβείο σε διαγωνισμού γυμνού.

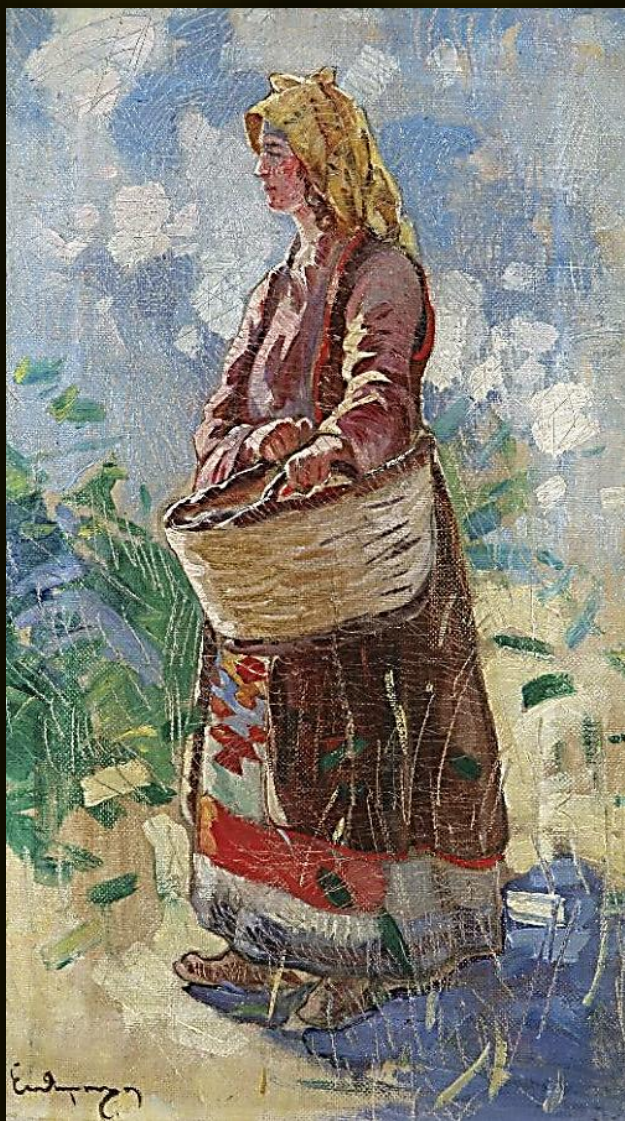
Ήδη το 1896 ο ζωγράφος θα εκθέσει στην Πάτρα στη Βιομηχανική Έκθεση και το 1899 στο Ζάππειο. Το 1901 φιλοτεχνεί μια θρησκευτική παράσταση με «μυστικοσυμβολική» τεχνοτροπία για τον μητροπολιτικό Ναό του Ευαγγελισμού της Πάτρας, θέλοντας «να εκφύγει της τετριμμένης και κοινής τέχνης, ήτις κυριαρχεί εις τας εκκλησίας μας». Το ίδιο έτος συμμετέχει στη Διεθνή Έκθεση του Παρισιού, με το έργο του Οδαλίσκη. Το έργο δημοσιεύτηκε στον κατάλογο της έκθεσης μαζί με το έργο Κακές Ειδήσεις του καταξιωμένου οριενταλιστή ζωγράφου της Διασποράς, Θεόδωρου Ράλλη (1852-1909). Το 1901 είναι και το έτος του θανάτου του Ιταλού δασκάλου του Morelli, του οποίου

τα λόγια θα κρατήσει πάντα σαν ευαγγέλιο: «να σκέπτεσαι ένα χρόνο και να εκτελής εις 8 ημέρας, και πρόσχεε όσο εμπορείς να αποφεύγεις εις την τέχνη την μόδα και το εμπόριον».

Διατήρησε επίσης εργαστήριο στο Διακοφτό Αιγιαλείας. Το 1901 οργανώνει την πρώτη ατομική του έκθεση στην Πάτρα στην Αίθουσα της Φιλαρμονικής. Στη συνέχεια θα εκθέτει σχεδόν κάθε χρόνο, σε ατομικές εκθέσεις κυρίως στην Πάτρα και περισσότερο στην Αθήνα αλλά και στη Νέα Υόρκη (1906), την Κέρκυρα (1908), και τη Θεσσαλονίκη (1950). Από τις ομαδικές εκθέσεις στις οποίες λαμβάνει μέρος ξεχωρίζουν η έκθεση του «Circolo Artistico Internationale» στη Ρώμη (1901), οι καλλιτεχνικές εκθέσεις της εταιρείας των Φιλοτέχνων στην Αθήνα (1901· 1902, ξενοδοχείο «Ακταίον», Νέο Φάληρο), οι καλλιτεχνικές εκθέσεις του «Παρνασσού» (1902, 1903, 1905), η συμμετοχή του σε έκθεση στο Αμβούργο (1905), αλλά και στην Αλεξάνδρεια το 1909, στην έκθεση του Καλλιτεχνικού Συνδέσμου του Καΐρου.

Επιστέγασμα όλων αυτών των παρουσιάσεων του έργου του είναι η εκπροσώπηση της Ελλάδας από τον Ε. Θωμόπουλο στη Μπιενάλε της γνώριμής του Βενετίας το 1934, οπότε οργανώνει ο ίδιος το ελληνικό περίπτερο, και το 1936. Έργα του βρίσκονται στην Εθνική Πινακοθήκη, στη Δημοτική Πινακοθήκη Αθηνών, στη Δημοτική Βιβλιοθήκη, στη Δημοτική Πινακοθήκη καθώς και στο

Δημαρχείο Πατρών, όπου δώρισε ο ίδιος μια πολυάριθμη ομάδα έργων του (βλέπε το λεύκωμα του 2003: Επαμεινώνδας Θωμόπουλος. Η ζωγραφική του

Δημαρχείου Πατρών), στην Πινακοθήκη Θεσσαλονίκης, στην Πινακοθήκη Αβέρωφ, στην Πινακοθήκη του Ιερού Ιδρύματος της Ευαγγελιστρίας στην Τήνο, στη Συλλογή της Α.Σ.Κ.Τ., στη Δημοτική Πινακοθήκη Λάρισας, στις Συλλογές Κουτλίδη και Λεβέντη, στη Συλλογή της Εθνικής Τράπεζας, κ.α.

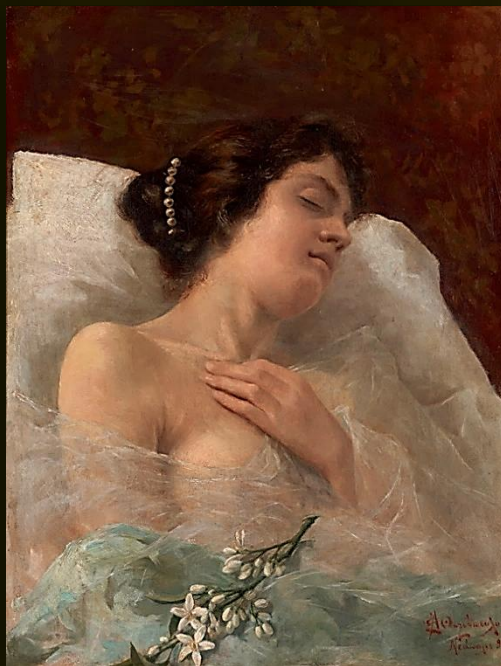
Από το 1915 έως το 1948 κατείχε την έδρα της ζωγραφικής υπαίθρου στη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας και διετέλεσε διευθυντής της Σχολής κατά το διάστημα 1945 – 1948. Το 1927 η Ακαδημία Αθηνών του απένειμε το Εθνικό Αριστείο Τεχνών. Το 1930 η Ακαδημία τον εξέλεξε πρόεδρο μέλος της μετά από πρόταση του Γεώργιου Ιακωβίδη (1853-1932), με την αιτιολογία ότι ο Θωμόπουλος «έχει δημιουργήσει σχολή δική του, και μάλιστα ελληνική. Τη σχολή του ελληνικού υπαίθρου». Το 1949 γίνεται τακτικό μέλος της Ακαδημίας και το 1962 διατελεί πρόεδρος. Είχε στενή σχέση με τον επίσης ακαδημαϊκό ζωγράφο και καθηγητή της Σχολής Καλών Τεχνών Πάυλο Μαθιόπουλο (1876-1956). Αγαπούσε τη λογοτεχνία και άντλησε έμπνευση κυρίως από τον ποιητή της ελληνικής υπαίθρου Κώστα Κρυστάλλη, αλλά και τον Ερωτόκριτο του Βιντσέτζου Κορνάρου,

καθώς και ποιήματα των Κωστή Παλαμά, Γεώργιου Δροσίνη κ.ά. Αποκλήθηκε συχνά ο Κώστας Κρυστάλλης του χρωστήρα. Μαθητές του υπήρξαν πολλοί, γνωστοί αργότερα, ζωγράφοι, όπως ο Απόστολος Λευκάδιος, ο Νίκος Γαϊτης, ο Γιάννης Σπυρόπουλος κ.ά. Μεταξύ άλλων τιμήθηκε με τον Ταξιάρχη του ιταλικού στέμματος και με τον Ταξιάρχη αξίας της ιταλικής δημοκρατίας. Έφυγε από την ζωή τον Ιανουάριο του 1976 στην Αθήνα.

Η καλλιτεχνική του δημιουργία εκτείνεται σε διάστημα μεγαλύτερο των εβδομήντα χρόνων ενώ τα περισσότερα έργα του είναι εμπνευσμένα από την ελληνική φύση και την αγροτική ζωή. Τα έργα του αρχικά διακρίνονται για έναν αλληγορικό και ιδεαλιστικό χαρακτήρα, επηρεασμένος από το κίνημα του Συμβολισμού που επικρατούσε τότε στην Ευρώπη. Γρήγορα θα επιλέξει το θεματικό του πεδίο, που δεν είναι άλλο από την τοπιογραφία σε συνδυασμό με μια ηθογραφική τάση, με ήρωές του τις ανώνυμες και ανώνυμους χωρικές και χωρικούς που εντοπίζει επί τόπου στον επαρχιακό χώρο κυρίως της Αχαΐας. Συναντάει αντιδράσεις για την τεχνοτροπία του, καθώς θεωρείται αρχικά ριζοσπάστης, ακράτητος χρωματιστής, χρησιμοποιώντας πλατιές πινελιές. Παρ' όλα αυτά καθιερώνεται με το προσωπικό

του ύφους, καθιστώντας τη φύση οικεία μέσω των φωτεινών χρωμάτων του και της σχεδόν πανθεϊστικής διάστασης που της προσδίδει, ανάγοντας το ελληνικό τοπίο σε έναν χώρο με σχεδόν τοποκεντρικά

χαρακτηριστικά. Είχε μια ιδιαίτερη μέθοδο εργασίας, καθώς χρησιμοποιούσε τρόπον τινά τη μέθοδο του ζωγράφου της νωπογραφίας, με την έννοια ότι δούλευε ξεχωριστά κάθε μέρος του έργου πριν προχωρήσει στο επόμενο.

Ο Αλέξανδρος Φιλαδελφεύς με τη σειρά του θα θεωρήσει πως είναι ο «γνησιώτερος απόγονος του Θεοκρίτου, του Μόσχου και των λοιπών βουκολικών συγγραφέων και ποιητών της αρχαίας Ελλάδος», καθώς χάρη στο πινέλο του «αναζούν ο αγροτικός βίος» και οι κορυφές της Ζήριας. Ο Παύλος Νιρβάνας θα υπογραμμίσει την εύστοχη επιλογή των ανθρώπινων τύπων που δεσπόζουν στα έργα του: «γνωρίζει να τοποθετήσει μέσα εις το τοπίον την χαρακτηριστικήν Ελληνικήν μορφήν». Πρόκειται για ανθρώπινους χαρακτήρες που αποπνέουν με την περηφάνια με την οποία τους απαθανατίζει «μια ανάμνησις του αρχαίου κάλλους και του μεγαλείου του παρελθόντος μας». Στη ζωγραφική του

εντοπίζονται εύκολα επιρροές από τον συμβολιστή Ιταλό ζωγράφο Giovanni Segantini (1858-1899), κυρίως στη χρήση των χαρακτηριστικών πινελιών του με τα έντονα και καθαρά χρώματα.

Κατά τη διάρκεια της κατοχής ο Θωμόπουλος φιλοτεχνεί μια σειρά συμβολιστικών θεμάτων, εμπνεόμενος από μυθολογικά θέματα, καθώς δεν μπορούσε να ζωγραφίσει στο υπαίθρο όπως συνήθιζε, εξαιτίας των ακραίων συνθηκών της κατοχής που βίωνε η Ελλάδα, αλλά και ως τη

μόνη του διέξοδο «μέσα στην πείνα και τον θάνατο που γέμιζε τα πάντα στην αγαπημένη μας πατρίδα», όπως δήλωνε. Στα έργα αυτά, καμωμένα με παστέλ, αναδεικνύεται η πλούσια εσωτερικότητα του ζωγράφου, η οποία υποφώσκει και στα υπαιθριστικά του έργα. Στις τελευταίες δεκαετίες της ζωής του επιστρέφει όσο του το επιτρέπουν οι δυνάμεις του στο θεματικό πεδίο και ύφος της προπολεμικής περιόδου, με μια ύφεση στη χρωματική του δεινότητα και πιο άστατες σχεδιαστικά γραμμές. Το έργο του κλείνει παρ' όλα αυτά έναν πλήρη κύκλο, υπηρετώντας τον χρωματικό πλούτο της ελληνικής υπαίθρου χώρας....

26° Ενημερωτικό Δελτίο Φύλωνα «Τέχνη & Πολιτισμός» Τεύχος Ιουνίου 2025

Εκδότης: Π.Κ.Π. «Ο Φύλων», Αρχισυντάκτης: Νικόλαος Σοφιανός, Συντάκτες - Συνεργάτες: Μαριανίνα Πάτσα, Κων/νος Τσικλέας, Σοφία Θεοδώρου, Ιωάννης Λάσκαρης, Κατερίνα Ζώτου, Γρηγόρης Μαλεβίτσης, Δήμητρα Χόνδρου, Μαρία Παπαδάτου, Νίκος Κεράνης, Γιώργος Σοφιανός Επιμέλεια Κεψμένων: Μιχάλης Ηλιάκης, Γραφιστική Επιμέλεια: Ιωσήφ Τουρναβίτης, Υπεύθυνος Social Media: Κατερίνα Ζώτου